

Nordiska
ministerrådet

Nordisk kulturfakta 2024:05

Hot, våld och trakasserier mot konstnärer och författare i Norden

Hot, våld och trakasserier mot konstnärer och författare i Norden

Förord	5
Sammanfattning	6
Enkäter till konstnärer och författare i åtta organisationer	6
Hot, våld och trakasserier drabbar många konstnärer och författare	6
Hot, våld och trakasserier får konsekvenser	7
Inledning	8
Syfte och frågeställningar	8
Undersökningens genomförande	9
Begrepp och definitioner	12
Disposition	13
Tidigare kunskap om konstnärers och författares utsatthet	14
I vilken utsträckning är konstnärer och författare utsatta för hot, våld och trakasserier?	14
Andra studier om offentlighet och utsatthet	17
Konsekvenser av hot, våld och trakasserier	18
Enkäter till medlemmar i åtta organisationer	21
Danmark: Billedkunstneres Forbund och Dansk Artist Forbund	21
Island: Samband Íslenskra Myndlistarmanna och Rithöfundasamband Íslands	32
Norge: Creo og Den norske Forfatterforening	41

Sverige: Konstnärernas Riksorganisation och Sveriges Författarförbund	54
Sammanfattning av resultat om utsatthet	70
Slutsatser	75
Hot, våld och trakasserier är ett konkret problem	75
Hot, våld och trakasserier får konsekvenser	77
Hot, våld och trakasserier riskerar att begränsa konstnärer – men stärker också engagemanget hos många	77
Behov av fortsatt kartläggning och fördjupad kunskap	78
Referenser	79
Bilaga A. Undersökningens utformning och genomförande	83
Målpopulation	83
Datainsamling	90
Deltagande och bortfall	91
Mätfel och redovisning av resultat	94
Om den här publikationen	95

Den här publikationen finns även som en webbtillgänglig online-version:
<https://pub.norden.org/nordiskkultur fakta2024-05>

Förord

Ett vitalt kulturliv med stärkta villkor för kulturskapande är en viktig del av det nordiska kulturpolitiska samarbetet. Denna rapport presenterar en undersökning om förekomsten av hot, våld och trakasserier mot konstnärer och författare, genomförd av Kulturanalys Norden i samarbete med åtta konstnärsorganisationer i Danmark, Island, Norge och Sverige.

Rapportens tema är nära kopplat till konstnärlig frihet, ett centralt ideal inom de nordiska ländernas kulturpolitik. En grundläggande förutsättning för konstnärlig frihet är att konstnärer och författare ska kunna verka fritt utan att riskera hot, våld eller trakasserier. Genom tidigare studier och nya data från åtta enkätundersökningar kan vi i denna rapport bidra med ny kunskap om situationen för konstnärer och författare i Norden.

Göteborg i november 2024, Kulturanalys Norden

Sammanfattning

Kulturanalys Norden har undersökt förekomsten av hot, våld och trakasserier mot konstnärer och författare i Norden. Syftet med undersökningen har varit att ta reda på i vilken utsträckning konstnärer och författare utsätts för hot, våld och trakasserier. Ytterligare ett syfte har varit att undersöka om det finns grupper av konstnärer och författare som är särskilt utsatta samt att redogöra för konsekvenserna av hot, våld och trakasserier för de konstnärer och författare som drabbas.

Enkäter till konstnärer och författare i åtta organisationer

Rapporten utgår från studier som tagits fram i de nordiska länderna. Resultaten i rapporten baseras på enkätundersökningar som skickades till medlemmar i åtta organisationer som samlar konstnärer och författare i fyra nordiska länder. Dessa var Billedkunstnernes Forbund (Danmark, bildkonstnärer), Dansk Artist Forbund (Danmark, scenkonstnärer), Konstnärernas Riksorganisation (Sverige, bildkonstnärer), Sveriges Författarförbund (Sverige, författare), Creo (Norge, scenkonstnärer), Den norske Forfatterforening (Norge, författare), Rithöfundasamband Íslands (Island, författare) och Samband Íslenskra Myndlistarmanna (Island, bildkonstnärer).

Resultaten från enkätundersökningarna är behäftade med osäkerhet, vilket framför allt beror på lågt deltagande för flera av organisationerna. Andelen som svarade på enkäten varierade mellan de olika organisationerna, med som lägst 4 procent och som högst 34 procent. Resultaten är inte möjliga att generalisera till konstnärer och författare i Norden som helhet.

Hot, våld och trakasserier drabbar många konstnärer och författare

Med hjälp av tidigare studier och de resultat och analyser som presenteras i rapporten konstaterar Kulturanalys Norden att hot, våld och trakasserier är ett konkret problem för yrkesverksamma konstnärer och författare. Många av de konstnärer och författare som svarat på enkätundersökningarna hade någon gång blivit utsatta för hot, våld eller trakasserier. Den rapporterade utsattheten *någon gång* varierade mellan organisationerna, från 36 till 61 procent av de svarande. Andelen som svarade att de blivit utsatta under de senaste 12 månaderna varierade mellan 10 och 25 procent. Att ha blivit utsatt för hot och trakasserier var

vanligare än att ha blivit utsatt för våld, stöld och skadegörelse. En liten andel hade polisanmält de händelser de varit med om under de senaste 12 månaderna.

Utsattheten såg olika ut beroende på yrke. För författarna utgjorde hot och trakasserier de vanligaste händelsetyperna, särskilt hot och påhopp på sociala medier. Bland de svarande scenkonstnärerna framgick att sexuella trakasserier, hotfullt uttalande öga mot öga och stöld var vanligast. Stöld och skadegörelse var vanligare bland de svarande medlemmarna från de två organisationerna som samlar bildkonstnärer.

Andelen som någon gång utsatts skilde sig inte märkbart mellan kvinnor och män. Kvinnor och män utsattes i ungefär lika stor utsträckning, men för olika typer av händelser. Bland båda könen var hot och trakasserier vanligast, men en större andel av kvinnorna hade utsatts för sexuella trakasserier, medan en större andel bland männen hade drabbats av olika typer av hot. Det fanns vissa mönster kopplade till ålder, där den yngre gruppen stod för den största andelen av dem som utsatts under de senaste 12 månaderna. Dessa skillnader kan framför allt kopplas till att yngre personer är mer aktiva och synliga på internet, där en stor del av hoten och trakasserierna äger rum.

Hot, våld och trakasserier får konsekvenser

Hot, våld och trakasserier medför konsekvenser. Upplevelser av hot, våld och trakasserier kan få, och har fått, konstnärer och författare att dra sig undan från offentligheten, undvika vissa uppdrag eller ämnesområden och vidta säkerhetsåtgärder. Dessa upplevelser kan därmed få konstnärer och författare att betrakta sin konstnärliga frihet som mer begränsad. Samtidigt uppger många av de drabbade att upplevelserna har stärkt deras engagemang och vilja att uttrycka sig konstnärligt.

I rapporten identifieras flera behov av fördjupad kunskap. Ett sådant behov är att studera konsekvenserna av hot, våld och trakasserier och de mekanismer som ger upphov till självensur och anpassning bland konstnärer och författare. Vidare identifieras ett behov av studier om de skyddsnät som omger, eller inte omger, de konstnärer som drabbas. Sådana studier bör särskilt beakta utvecklingen av hot och trakasserier på internet och förutsättningarna för konstnärer och författare att verka i en ny typ av offentlighet. Den kunskap som byggs upp bör på sikt kunna bidra till att identifiera insatser som kan förebygga att konstnärer och författare blir utsatta för hot, våld eller trakasserier.

Inledning

Den konstnärliga friheten värderas högt och är ett centralt ideal i de nordiska ländernas kulturpolitik och inom det nordiska kulturpolitiska samarbetet (se Meld. St. 22, 2023; Ministry of Education and Culture, 2017; Ministry of Education, Science and Culture, 2013; Nordiska ministerrådet, 2020; Prop. 2009/10:3). En viktig del i detta är konstnärers och författares möjligheter att verka fritt, utan risk för hot, våld och trakasserier. Dock visar tidigare rapporter att hot, våld och trakasserier utgör ett problem även för konstnärer och författare i de nordiska länderna. Detta har lett till att konstnärer har ägnat sig åt självcensur, avstått från att ta sig an vissa ämnen och undvikit offentliga framträdanden (se t.ex. Konstnärnämnden, 2017; Myndigheten för kulturanalys, 2016; Slaatta & Okstad, 2021).

Förutom att hot, våld och trakasserier mot konstnärer och författare utgör ett allvarligt problem i relation till den enskildes arbetssituation, innebär detta också ett större demokratiproblem. Fri konst och kultur, precis som fri journalistik, fri politisk debatt och medborgerlig yttrandefrihet, är centrala delar i ett vitalt demokratiskt samhälle. Samtidigt är kunskapen om förekomsten av hot, våld och trakasserier mot konstnärer och författare begränsad i flera nordiska länder, exempelvis Danmark, Finland och Island. De större undersökningar som har genomförts, till exempel i Sverige, är nästan tio år gamla.

I denna rapport presenteras resultaten av enkätundersökningar som genomförts av Kulturanalys Norden i samarbete med åtta organisationer som representerar konstnärer och författare i de nordiska länderna. Med hjälp av tidigare studier som grund och nya insamlade data bidrar denna rapport till kunskapen om situationen för konstnärer och författare i Norden.

Syfte och frågeställningar

Undersökningens syfte är att kartlägga förekomsten av hot, våld och trakasserier mot konstnärer och att undersöka om det finns grupper av konstnärer och författare som är särskilt utsatta. Syftet är också att beskriva konsekvenserna av hot, våld och trakasserier för de konstnärer och författare som utsätts för hot, våld eller trakasserier. Rapporten utgår från följande frågeställningar:

- I vilken utsträckning utsätts konstnärer och författare för hot, våld och trakasserier relaterade till deras yrkesutövande?
- Finns det skillnader i utsatthet mellan konstnärer och författare utifrån kön, ålder samt inom olika konst- och kulturområden?

Vilka konsekvenser får hot, våld och trakasserier för konstnärer och författare i deras yrkesutövande?

Undersökningens genomförande

För att undersöka förekomsten av hot, våld och trakasserier mot konstnärer och författare genomfördes åtta enkätundersökningar i februari 2024. [Bilaga A](#) innehåller en närmare beskrivning av population, enkät och insamlingsförfarande.

Åtta konstnärsorganisationer i Danmark, Island, Norge och Sverige

Enkätundersökningarna riktades till medlemmar i åtta organisationer som representerar yrkesverksamma konstnärer och författare (se tabell 1). I undersökningen ingick två organisationer från: Danmark, Island, Norge och Sverige. De organisationer som deltog i enkätundersökningarna representerar antingen bildkonstnärer, scenkonstnärer eller författare.

Tabell 1. Organisationer som deltog i undersökningen

Namn	Land	Område
Billedkunstnernes Forbund	Danmark	Bildkonstnärer
Dansk Artist Forbund	Danmark	Scenkonstnärer
Rithöfundasamband Íslands	Island	Författare
Samband Íslenskra Myndlistarmanna	Island	Bildkonstnärer
Creo	Norge	Scenkonstnärer
Den norske Forfatterforening	Norge	Författare
Konstnärernas Riksorganisation	Sverige	Bildkonstnärer
Sveriges Författarförbund	Sverige	Författare

Av praktiska skäl var det nödvändigt att göra ett urval av organisationer. Konstnärer och författare är organiserade i flera olika organisationer i de nordiska länderna, men strukturen varierar mellan länderna. Exempelvis är författare i Sverige huvudsakligen medlemmar i Sveriges Författarförbund, medan författare i Norge är uppdelade i olika förbund för skönlitteratur, facklitteratur samt barn- och ungdomslitteratur.

Valet av organisationer grundades, förutom på praktiska möjligheter till samverkan, på organisationernas storlek och möjligheten att inkludera alla tre yrkesgrupper: bildkonstnärer, scenkonstnärer och författare.

Det saknas samlad kunskap om antalet yrkesverksamma konstnärer och författare i de nordiska länderna. Resultaten som presenteras i rapporten är inte möjliga att generalisera till hela gruppen konstnärer och författare i Norden.

Finland, Färöarna, Grönland och Åland

Trots flera kontakter har Kulturanalys Norden inte kunnat etablera samarbete med någon organisation i Finland. För att få tillgång till ny kunskap från Finland har Kulturanalys Norden samarbetat med det kulturpolitiska forskningscentrumet Center for Cultural Policy Research (Cupore) och tagit del av datamaterial från enkätundersökningen Arts and Culture Barometer.

Det finns ett fåtal organisationer som representerar konstnärer eller författare på Färöarna, Grönland och Åland. Efter kontakter med de organisationer som Kulturanalys Norden har kunnat identifiera konstaterades att dessa var för små i termer av medlemsantal och att det fanns en risk för röjande av enskild.

Enkätdesign

Arbetet med att ta fram enkäten påbörjades under hösten 2023. Enkäten togs fram i samråd med deltagande organisationer, personer från relevanta myndigheter och forskare i de nordiska länderna. Den bygger i stor utsträckning på den enkät som användes i Myndigheten för kulturanalys rapport *Hotad kultur* (Myndigheten för kulturanalys, 2016).

Den enkät som togs fram för denna rapport var en webbenkät som består av totalt 18 frågor (se avsnittet "Enkätfrågor" i bilaga A) som delas upp i tre frågeblock:

- bakgrundsfrågor
- frågor om utsatthet för hot, våld och trakasserier (21 typer av händelser)
- frågor om upplevelser och uppfattningar om hot, våld och trakasserier.

Enkäten översattes till danska, isländska, norska, svenska och engelska.

Svarande och bortfall

Totalt svarade 3 184 konstnärer och författare på de åtta enkätundersökningarna. Svarsfrekvensen varierade mellan de olika organisationerna (se tabell 2). Den högsta svarsfrekvensen var 34 procent för Sveriges Författarförbund, medan den lägsta var 4 procent för Creo.

Tabell 2. Deltagande organisationer, antal tillfrågade och svarande i enkätundersökningarna

Namn	Land	Område	Antal medlemmar	Antal e-post	Antal svar	Svarsfrekvens (%)
Billedkunstnernes Forbund	Danmark	Bildkonstnärer	2 100	1 895	263	14
Dansk Artist Forbund	Danmark	Scenkonstnärer	1 401	1 289	183	14
Rithöfundasamband Íslands	Island	Författare	687	647	138	21
Samband Íslenskra Myndlistarmanna	Island	Bildkonstnärer	960	926	204	22
Creo*	Norge	Scenkonstnärer	10 930	10 340	403	4
Den norske Forfatterforening	Norge	Författare	760	730	140	19
Konstnärernas Riksorganisation	Sverige	Bildkonstnärer	3 191	3 175	701	22
Sveriges Författarförbund	Sverige	Författare	3 552	3 421	1 152	34

Kommentar: Antal medlemmar baseras på uppgifter från januari 2024. Antal svar avser fullständigt besvarade enkäter. Svarsfrekvens avser andelen av de som fick enkätundersökningen som skickade in en fullständig enkät.

*) Bland medlemmarna i Creo finns ett okänt antal medlemmar som inte ingår i populationen. På grund av begränsningar i medlemsystemet fick enkäten skickas ut till samtliga medlemmar. Bland de svarande har 10 procent i yrken som hamnar utanför undersökningens population.

En möjlig orsak till den låga svarsfrekvensen är att enkätundersökningarna administrerades via organisationerna, som regelbundet skickar ut information, nyhetsbrev och olika slags undersökningar. Flera organisationer uttryckte oro för att det fanns en enkättrötthet bland medlemmarna innan undersökningen skickades ut.

Det stora bortfallet innebär att skattningarna är behäftade med större osäkerhet. Enskilda resultat och skattningar bör därför tolkas med försiktighet. Ett stort bortfall innebär inte nödvändigtvis att det är omöjligt att generalisera resultaten. Problemet uppstår om bortfallet är *systematiskt* och relaterat till det som ska mätas. I denna undersökning kan man anta att de som har blivit utsatta är mer benägna att svara, eftersom de anser att det är en viktig fråga. Det skulle leda till att andelen utsatta *överskattas*. Å andra sidan kan det vara så att utsatta konstnärer och författare deltar i mindre utsträckning eller rent av lämnar yrket. Det skulle innebära att utsattheten bland konstnärer och författare *underskattas*. I bilaga A finns en mer utförlig diskussion om bortfall.

Begrepp och definitioner

I rapporten används begreppen konstnär och författare för att i bredare bemärkelse beskriva de kategorier av kulturskapare som ingått i enkätundersökningarna. Enkätundersökningarna har skickats ut till tre yrkesgrupper: *bildkonstnärer, scenkonstnärer och författare*. Inom varje yrkesgrupp ryms flera olika yrken och inriktningar.

Begreppen hot, våld och trakasserier avser i denna rapport 21 olika händelser. I redovisningen av resultaten används ofta två kategorier: *hot och trakasserier*, samt *våld, stöld och skadegörelse*.

En individ räknas som utsatt för *hot och trakasserier* om denne, i samband med sin yrkesroll som författare eller konstnär, har blivit utsatt för någon av följande händelser:

- hotfullt uttalande öga mot öga
- hotfullt telefonsamtal
- hotfullt sms/mms
- hotfullt brev/vykort
- hotfullt e-postbrev
- hot/påhopp via sociala medier
- sexuella trakasserier
- kapat internetkonto (eller skapat falskt i ditt namn)
- uthängd på internet
- oönskad vara beställd i ditt namn
- hotfull "gåva"
- blivit olovligen fotograferad/inspelad
- obehagligt besök, förföljelse eller kartläggning
- annan form av hot eller trakasserier.

En individ räknas som utsatt för *våld, stöld och skadegörelse* om personen, i samband med sin yrkesroll som författare eller konstnär, har blivit utsatt för någon av följande händelser:

- slag, spark eller liknande
- knuff eller liknande
- våld med vapen
- anlagd brand/sprängning
- klotter
- stöld
- annan form av våld, skadegörelse eller stöld.

Det görs ingen avgränsning mellan lagliga och olagliga händelser, även om vissa händelsetyper kan ha en juridisk betydelse och kan kopplas till relevant lagstiftning i de nordiska länderna. Händelserna baseras dock inte strikt på brottsrubriceringar eller på vad som kan klassificeras som ett brott, vilket varierar mellan de olika länderna.^[1] Därför omfattar begreppet utsatthet inom ramen för denna rapport en rad olika händelser snarare än enbart utsatthet för brott.

Händelserna som ingår i enkäten specificerar inte om förövaren eller avsändaren är interna eller externa. Det går därför inte att avgöra om förövaren eller avsändaren tillhör samma verksamhet som den svarande, exempelvis en kollega.

Disposition

Efter detta inledande kapitel följer i kapitel två en översikt av tidigare kunskap om hot, våld och trakasserier riktade mot konstnärer, författare och andra yrkesgrupper verksamma i det offentliga samtalet. I kapitlet presenteras även specialbearbetat material som bygger på enkätundersökningen Arts and Culture Barometer som genomförts av Cupore.

I det tredje kapitlet redovisas resultaten från enkätundersökningarna där varje avsnitt presenterar resultaten från de två deltagande organisationerna i respektive land. Kapitlet avslutas med en sammanfattning av resultaten och beskriver likheter och olikheter mellan yrkesgrupper och länder.

Rapporten avslutas med en presentation av de huvudsakliga slutsatserna samt identifierade kunskapsbehov kring hot, våld och trakasserier riktade mot konstnärer och författare.

1. Se till exempel Bladini (2017) för en beskrivning av de rättsliga regleringarna i Norden kring hat, hot och andra kränkningar.

Tidigare kunskap om konstnärers och författares utsatthet

I detta kapitel sammanfattas tidigare kunskap om hot, våld och trakasserier riktat mot konstnärer och författare i de nordiska länderna. Primärt beskrivs tidigare studier som relaterar till frågeställningarna i denna rapport. Kapitlet inkluderar även studier och rapporter om hot, våld och trakasserier mot andra yrkesgrupper som har en tydlig offentlig roll i det demokratiska samhället. Underlaget som används i kapitlet består framför allt av rapporter, utredningar och liknande material publicerade av myndigheter, branschorganisationer, fackliga organisationer, universitet eller företag.

I vilken utsträckning är konstnärer och författare utsatta för hot, våld och trakasserier?

Det saknas omfattande kartläggningar av förekomsten av hot, våld och trakasserier riktade mot konstnärer och författare som inkluderar flera nordiska länder. Den befintliga kunskapen om hot, våld och trakasserier mot yrkesverksamma konstnärer och författare består huvudsakligen av ett fåtal rapporter framtagna av myndigheter eller intresseorganisationer. Sammanfattningsvis täcker dessa rapporter ofta enskilda kultur- och konstområden och fokuserar på olika typer av utsatthet. Vidare finns det olika tillvägagångssätt, vilket gör det svårt att jämföra resultaten mellan rapporterna. De vanligaste temana i dessa rapporter är hot och kränkningar på internet eller sociala medier, sexuella trakasserier samt diskriminering i en arbetsmiljökontext. De vanligaste metoderna som används är intervjustudier och enkätundersökningar. I detta avsnitt redogörs för de större studier eller rapporter som har kunnat identifieras, och vi ger en sammanfattning av kunskapsläget i de nordiska länderna.

Danmark

I Danmark finns det relativt lite tidigare kunskap om hot, våld och trakasserier riktat mot konstnärer och författare. De undersökningar som har genomförts lider av brister i datainsamlingen, vilket försvårar möjligheten att dra tydliga slutsatser om denna grupp.

Den fackliga organisationen Dansk Artist Forbund genomförde en enkätundersökning som en del av en nationell kampanj, #StopHadbeskeder. Undersökningen hade låg svarsfrekvens, vilket förhindrar en generalisering av resultaten. Svaren indikerar dock att hot och trakasserier, framför allt på internet, är ett vanligt förekommande problem. Rapporten visar också att problemen tycks öka: runt 40 procent av de svarande ansåg att mängden hot och hat har ökat under de senaste fem åren (Dansk Artist Forbund, 2022).

Övriga nyare undersökningar eller studier som kartlägger andelen konstnärer eller författare som blivit utsatta saknas. Den danska Ytringsfrihetskommisionen (Justitsministeriet, 2020a) konstaterade i sitt andra delbetänkande att personer som deltar i offentligheten, inklusive konstnärer och författare, alltmer utsätts för hot och trakasserier. Inte heller kommissionen har kunnat presentera någon studie som undersökt i vilken utsträckning konstnärer är utsatta.

Det finns ett dock ett fåtal undersökningar som rör gränsöverskridande och olämpligt beteende på arbetsplatsen (Analyse & Tal och KVINFO, 2022). Møhring Reestorff (2020) har exempelvis genomfört en kartläggning av förekomsten av olämpligt beteende, diskriminering och sexuella trakasserier inom tv-, film- och scenkonstbranschen.

Finland

I Finland finns ett fåtal rapporter som berör temat i denna rapport. Cupore genomför årligen enkätundersökningen Arts and Culture Barometer.

Undersökningen skickas ut till yrkesverksamma konstnärer i Finland (se Ruusuvirta et al., 2023). Cupore har, på uppdrag av Kulturanalys Norden, sammanställt resultaten för frågor om kränkande beteende och diskriminering som ingick i undersökningarna 2016, 2017, 2018 och 2022. Dessa frågor skiljer sig från de frågor som ingår inom ramen för enkätundersökningarna i denna rapport.

Den första frågan handlade om huruvida konstnärerna upplevt olämpligt bemötande eller diskriminering i samband med sin yrkesutövning under de senaste 12 månaderna. 25 procent svarade ja, 59 procent nej. Samtidigt svarade 16 procent vet ej, vilket enligt Cupore tyder på att många har svårt att bedöma vad som ingår i den öppet ställda frågan. Vidare svarade något fler kvinnor, 26 procent, att de blivit utsatta jämfört med män, 22 procent. Resultaten visar även att andelen konstnärer som blivit utsatta är högre än andelen författare: 31 procent av scenkonstnärerna, 27 procent av bildkonstnärerna och 17 procent av författarna. Cupore har även genomfört en analys av de fritextsvar som de svarande fick komplettera sitt svar med. Av svaren framgår att de flesta former av utsatthet som fångas in i rapporter handlar om psykologiska eller verbala trakasserier. Ett fåtal nämner också erfarenheter av konkreta hot och trakasserier på nätet.

Övriga rapporter som vi har kunnat hitta om ämnet i Finland fokuserar främst på olämpligt beteende eller diskriminering som förekommer på arbetsplatser eller i relation till kollegor inom kulturområdet i stort (Anttilla, 2019; Jaakola, 2022), samt inom specifika områden som musikbranschen (Inklusiiv, 2022; Seye, 2018), bildkonsten (Pulkkinen & Salonen, 2017), scenkonst (Helavuori & Karvinen, 2019) och filmbranschen (Paanetoja, 2018).

Island, Färöarna, Grönland, Island och Åland

Vi har inte kunnat identifiera någon publicerad rapport eller studie som undersöker förekomsten av hot, våld och trakasserier riktat mot konstnärer eller författare i Island, Färöarna, Grönland, Island eller Åland.

Norge

I Norge finns flera rapporter och studier om sexuella trakasserier och olämpligt beteende på arbetsplatsen. Dessa omfattar bland annat rapporter om sexuella trakasserier inom teaterbranschen (Kleppe & Roysent, 2016), bokbranschen (Den Norske Forlaggerforening, 2021) samt film-, tv-, scenkonst- och musikbranschen (Bråten & Svalund, 2018).

Slaatta och Okstad (2021) har, på uppdrag av stiftelsen Fritt ord, undersökt konstnärers syn på yttrandefrihet i Norge. Rapporten bygger delvis på en enkätundersökning genomförd av elva organisationer som representerar yrkesverksamma inom områdena film, litteratur, scenkonst och visuell konst. Totalt svarade 1 390 på enkätundersökningen. Även om undersökningen inte fokuserar på hur stor andel som utsatts, bekräftar den att hot, våld och trakasserier är ett problem som påverkar konstnärernas uppfattning om yttrandefrihet. Av de svarande uppgav 43 procent att upplevelser av hotfulla och hatiska uttalanden om konst och konstnärer på internet har verkat inskränkande på yttrandefriheten under de senaste fem åren (Slaatta & Okstad, 2021, s. 48). Resultaten visar också att en majoritet upplever att konstnärers yttrandefrihet har försämrats under de senaste fem åren. När det gäller orsakerna betonas konfliktnivån i det offentliga samtalet samt ryktesspridning i sociala medier.

Sverige

Myndigheten för kulturanalys publicerade 2016 en kartläggning av hot, våld och trakasserier mot konstnärer och författare i Sverige (Myndigheten för kulturanalys, 2016). Undersökningen bestod av en enkät som skickades till 6 000 medlemmar (varav cirka 3 000 svarande) i de svenska organisationerna Sveriges Författarförbund och Konstnärernas Riksorganisation. Resultaten visade att förekomsten av hot och trakasserier mot konstnärer och författare är ett reellt problem. Konstnärerna var i större utsträckning utsatta för stöld och skadegörelse, medan författarna oftare drabbades av olika typer av hot. Bland konstnärerna

uppgav 25 procent att de någon gång utsatts för skadegörelse eller stöld, och 7 procent hade utsatts under det senaste året. Bland författarna rapporterade 35 procent att de någon gång upplevt hot och trakasserier, och 19 procent hade drabbats någon gång under det senaste året. Resultaten visade också att en mindre grupp konstnärer och författare är särskilt utsatta, eftersom de drabbas av ett större antal händelser. Resultaten i undersökningen visade inga större skillnader mellan kvinnor och män eller beträffande ålder när det gäller andelen som utsatts för hot, våld eller trakasserier. Däremot angav yngre konstnärer och författare i högre grad att de utsatts för hot på nätet jämfört med äldre. Dessutom visade resultaten att både konstnärer och författare med utländsk bakgrund genomgående var mer utsatta än personer med svensk bakgrund.

Konstnärsnämnden har i en rapport från 2017 undersökt konstnärers arbetsmiljö (Konstnärsnämnden, 2017). Enkätundersökningen riktade sig till konstnärer inom bild och form, dans, film, musik, ord och teater och inkluderade frågor om trakasserier, mobbning, sexuella trakasserier, hot och våld under de senaste 12 månaderna. Totalt svarade 1 895 konstnärer på enkätundersökningen. Rapporten särskiljer mellan tre kontexter där utsatthet har ägt rum: konflikt med chef, konflikt med kollegor eller konflikt med andra personer (till exempel publik eller allmänhet). Resultaten i rapporten visar att sexuella trakasserier var mest omfattande i kollegiala kontexter, medan hot var vanligast i relation till publik eller allmänhet (Konstnärsnämnden, 2017). Utsattheten var större inom kollektiva konstarter (som dans och teater) jämfört med ord eller bild och form. Till exempel hade 8 procent av filmkonstnärerna och 7 procent av teater- och danskonstnärerna blivit utsatta för hot under de senaste 12 månaderna, jämfört med 4 procent av bildkonstnärerna.

Myndigheten för kulturanalys har i två rapporter belyst problemen med hot, våld och trakasserier mot kulturinstitutioner. Bland annat har Kulturanalys i en undersökning riktad mot större museer visat att vart tredje museum under 2015 utsattes för skadegörelse, våld eller hot (Myndigheten för kulturanalys, 2017). Högskolan i Dalarna, i samarbete med Branschorganisationen Svensk Scenkonst, genomförde under 2019 en undersökning bland sina drygt 100 medlemmar. Cirka 50 procent av de svarande verksamheterna hade blivit utsatta för hat och hot, och hälften av de som utsatts hade upplevt hot eller hat flera gånger under de senaste fem åren (Florén, 2022, s. 8).

Andra studier om offentlighet och utsatthet

Flera andra yrkesgrupper, som liksom konstnärer och författare arbetar i det offentliga rummet, utsatts för hot, våld och trakasserier. Rapporter och studier från de nordiska länderna har visat att **journalister, redaktörer och opinionsbildare** (Eriksson Almgren et al., 2017; Grimsmo & Heen, 2013; Idås, 2021; Löfgren Nilsson, 2017; Mølster, 2015; Pöyhtäri, 2013), **förtroendevalda politiker** (Bjørge et al., 2021; Brottsförebyggande rådet, Brå, 2023; Ipsos, 2019, 2023; Knuutila et al., 2019;

Operate, 2018), **forskare** (Brax, 2022) och **representanter för civilsamhället** (Landsrådet för Sveriges Ungdomsorganisationer, 2020; Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, 2022) utsätts för hot, våld och trakasserier.

Rapporterna skiljer sig dock åt både när det gäller metoder och vilken typ av utsatthet som studeras, vilket gör det svårt att jämföra resultaten och uttala sig om skillnader i utsatthet mellan olika yrkesgrupper. Tidigare studier och rapporter visar dock att hot, våld och trakasserier utgör ett allvarligt problem för yrkesgrupper som verkar i offentligheten.

Konsekvenser av hot, våld och trakasserier

Att bli utsatt för hot, våld eller trakasserier kan få flera konsekvenser, både för individens privatliv och yrkesliv. Myndigheten för kulturanalys rapport, riktad till konstnärer och författare, visar att många av dem som har utsatts för hot, våld eller trakasserier har haft behov av stöd och hjälp, upplevt situationen som skrämmande och vidtagit säkerhetsåtgärder (Myndigheten för kulturanalys, 2016). Resultaten visar också att upplevelser och konsekvenser av utsatthet varierar beroende på typ av händelse, samt hur individen tolkar intentionen bakom den. Våld upplevs som mest skrämmande och ger störst behov av hjälp och stöd. Skadegörelse och stöld upplevdes som minst skrämmande, eftersom sådana händelser tydligare kopplas samman med egendomsbrott snarare än ses som riktade mot konstnären som person.

Björkenfeldt (2024) har i sin avhandling undersökt hot och trakasserier på internet riktat mot journalister. I avhandlingen sammanfattas tidigare forskning har identifierat flera negativa effekter kopplat till utsatthet. Dessa inkluderar känslor av rädsla, ångest, hot, ensamhet, utbrändhet och sömnlöshet (Björkenfeldt, 2024, s. 36).

Självrensning är en mekanism som ofta lyfts fram i relation till utsatthet för hot, våld och trakasserier samt dess konsekvenser. Den mekanism som beskrivs är att yrkesgrupper som är verksamma i det offentliga, på grund av hot, våld och trakasserier, drar sig undan från det offentliga samtalet eller undviker att beröra vissa teman. Självrensning kan handla om situationer där individen medvetet eller omedvetet avstår från sin yttrandefrihet utan att det finns någon formell eller laglig begränsning av denna. Detta kan ses i motsats till statlig censur, där yttrandefriheten begränsas av en regering eller lagliga institutioner (Björkenfeldt, 2024, s. 61). Enligt en kunskapsöversikt från den svenska Brottsoffermyndigheten (Svensson et al., 2021, s. 7) finns det "allt starkare tecken på att yrkesgrupper som har stor betydelse för demokratin censurerar sig själva i allt högre utsträckning för att undvika hot och hat". Denna slutsats kopplas samman med tidigare forskning som visar på en ökad omfattning av hot och trakasserier på internet, vilket i sin tur kopplas till ökade tendenser till självrensning.

Det finns få rapporter eller studier som har undersökt självrapporterad självcensur bland konstnärer och författare. Myndigheten för kulturanalys undersökning *Hotad kultur* ger vissa belägg för att självcensur existerar inom denna grupp: 14 procent av de svarande konstnärerna och författarna uppgav att de lämnat eller valt att inte ta sig an ett specifikt uppdrag, och en tredjedel angav att de dragit sig undan från offentligheten, exempelvis genom att minska sin synlighet i media, som en följd av sin utsatthet (Myndigheten för kulturanalys, 2016, s. 62). En av slutsatserna i undersökningen är att det föreligger en betydande risk för självcensur när konstnärer och författare utsätts för hot, våld eller trakasserier.

Konstnärsnämndens (2017) arbetsmiljöundersökning visar att 34 procent av de konstnärer som utsätts för hot, fysiskt våld eller sexuella trakasserier har avstått från konstnärlig verksamhet som en följd (Konstnärsnämnden 2017, s. 48).

Som ett led av sitt arbete utförde den danska Ytringsfrihetskommisionen en enkätundersökning (Justitsministeriet, 2020b). I denna undersökning ingick ett delurval bestående av konstnärer, debattörer, journalister och politiker. Resultaten visar att konstnärer, debattörer, journalister och politiker är överrepresenterade i den offentliga debatten jämfört med befolkningen i stort. Samtidigt framgår det att många inom dessa yrkesgrupper har valt att avstå från deltagande vid något tillfälle, vilket i hög grad beror på upplevelser av hot och hat. Vidare framgår det i rapporten att ungefär 40 procent av konstnärerna har undvikit att uttrycka sig på sociala medier, trots att de velat göra det (Justitsministeriet, 2020b, s. 66).

Det finns dock flera studier som har undersökt journalisternas utsatthet samt sambanden mellan hot, våld och trakasserier och självcensur (se t.ex. Björkenfeldt, 2024; Löfgren Nilsson & Örnebring, 2016; Scaramuzzino, 2020).

Sammanfattningsvis visar dessa studier från de nordiska länderna att en stor andel av de som blivit utsatta uppger att det påverkar vilka ämnen de bevakar och rapporterar om.^[2]

Björkenfeldt (2024) presenterar i sin avhandling en studie bland svenska journalister som visar att en betydande andel praktiserar självcensur som en strategi för att undvika hot och trakasserier (Björkenfeldt, 2024). I en av studierna undersöks vad som påverkar sambandet mellan journalisters utsatthet på internet och självcensur. En drivande faktor är rädsla, som kopplas till negativa hälsoeffekter av att bli utsatt för hot och trakasserier. Beslutet att censurera sig själv hänger också samman med andra individuella egenskaper, så som individuell motståndskraft. Journalister som har högre förtroende för att arbetsgivare eller rättsväsende kan erbjuda skydd och stöd tenderar också att i lägre grad ägna sig åt självcensur.

Dessa resultat kan sättas i relation till rapporter som visar att konstnärer som är egenföretagare, frilans och som saknar arbetsgivare hör till de mer utsatta (Konstnärsnämnden, 2017; Myndigheten för kulturanalys, 2016).

2. För en överblick av tidigare forskning om hot och trakasserier och självcensur bland journalister i Norge och Sverige, se Bladini (2017) och Mølster (2015).

Baserat på tidigare studier finns det skäl att anta att återkommande utsatthet för hot, våld och trakasserier kan leda till att konstnärer och författare drar sig undan från det offentliga samtalet. Det finns även en risk att konstnärer och författare anpassar vad de förmedlar och undviker att lyfta fram vissa ämnen eller teman.

Enkäter till medlemmar i åtta organisationer

I detta kapitel sammanfattas resultaten från den enkät till medlemmar i åtta konstnärsorganisationer som skickades ut i februari 2024. Resultaten presenteras i separata avsnitt, ett för varje nordiskt land. Varje avsnitt följer enkätens frågor och inleds med en kort beskrivning av de deltagande organisationerna. Resultaten presenteras separat för respektive organisation, men i vissa fall sammanfattas resultat för två organisationer i en gemensam figur eller tabell.

Danmark: Billedkunstnernes Forbund och Dansk Artist Forbund

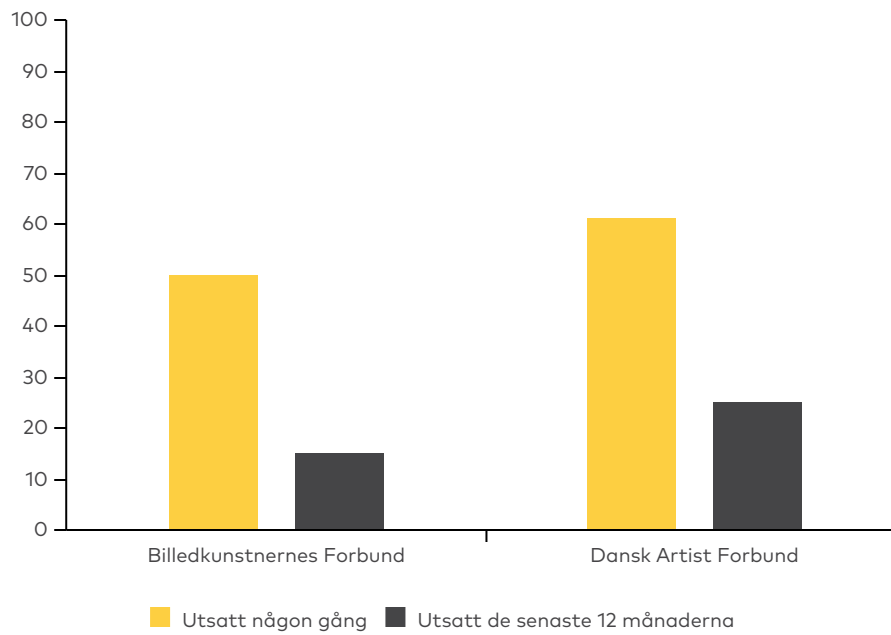
Detta avsnitt redovisar resultaten från två organisationer i Danmark. **Dansk Artist Forbund (DAF)** är en facklig organisation som representerar artister inom musik, scenkonst och underhållningsbranschen. Exempel på yrken bland medlemmarna är sångare, musiker, dansare och showartister. **Billedkunstnernes Forbund (BKF)** är en facklig organisation som representerar bildkonstnärer.

I detta avsnitt används begreppet "scenkonstnärer" för att beskriva medlemmar i Dansk Artist Forbund, och "bildkonstnärer" för att beskriva medlemmar i Billedkunstnernes Forbund. Resultaten baseras på svar från 263 medlemmar i Billedkunstnernes Forbund och 183 medlemmar i Dansk Artist Forbund. Se bilaga A för diskussion om svarsfrekvens och bortfall.

Utsatthet någon gång de senaste 12 månaderna

I figur 1 redovisas andelen som någon gång har utsatts för hot, våld eller trakasserier i samband med sin yrkesutövning, och andelen som har blivit utsatta under de senaste 12 månaderna. I enkäten ingick 21 typer av händelser som fångar upp utsatthet för hot, våld eller trakasserier.

Av de svarande bildkonstnärerna i BKF uppger hälften (50 procent) att de någon gång har utsatts för hot, våld eller trakasserier. En mindre andel, 15 procent, har blivit utsatta under de senaste 12 månaderna. Av de svarande medlemmarna i DAF har 61 procent någon gång utsatts för hot, våld eller trakasserier, och en fjärdedel (25 procent) har blivit utsatta under de senaste 12 månaderna.

Figur 1. Andel svarande som utsatts för hot, våld eller trakasserier, Dansk Artist Forbund och Billedkunstnernes Forbund, procent

Kommentar: Antal svar DAF = 183, Billedkunstnernes Forbund = 263.

Utsatthet för hot och trakasserier

I tabell 3 redovisas utsatthet för *hot och trakasserier*. I kategorin hot och trakasserier ingår 14 typer av händelser.

Drygt hälften av de svarande scenkonstnärerna i DAF har någon gång blivit utsatta för hot, och runt en fjärdedel har blivit det någon gång de senaste 12 månaderna. Den vanligaste händelsen sett till utsatt någon gång är sexuella trakasserier (20 procent) följt av hotfullt uttalande öga mot öga (17 procent), uthängd på internet (14 procent), hot/påhopp på sociala medier (13 procent) och olovligen fotograferad/inspelad (12 procent).

Bland de svarande bildkonstnärerna i BKF har 36 procent utsatts för hot eller trakasserier någon gång, och 13 procent har utsatts under de senaste 12 månaderna. De vanligaste händelsetyperna är sexuella trakasserier (13 procent), hotfulla uttalanden öga mot öga (11 procent), hotfulla telefonsamtal och annan form av hot eller trakasserier (8 procent).

Tabell 3. Andel svarande som utsatts för hot eller trakasserier, Dansk Artist Forbund och Billedkunstneres Forbund, procent

	Dansk Artist Forbund		Billedkunstneres Forbund	
	Utsatt någon gång	Utsatt de senaste 12 månaderna	Utsatt någon gång	Utsatt de senaste 12 månaderna
Hot eller trakasserier	51	24	36	13
Hotfullt uttalande öga mot öga	17	3	11	2
Hotfullt telefonsamtal	6	1	8	2
Hotfullt sms/mms	7	2	5	1
Hotfullt brev/vykort	2	1	3	0
Hotfullt e-postbrev	9	2	7	3
Hot/påhopp via sociala medier	13	8	5	2
Sexuella trakasserier	20	3	13	1
Kapat internetkonto (eller skapat falskt i ditt namn)	8	4	3	2
Uthängd på internet	14	7	3	1
Oönskad vara beställd i ditt namn	1	0	0	0
Hotfull "gåva"	1	0	1	0
Blivit olovligen fotograferad/inspelad	12	4	2	0
Obehagligt besök, förföljelse eller kartläggning	9	2	7	3
Annan form av hot eller trakasserier	4	2	8	4

Utsatthet för våld, skadegörelse eller stöld

Våld, skadegörelse eller stöld är mindre vanligt förekommande än hot och trakasserier, särskilt när det gäller incidenter som inträffat under de senaste 12 månaderna. Av de svarande i DAF har 32 procent rapporterat att de någon gång blivit utsatta för våld, skadegörelse eller stöld, medan 4 procent upplevt det under de senaste 12 månaderna. Den vanligaste händelsen är stöld, som har drabbat 21 procent någon gång, medan 1 procent har varit utsatta det senaste året. Liknande mönster observeras bland svarande i BKF, där 32 procent har varit utsatta någon gång, medan 4 procent har upplevt händelser under det senaste året. En tiondel av de svarande i BKF har någon gång utsatts för knuff eller liknande, och var femte har utsatts för stöld.

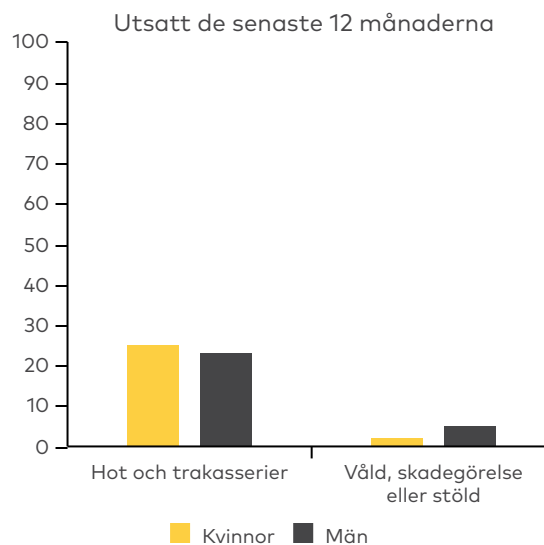
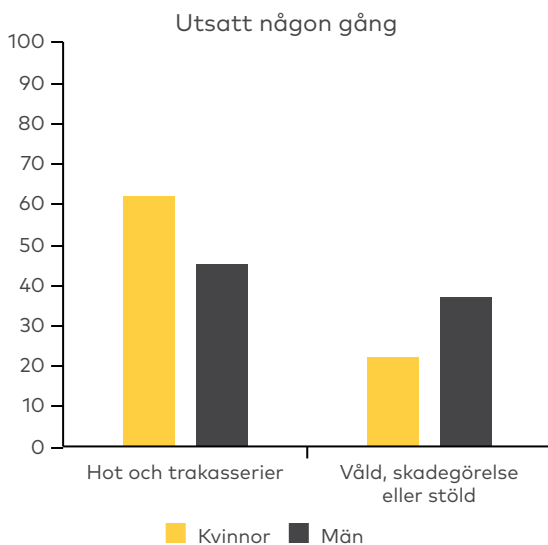
Tabell 4. Andel svarande som utsatts för våld, skadegörelse eller stöld, Dansk Artist Forbund och Billedkunstneres Forbund, procent

	Dansk Artist Forbund		Billedkunstneres Forbund	
	Utsatt någon gång	Utsatt de senaste 12 månaderna	Utsatt någon gång	Utsatt de senaste 12 månaderna
Våld, skadegörelse eller stöld	34	4	32	4
Slag, spark eller liknande	2	0	7	1
Knuff eller liknande	2	0	11	1
Våld med vapen	0	0	1	0
Anlagd brand/sprängning	1	0	0	0
Klotter	4	0	1	0
Stöld	21	1	20	1
Annan form av våld, skadegörelse eller stöld	13	2	6	2

Utsatthet bland kvinnor och män

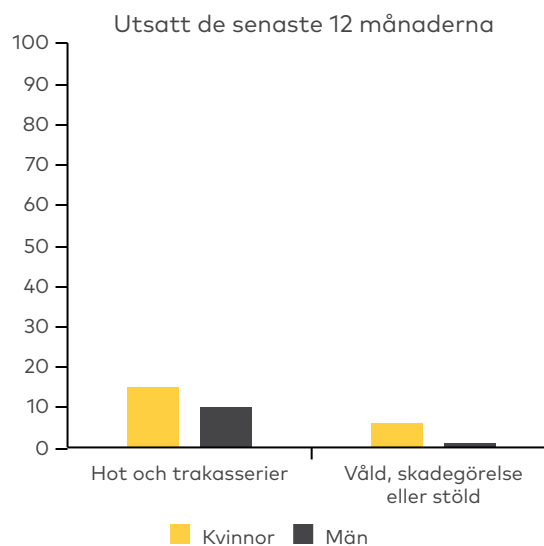
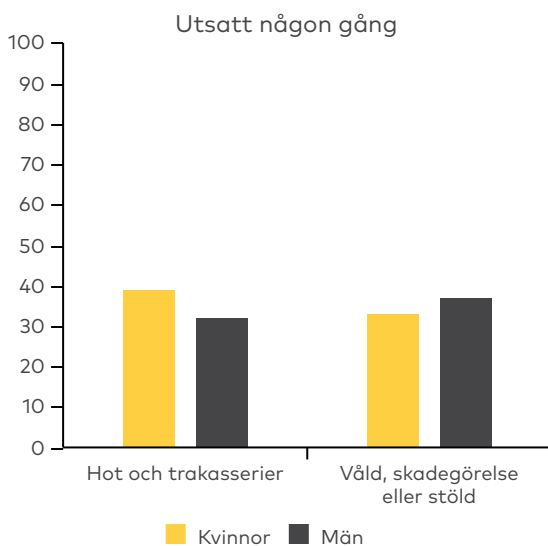
I detta avsnitt redogörs för skillnader i utsatthet mellan kvinnor och män. På grund av ett litet antal svarande är det inte möjligt att redovisa utsattheten baserat på andra bakgrundsfaktorer.

Figur 2 visar fördelningen av utsatthet mellan kvinnor och män bland de som svarat i DAF. Av de svarande är kvinnor mer utsatta för hot och trakasserier jämfört med män: 62 procent av kvinnorna har någon gång blivit utsatta för hot eller trakasserier, jämfört med 45 procent av männen. När vi undersöker händelsetyperna mer noggrant, framträder framför allt förekomsten av sexuella trakasserier. Nära en tredjedel av kvinnorna i DAF rapporterar att de någon gång utsatts för sexuella trakasserier, jämfört med 13 procent av männen. Män har i större utsträckning blivit utsatta för våld, skadegörelse eller stöld: 37 procent av männen har någon gång utsatts för våld, stöld eller skadegörelse, jämfört med 22 procent av kvinnorna. Det finns inga stora skillnader mellan kvinnor och män när det gäller utsatthet under de senaste 12 månaderna.

Figur 2. Andel svarande som utsatts för hot och trakasserier och våld, skadegörelse eller stöld, efter kön, Dansk Artist Forbund, procent

Skillnaderna mellan kvinnor och män är små bland de svarande i BKF. En något större andel av de svarande kvinnorna har blivit utsatta för hot och trakasserier, något som främst beror på att kvinnor i större utsträckning än män har upplevt sexuella trakasserier: 17 procent av kvinnorna har någon gång blivit utsatta för sexuella trakasserier, jämfört med 5 procent av männen. Män har i större utsträckning någon gång utsatts för våld, skadegörelse eller stöld.

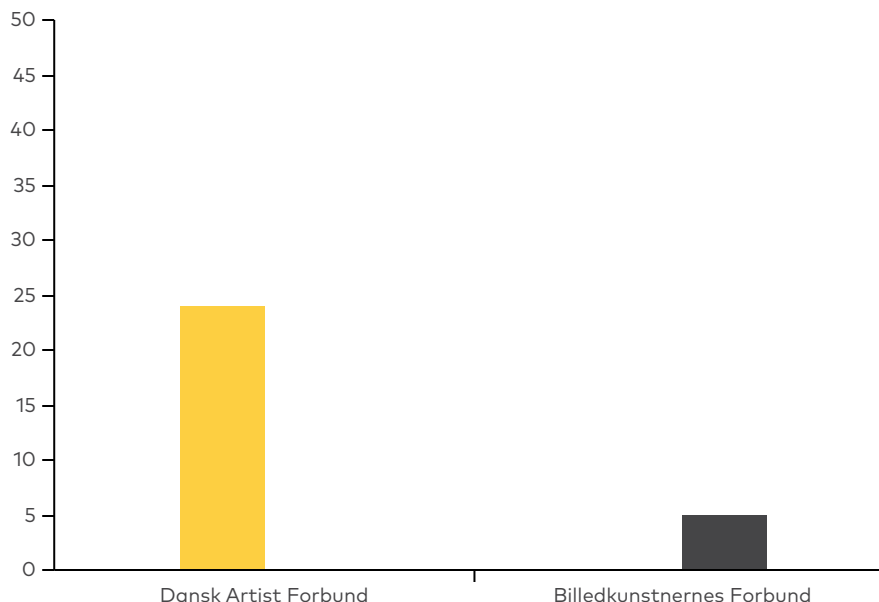
Figur 3. Andel svarande som utsatts för hot och trakasserier och våld, skadegörelse eller stöld, efter kön, Billedkunstnernes Forbund, procent

Utsatthet efter yrkesinriktning

Dansk Artist Forbund har medlemmar inom flera yrken: artister i cirkus eller show, dansare, musiker, pedagoger, skådespelare och sångare. Resultaten visar att utsattheten varierar mellan dessa grupper: 68 procent av sångarna har någon gång blivit utsatta för hot och trakasserier, jämfört med 57 procent av artisterna i cirkus eller show och 45 procent av musikerna. Andelar i övriga yrken redovisas inte på grund av för få svar.

Polisanmälan och inställda arrangemang

Figur 4 visar andelen av dem som utsatts under de senaste 12 månaderna och som har polisanmält någon eller några av händelserna. Ungefär en fjärdedel av medlemmarna i DAF har gjort en polisanmälan, jämfört med 5 procent av medlemmarna i BKF. I faktiska antal rör det sig om ett fåtal händelser som blivit polisanmälda.

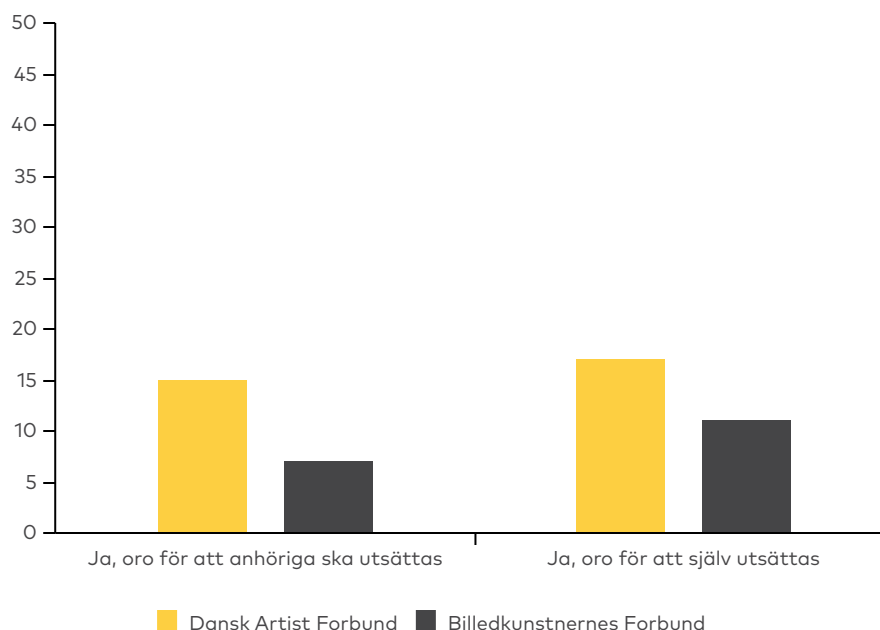
Figur 4. Andel av personer som utsatts de senaste 12 månaderna som polisanmält händelsen eller händelserna, Dansk Artist Forbund och Billedkunstneres Forbund, procent

Kommentar: Frågan om polisanmälan ställdes till de som blivit utsatta under de senaste 12 månaderna. Antal svar DAF = 46, BKF = 39.

Frågan om inställda arrangemang ställdes till samtliga respondenter. I BKF uppgav 3 procent av de svarande att de under de senaste 12 månaderna upplevt att arrangörer eller uppdragsgivare ställt in uppdrag på grund av oro eller risk för hot, våld eller trakasserier. Motsvarande andel bland de svarande i DAF var 4 procent.

Oro för sig själv eller anhörig de senaste 12 månaderna

Figur 5 visar andelen som under de senaste 12 månaderna varit oroliga för att själva utsättas för hot, våld eller trakasserier eller att anhöriga ska bli det. Resultaten visar att 17 procent av de svarande scenkonstnärerna känt oro för att själv utsättas, och att 15 procent känt oro för att anhöriga ska utsättas. Bland de svarande bildkonstnärerna i BKF har 11 procent känt oro för att själv bli utsatt, medan 7 procent oroat sig för att anhöriga ska utsättas.

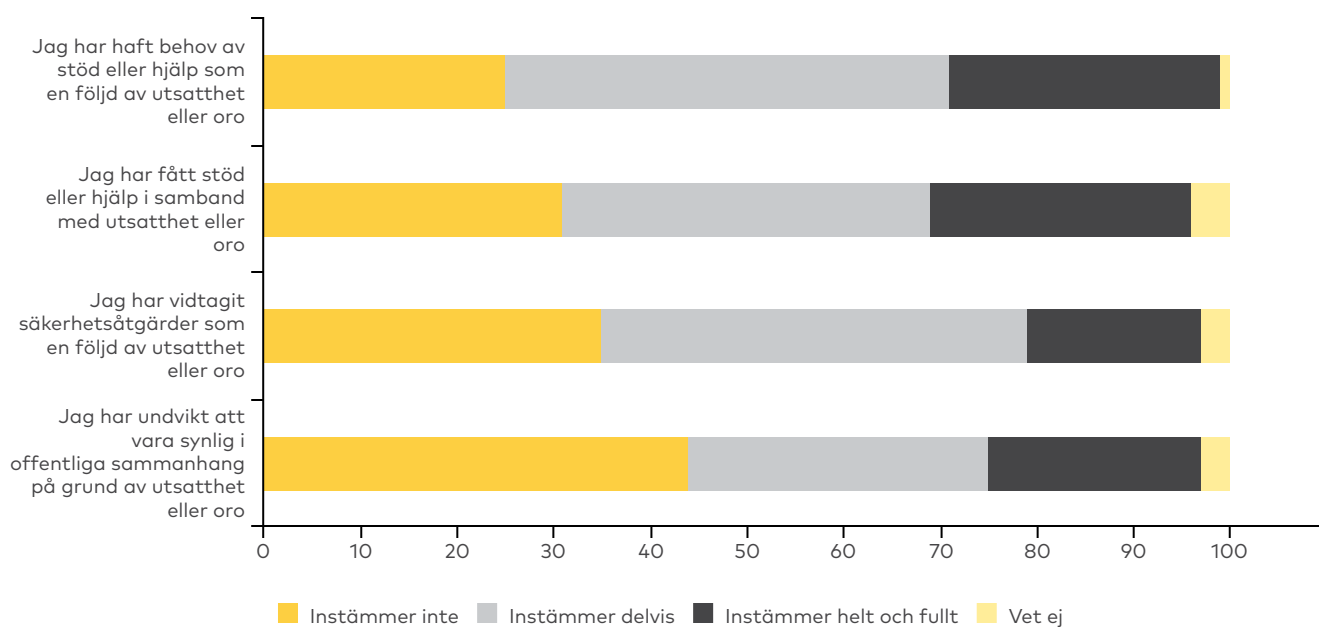
Figur 5. Svar på frågan "Har du under de senaste 12 månaderna varit orolig för att du själv eller en anhörig ska bli utsatt för hot, våld eller trakasserier som en konsekvens av ditt författarskap eller konstnärskap i det land du bor i?", Dansk Artist Forbund och Billedkunstnernes Forbund, procent

Kommentar: Frågan lyder: "Har du under de senaste 12 månaderna varit orolig för att du själv eller en anhörig ska bli utsatt för hot, våld eller trakasserier som en konsekvens av ditt författarskap eller konstnärskap i det land du bor i?" Flera svar var möjliga. Figuren redovisar andelen som svarat att de varit oroliga. Antal svar DNF = 183, BKF = 263.

Påståenden om konsekvenser av utsatthet eller oro

De som har uppgett att de blivit utsatta någon gång under de senaste 12 månaderna eller varit oroliga under samma period fick svara på sju påståenden om konsekvenser.

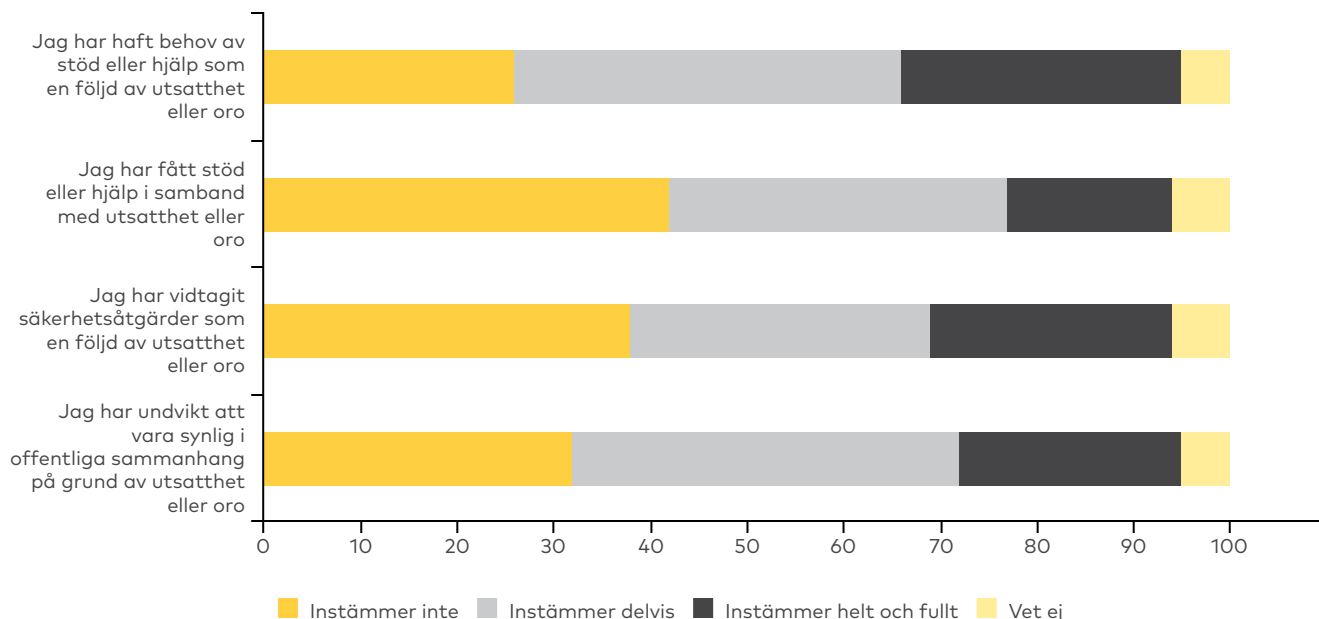
Figur 6 visar utfallet bland de svarande i DAF som under de senaste 12 månaderna har blivit utsatta eller varit oroliga för att bli utsatta. Här framgår att 28 procent instämmer helt i påståendet att de haft behov av stöd eller hjälp som en följd av utsatthet eller oro, och 46 procent instämmer delvis. Vidare instämmer 27 procent av de svarande helt i påståendet att de fått stöd eller hjälp i samband med utsatthet eller oro. Över 60 procent av de svarande instämmer helt eller delvis i påståendet att de vidtagit säkerhetsåtgärder. En något mindre andel, drygt 53 procent, instämmer helt eller delvis i påståendet att de undvikit att synas i offentliga sammanhang.

Figur 6. Inställning till påståenden om konsekvenser av utsatthet och/eller oro, Dansk Artist Forbund, procent

Kommentar: Frågan lyder: "Hur ställer du dig till följande påståenden?" Skalan går från 1 (Instämmer inte alls) till 5 (Instämmer helt och fullt). Kategorin "Instämmer delvis" är en sammanslagning av värdena 2, 3 och 4. Antal svar = 115.

Figur 7 visar fördelningen bland de svarande i BKF. Här instämmer 69 procent helt eller delvis i påståendet att de haft behov av stöd eller hjälp som en följd av utsatthet eller oro, och 52 procent instämmer helt eller delvis i påståendet att de har fått stöd eller hjälp. En femtedel instämmer helt i påståendet att de har vidtagit säkerhetsåtgärder, och en tredjedel instämmer delvis. 63 procent instämmer helt eller delvis i påståendet att de undvikit att synas i offentliga sammanhang.

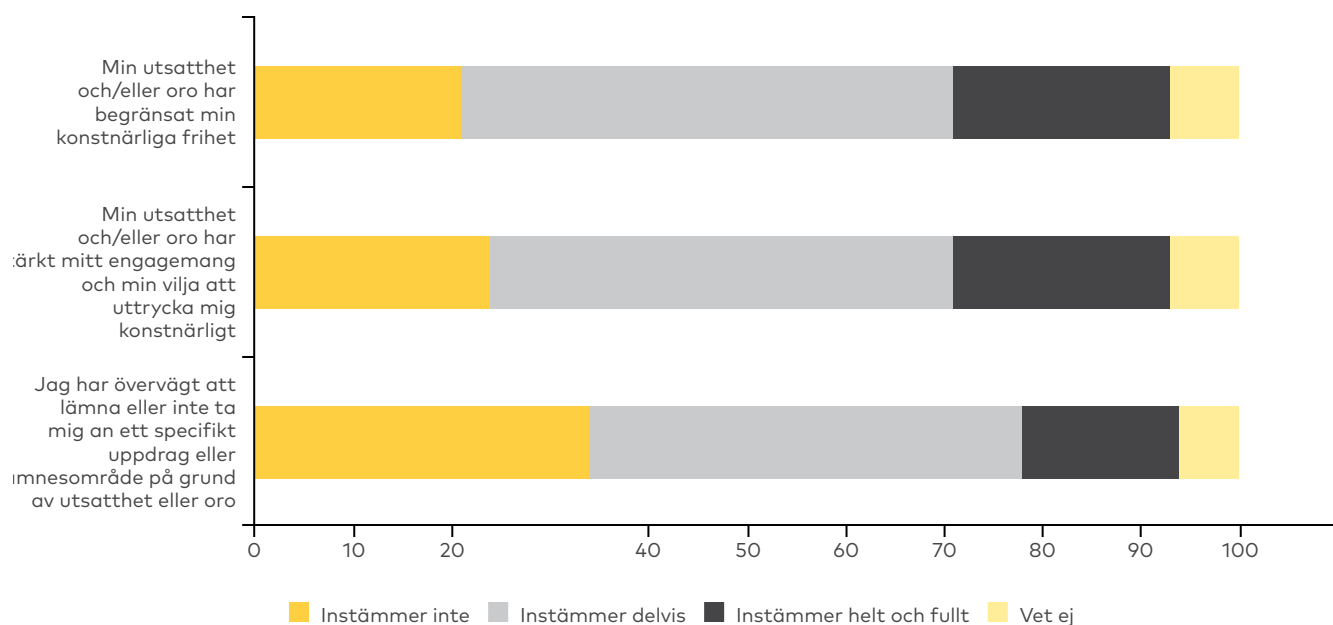
Figur 7. Inställning till påståenden om konsekvenser av utsatthet och/eller oro, Billedkonstnernes Forbund, procent

Kommentar: För frågans lydelse och alternativ, se kommentar i figur 6. Antal svar = 65.

Figur 8 och 9 visar utfallet för tre påståenden som handlar om konsekvenser av utsatthet och oro kopplat till yrkesutövandet.

Det första påståendet handlar om konstnärlig frihet. Bland de utsatta medlemmarna i DAF instämmer 72 procent helt eller delvis i påståendet att utsatthet eller oro har begränsat den egna konstnärliga friheten, medan en femtedel inte instämmer i påståendet. Bland de som utsatts instämmer 22 procent helt i påståendet att utsatthet och/eller oro har stärkt engagemanget och viljan att uttrycka sig konstnärligt, och närmare hälften instämmer delvis. Fördelningen är mycket lika för påståendena om begränsad konstnärlig frihet och ett stärkt engagemang att uttrycka sig konstnärligt.

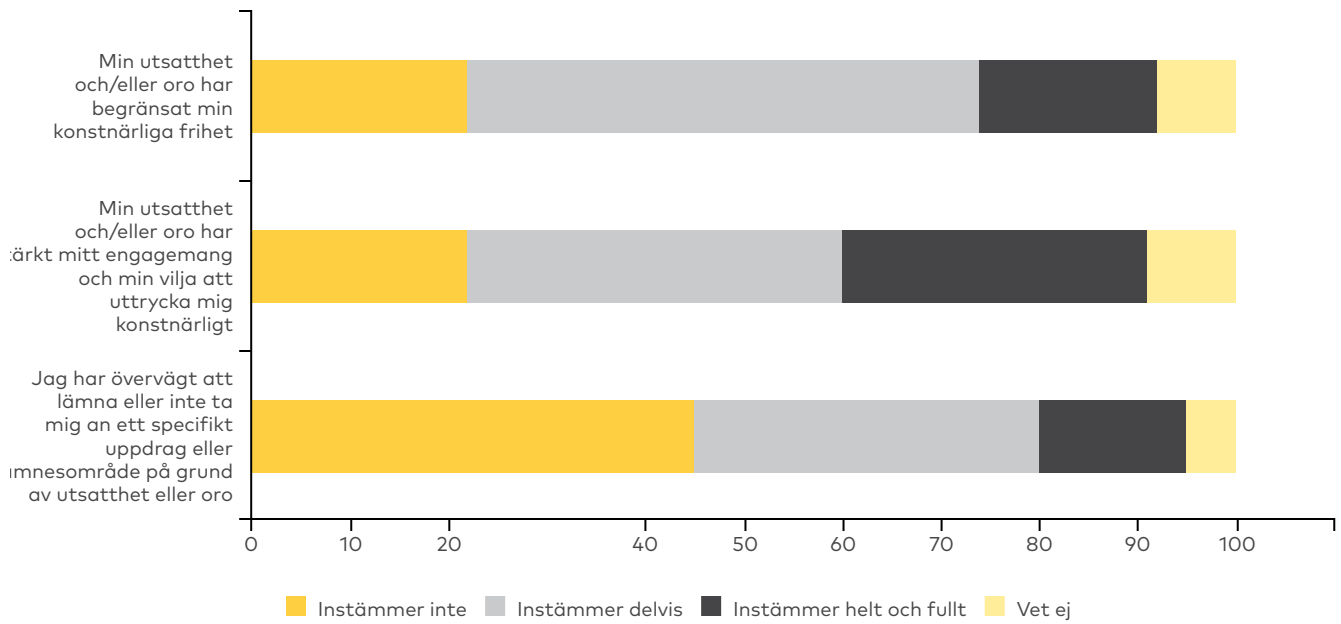
16 procent instämmer helt i påståendet att de har övervägt att lämna eller inte ta sig an ett uppdrag eller ämnesområde, medan 34 procent inte instämmer.

Figur 8. Inställning till påståenden om konsekvenser av utsatthet och/eller oro kopplat till utövande av yrke som konstnär eller författare, Dansk Artist Forbund, procent

Kommentar: För frågans lydelse och alternativ, se kommentar i figur 6. Antal svar = 115.

Bland de svarande bildkonstnärerna i BKF instämmer 18 procent helt i påståendet att utsatthet eller oro har begränsat den egna konstnärliga friheten, och 52 procent instämmer delvis (figur 9). En större andel, 31 procent, instämmer helt i påståendet att utsatthet eller oro har stärkt det egna engagemanget och viljan att uttrycka sig konstnärligt, och 38 procent instämmer delvis. 45 procent har inte övervägt att lämna eller ta sig an ett specifikt uppdrag eller ämnesområde som en följd av utsatthet eller oro, medan 15 procent svarar att de instämmer helt och fullt.

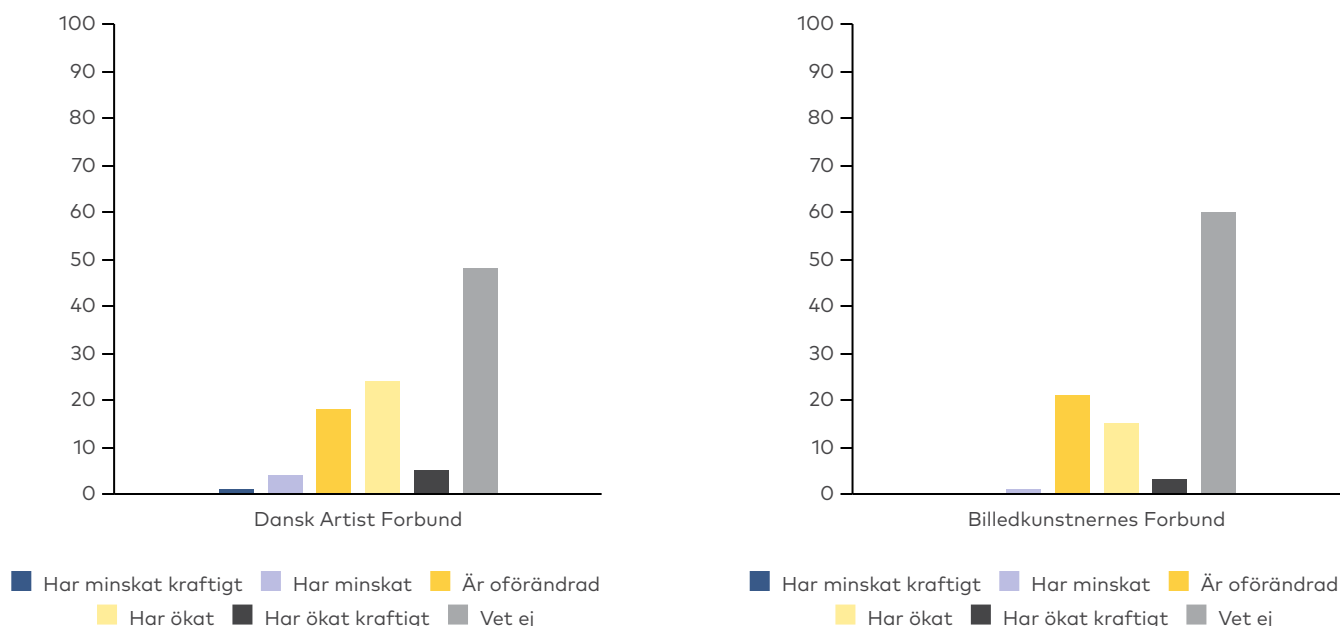

Figur 9. Inställning till påståenden om konsekvenser av utsatthet och/eller oro kopplat till utövande av yrke som konstnär eller författare, Billedkonstnernes Forbund, procent

Kommentar: För frågans lydelse och alternativ, se kommentar i figur 6. Antal svar = 65.

Bedömning av utvecklingen i Danmark under de senaste tre åren

I en av frågorna fick respondenterna bedöma om hot, våld och trakasserier har minskat, varit densamma eller ökat under de senaste tre åren (figur 10). En relativt stor andel i båda organisationerna har ingen uppfattning om utvecklingen under denna period. 18 procent av de svarande i DAF och 21 procent av de svarande i BKF bedömer att läget är oförändrat. En mycket liten andel anser att hot, våld och trakasserier har minskat under tidsperioden. Närmare en tredjedel av scenkonstnärerna bedömer att hot, våld och trakasserier har ökat eller ökat kraftigt. Motsvarande andel bland bildkonstnärerna är 18 procent.

Figur 10. Uppfattning om utvecklingen av hot, våld och trakasserier riktat mot konstnärer och/eller författare i Danmark under de senaste tre åren, Dansk Artist Forbund och Billedkunstnernes Forbund, procent

Kommentar: Frågan lyder: "Hur ställer du dig till följande påstående? Jag upplever att hot, våld och trakasserier riktat mot konstnärer och/eller författare i det land där jag bor under de senaste tre åren." Antal svar DAF = 183, BKF = 263.

Island: Samband Íslenskra Myndlistarmanna och Rithöfundasamband Íslands

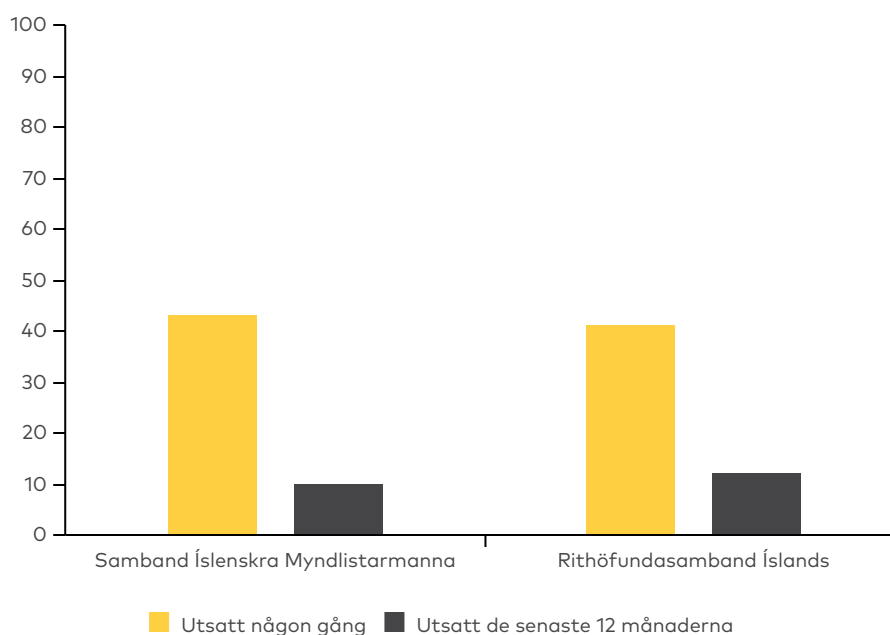
Detta avsnitt redovisar resultaten från två organisationer på Island. **Samband Íslenskra Myndlistarmanna (SÍM)** är en intresseorganisation för bildkonstnärer. Medlemmarna har antingen ett individuellt medlemskap, eller är medlemmar genom medlemskap i någon av de sju yrkesföreningar för bildkonstnärer som finns under SÍM:s paraply. **Rithöfundasamband Íslands (RSÍ)** är en facklig organisation som representerar författare och översättare.

I detta avsnitt används begreppet "bildkonstnärerna" för att beskriva medlemmar i Samband Íslenskra Myndlistarmanna, och "författarna" för att beskriva medlemmar i Rithöfundasamband Íslands. Resultaten baseras på svar från 204 medlemmar i Samband Íslenskra Myndlistarmanna och 138 medlemmar i Rithöfundasamband Íslands. Se bilaga A för diskussion om svarsfrekvens och bortfall.

Utsatthet någon gång och de senaste 12 månaderna

Figur 11 visar andelen som någon gång har utsatts för hot, våld eller trakasserier i samband med sitt yrke som konstnär eller författare, och andelen som utsatts de senaste 12 månaderna.

Av de svarande bildkonstnärerna i SÍM svarar 43 procent att de någon gång har utsatts för hot, våld eller trakasserier. Av dessa har 10 procent blivit utsatta under de senaste 12 månaderna. Av de svarande författarna i RSÍ uppger 41 procent att de någon gång har utsatts, och 12 procent har blivit utsatta under de senaste 12 månaderna.

Figur 11. Andel svarande som utsatts för hot, våld eller trakasserier, Samband Íslenskra Myndlistarmanna och Rithöfundasamband Íslands, procent

Kommentar: Antal svar SÍM = 204, RSÍ = 138.

Utsatthet för hot och trakasserier

I kategorin *hot och trakasserier* ingår 14 typer av händelser. Tabell 5 visar att en tredjedel av de svarande bildkonstnärerna i SÍM har blivit utsatta för hot eller trakasserier någon gång, medan 7 procent rapporterar att de blivit utsatta under de senaste 12 månaderna. Den vanligaste typen av utsatthet är sexuella trakasserier som 14 procent någon gång utsatts för, följt av hotfulla uttalanden öga mot öga, 11 procent.

Av de svarande i RSÍ har 40 procent upplevt hot eller trakasserier någon gång, och 12 procent har utsatts under de senaste 12 månaderna. De vanligaste händelserna är hot eller påhopp via sociala medier (16 procent), uthängning på internet (15 procent), hotfulla e-postbrev och sexuella trakasserier (12 procent vardera), samt hotfulla uttalanden öga mot öga (11 procent).

Tabell 5. Andel svarande som utsatts för hot eller trakasserier, samtliga och per händelsetyp, Samband Íslenskra Myndlistarmanna och Rithöfundasamband Íslands, procent

	Samband Íslenskra Myndlistarmanna		Rithöfundasamband Íslands	
	Utsatt någon gång	Utsatt de senaste 12 månaderna	Utsatt någon gång	Utsatt de senaste 12 månaderna
Hot eller trakasserier	33	7	40	12
Hotfullt uttalande öga mot öga	11	1	11	3
Hotfullt telefonsamtal	5	0	8	1
Hotfullt sms/mms	3	0	3	0
Hotfullt brev/vykort	2	0	7	0
Hotfullt e-postbrev	4	0	12	4
Hot/påhopp via sociala medier	5	0	16	4
Sexuella trakasserier	14	1	12	3
Kapat internetkonto (eller skapat falskt i ditt namn)	3	0	4	1
Uthängd på internet	7	0	15	6
Oönskad vara beställd i ditt namn	0	0	1	0
Hotfull "gåva"	1	0	0	0
Blivit olovligen fotograferad/inspelad	5	1	2	1
Obehagligt besök, förföljelse eller kartläggning	5	2	7	1
Annan form av hot eller trakasserier	7	1	9	1

Utsatthet för våld, skadegörelse eller stöld

I kategorin *våld, skadegörelse och stöld* ingår 7 typer av händelser. Av de svarande bildkonstnärerna i SÍM uppger 28 procent att de någon gång har blivit utsatta för våld, skadegörelse eller stöld, och 5 procent att de har blivit det de senaste 12 månaderna. Den vanligaste händelsen är stöld, vilket en femtedel av konstnärerna har blivit utsatta för någon gång. En annan vanlig kategori är annan form av våld, skadegörelse eller stöld. Av fritextsvaren går att utläsa att dessa händelser framför allt avser skadegörelse, exempelvis att ett konstverk har vandaliserats. Under de senaste 12 månaderna har 5 procent av konstnärerna blivit utsatta för stöld, medan övriga typer av händelser är under 0,5 procent.

En av tio svarande författare i RSÍ har någon gång blivit utsatt för våld, skadegörelse eller stöld. De vanligaste händelserna inkluderar annan form av våld, skadegörelse eller stöld (4 procent), samt knuff eller liknande (3 procent). En mycket liten andel, 1 procent, har blivit utsatta de senaste 12 månaderna.

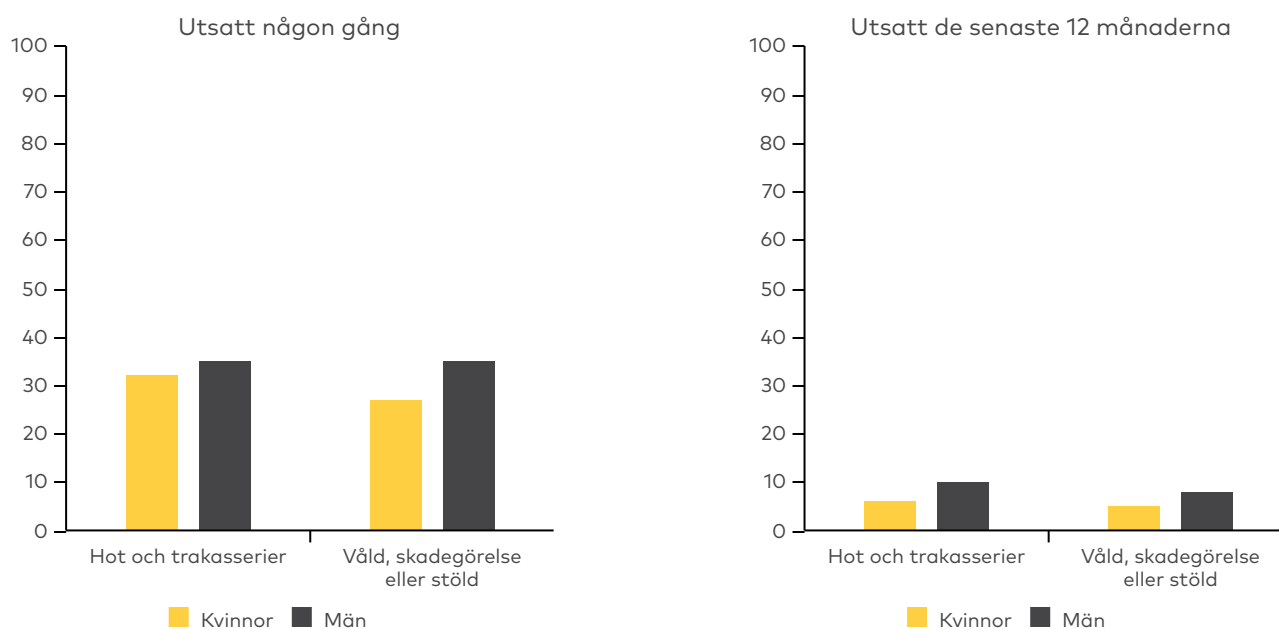
Tabell 6. Andel svarande som utsatts för våld, skadegörelse eller stöld, samtliga och per händelsetyp, Samband Íslenskra Myndlistarmanna och Rithöfundasamband Íslands, procent

	Samband Íslenskra Myndlistarmanna		Rithöfundasamband Íslands	
	Utsatt någon gång	Utsatt de senaste 12 månaderna	Utsatt någon gång	Utsatt de senaste 12 månaderna
Våld, skadegörelse eller stöld	28	5	9	1
Slag, spark eller liknande	1	0	1	0
Knuff eller liknande	2	0	3	0
Våld med vapen	0	0	0	0
Anlagd brand/sprängning	0	0	0	0
Klotter	4	0	1	0
Stöld	20	5	1	0
Annan form av våld, skadegörelse eller stöld	9	0	4	1

Utsatthet bland kvinnor och män

I detta avsnitt redogörs för skillnader i utsatthet mellan kvinnor och män. På grund av ett litet antal svarande är det inte möjligt att redovisa utsattheten efter andra bakgrundsfaktorer.

Figur 12 visar utsatthet bland kvinnor och män bland svarande medlemmar i SÍM. Det finns inga stora skillnader vad gäller andelen som utsatts: 32 procent av kvinnorna och 35 procent av männen har någon gång blivit utsatta för hot och trakasserier. Andelen som utsatts för olika typer av händelser varierar desto mer mellan kvinnor och män. Bland de svarande har en större andel män utsatts för olika typer av hot jämfört med kvinnor. Däremot har en större andel kvinnor än män utsatts för sexuella trakasserier. Det är också något vanligare att männen har blivit utsatta för våld, skadegörelse eller stöld. Skillnaderna är små när det gäller utsatthet under det senaste året.

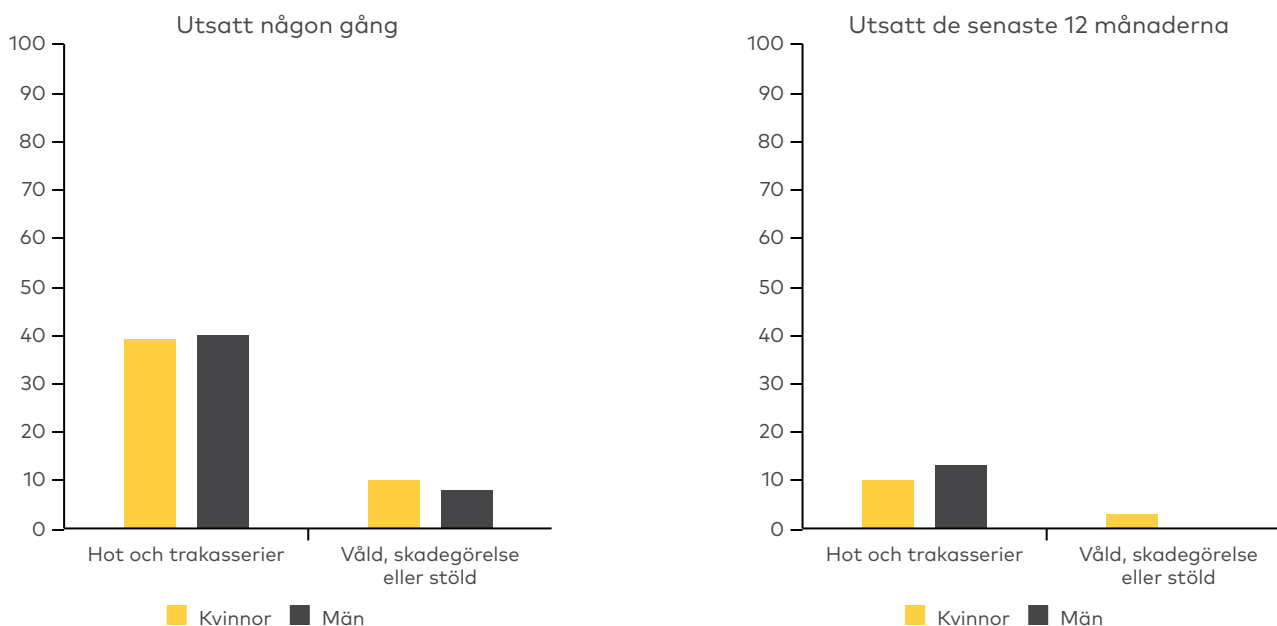

Figur 12. Andel svarande som utsatts för hot och trakasserier och våld, skadegörelse eller stöld, efter kön, Samband Íslenskra Myndlistarmanna, procent

Kommentar: Antal svar = 204.

Bland de svarande författarna i RSÍ finns inga stora skillnader mellan kvinnor och män sett till andelen som har blivit utsatta, vare sig för hot och trakasserier eller våld, skadegörelse eller stöld (figur 13).

Det finns dock skillnader mellan kvinnor och män vad gäller olika typer av händelser. Männerna rapporterar i högre grad att de har blivit utsatta för olika typer av hot och trakasserier. Till exempel har 21 procent av männen blivit uthängda på internet. Av kvinnorna uppger 18 procent att de någon gång har blivit utsatta för sexuella trakasserier, jämfört med 5 procent av männen.

Figur 13. Andel svarande som utsatts för hot och trakasserier och våld, skadegörelse eller stöld, efter kön, Rithöfundasamband Íslands, procent

Kommentar: Antal svar = 138.

Polisanmälan och inställda arrangemang

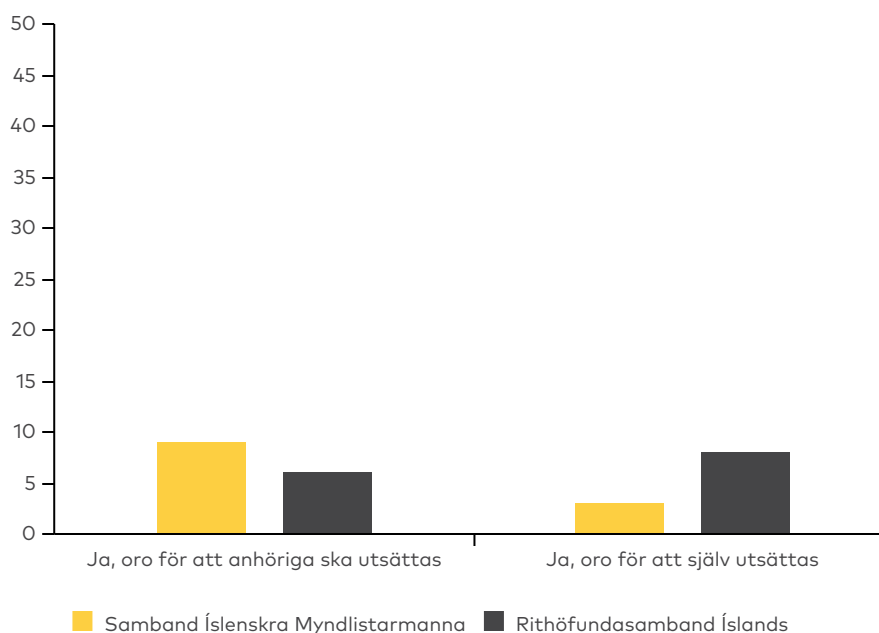
Frågan om polisanmälan redovisas inte för de deltagande organisationerna från Island. Frågan ställs till de som varit utsatta under de senaste 12 månaderna, och antalet svarande är färre än 30 personer.

När det gäller inställda arrangemang eller uppdrag på grund av oro för hot, våld eller trakasserier visar det sig vara mycket ovanligt. Bland de svarande konstnärerna (SÍM) var det mindre än 1 procent som rapporterade att de upplevt inställda arrangemang eller uppdrag. För de svarande författarna (RSÍ) var motsvarande siffra 4 procent.

Oro för sig själv eller anhörig de senaste 12 månaderna

Figur 14 visar andelen som under de senaste 12 månaderna på grund av hot, våld eller trakasserier känt oro för att själv bli utsatt för hot eller för att anhöriga ska bli det.

Av de svarande konstnärerna i SÍM har 9 procent varit oroliga för att anhöriga ska utsättas, och 3 procent för att själv bli utsatt för hot, våld eller trakasserier. Bland de svarande författarna i RSÍ är motsvarande andel 6 procent att anhöriga ska utsättas och 8 procent att själv bli utsatt. Andelen som varit oroliga är högre bland de som har rapporterat att de utsatts för hot, våld eller trakasserier.

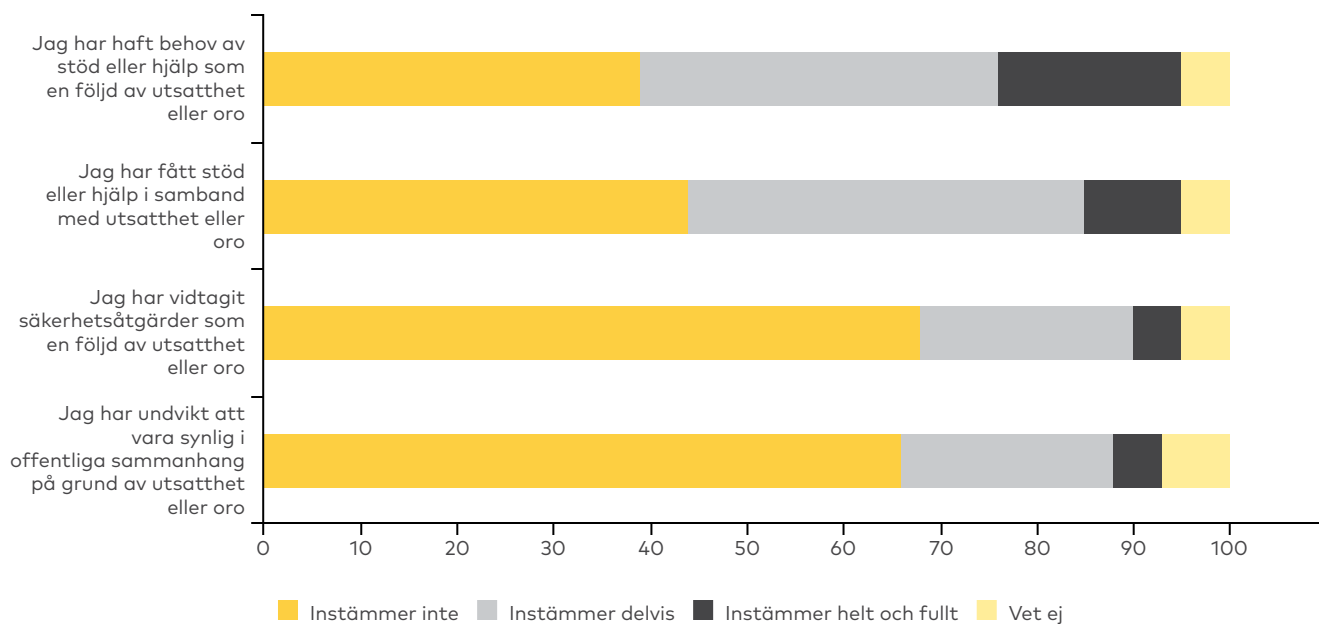
Figur 14. Svar på frågan "Har du under de senaste 12 månaderna varit orolig för att du själv eller en anhörig ska bli utsatt för hot, våld eller trakasserier som en konsekvens av ditt författarskap eller konstnärskap i det land du bor i?", Samband Íslenskra Myndlistarmanna och Rithöfundasamband Íslands, procent

Kommentar: Frågan lyder: "Har du under de senaste 12 månaderna varit orolig för att du själv eller en anhörig ska bli utsatt för hot, våld eller trakasserier som en konsekvens av ditt författarskap eller konstnärskap i det land du bor i?" Flera svar var möjliga. Figuren redovisar andelen som svarat att de varit oroliga. Antal svar SÍM = 204, RSÍ = 138.

Konsekvenser av utsatthet och/eller oro

De som har uppgett att de blivit utsatta någon gång under de senaste 12 månaderna eller varit oroliga under samma period fick svara på sju påståenden om konsekvenser. På grund av för litet antal svarande i basen (färre än 30) redovisas ej svar från författarna i RSÍ.

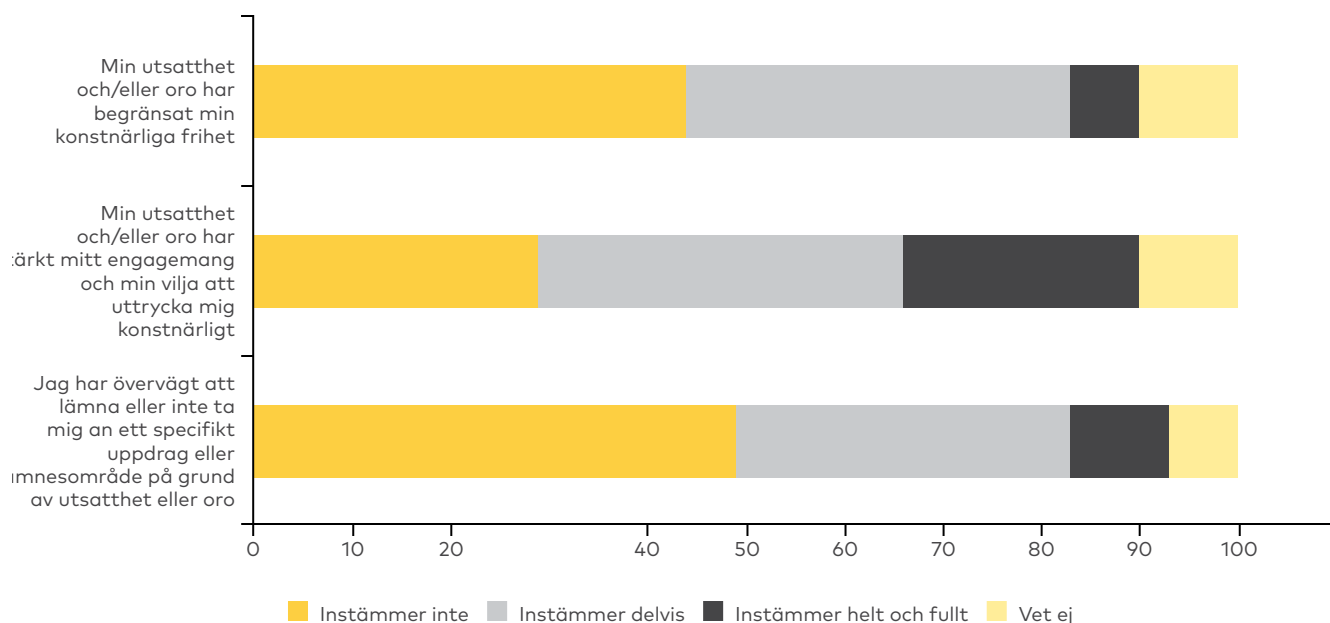
Bland de svarande i SÍM instämmer 19 procent helt i påståendet att de haft behov av stöd eller hjälp som en följd av utsatthet eller oro, och 37 procent instämmer delvis (figur 15). Nära 40 procent instämmer inte alls i påståendet. Vidare instämmer 51 procent helt eller delvis i att de har fått stöd eller hjälp i samband med att de blivit utsatta eller känt oro för att utsättas. En majoritet, 68 procent, har inte vidtagit säkerhetsåtgärder och 66 procent instämmer inte i att de undvikit att vara synliga i offentliga sammanhang.

Figur 15. Inställning till påståenden om konsekvenser av utsatthet och/eller oro, Samband Íslenskra Myndlistarmanna, procent

Kommentar: Frågan lyder: "Hur ställer du dig till följande påståenden?" Skalan går från 1 (Instämmer inte alls) till 5 (Instämmer helt och fullt). Kategorin "Instämmer delvis" är en sammanslagning av värdena 2, 3 och 4. Antal svar = 41.

Av de svarande i SÍM instämmer 7 procent helt i påståendet att upplevelser av hot, våld eller trakasserier har begränsat den egna konstnärliga friheten (figur 16). 39 procent instämmer delvis och 44 procent instämmer inte. Omkring en fjärdedel menar dock att utsatthet eller oro har stärkt engagemanget och viljan att uttrycka sig konstnärligt, medan runt 30 procent inte instämmer i det påståendet. En tiondel av konstnärerna i SÍM som de senaste 12 månaderna har utsatts eller känt oro för att utsättas instämmer helt i påståendet att de har övervägt att lämna eller inte ta sig an ett specifikt uppdrag eller ämnesområde, och 34 procent instämmer delvis.

Figur 16. Inställning till påståenden om konsekvenser av utsatthet och/eller oro kopplat till utövande av yrke som konstnär eller författare, Samband Íslenskra Myndlistarmanna, procent

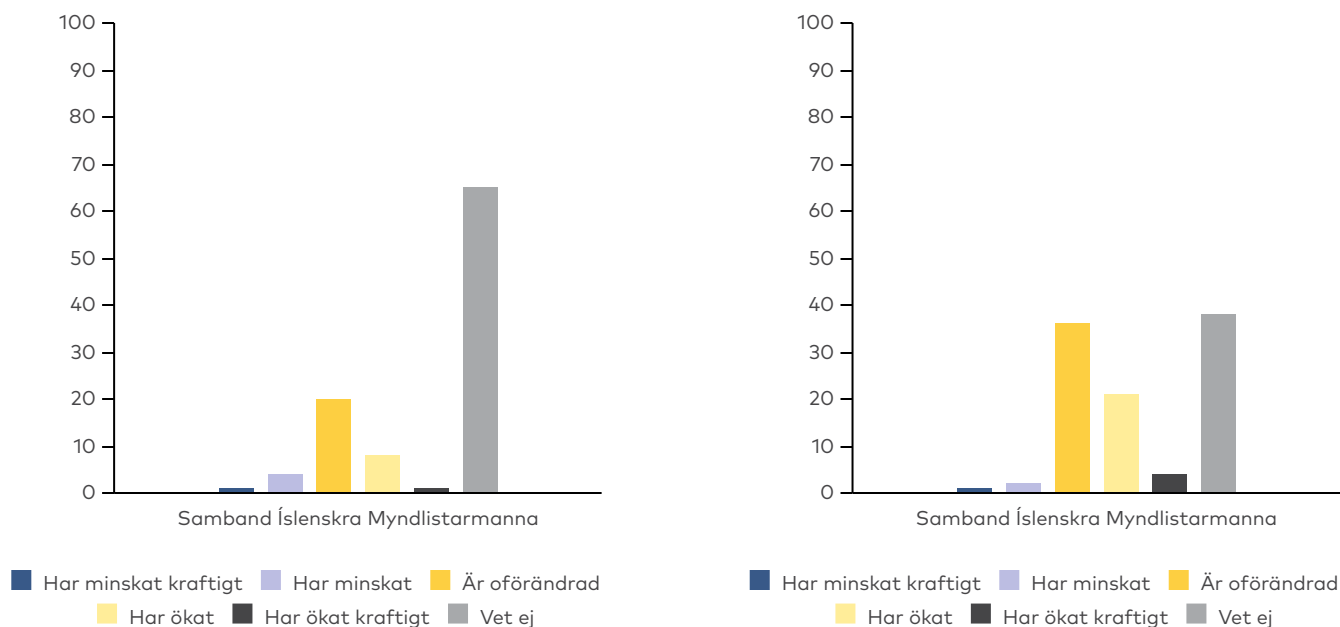
Kommentar: Se kommentar i figur 14. Antal svar = 41.

Bedömning av utvecklingen i Island under de senaste tre åren

Den sista frågan som redovisas i detta avsnitt handlar om en bedömning av huruvida hot, våld och trakasserier mot konstnärer och författare har minskat, varit oförändrade eller ökat under de senaste tre åren. Figur 17 visar svaren från båda organisationerna.

En majoritet av de svarande konstnärerna i SÍM, 65 procent, uppger att de saknar uppfattning om utvecklingen i Island. Av de svarande anser 5 procent att våld, hot och trakasserier har minskat eller minskat kraftigt, 20 procent att situationen är oförändrad och 9 procent att det har ökat eller ökat kraftigt.

Av de svarande i RSÍ är det en något mindre andel, 38 procent, som inte kan bedöma utvecklingen över tid. Å andra sidan anser en större andel, 25 procent, att hot, våld och trakasserier har ökat under de senaste tre åren. 36 procent anser att situationen är oförändrad och 2 procent uppger att hot, våld och trakasserier har minskat eller minskat kraftigt.

Figur 17. Uppfattning om utvecklingen av hot, våld och trakasserier riktat mot konstnärer och/eller författare i Island under de senaste tre åren, Samband Íslenskra Myndlistarmanna och Rithöfundasamband Íslands, procent

Kommentar: Frågan lyder: "Hur ställer du dig till följande påstående? Jag upplever att hot, våld och trakasserier riktat mot konstnärer och/eller författare i det land där jag bor under de senaste tre åren." Antal svar SÍM = 204, RSÍ = 138.

Norge: Creo och Den norske Forfatterforening

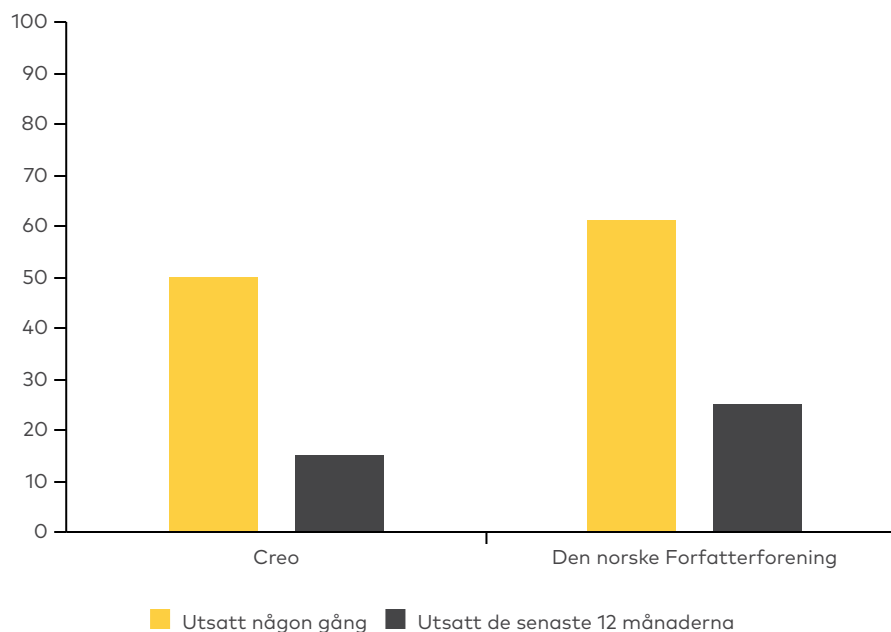
Detta avsnitt redovisar resultaten från två organisationer i Norge. **Creo** är ett fackförbund som representerar anställda inom kultursektorn. Medlemmarna verkar i huvudsak inom scenkonstområdet och är såväl anställda som egenföretagare. De svarande i undersökningen utgörs i huvudsak av musiker och scenkonstnärer. **Den norske Forfatterforening (DnF)** är en intresseorganisation som organiserar skönlitterära författare som skriver för vuxna.

I detta avsnitt används begreppet "scenkonstnärerna" för att beskriva medlemmar i Creo, och "författarna" för att beskriva medlemmar i Den norske Forfatterforening. Resultaten baseras på svar från 403 medlemmar i Creo och 140 medlemmar i Den norske Forfatterforening. Se bilaga A för diskussion om svarsfrekvens och bortfall.

Utsatthet någon gång och de senaste 12 månaderna

Figur 18 visar andelen som någon gång har utsatts för hot, våld eller trakasserier i samband med sitt yrke som scenkonstnär eller författare, samt andelen som har utsatts de senaste 12 månaderna.

Av de svarande scenkonstnärerna i Creo uppger 45 procent att de någon gång har blivit utsatta för hot, våld eller trakasserier, och 10 att de blivit det någon gång de senaste 12 månaderna. Av de svarande författarna i DnF har 47 procent någon gång blivit utsatta, och 16 procent har utsatts de senaste 12 månaderna.

Figur 18. Andel svarande som utsatts för hot, våld eller trakasserier, Creo och Den norske Forfatterforening, procent

Kommentar: Antal svar Creo = 403, DnF = 140.

Utsatthet för hot och trakasserier

I kategorin *hot och trakasserier* ingår 14 typer av händelser. Tabell 7 visar att 42 procent av de svarande scenkonstnärerna i Creo någon gång har blivit utsatta för någon typ av hot eller trakasserier, och 15 procent har blivit det under de senaste 12 månaderna. Till de vanligaste händelserna hör hotfulla uttalanden öga mot öga (17 procent), sexuella trakasserier (16 procent) och olovlig fotografering eller inspelning (12 procent).

Vidare framgår att 45 procent av de svarande författarna i DnF någon gång har utsatts för hot eller trakasserier, och att 9 procent har utsatts under de senaste 12 månaderna. Den vanligaste typen av hot och trakasserier riktade mot författarna är hotfulla uttalanden öga mot öga, uthängning på internet samt obehagliga besök, förföljelse eller kartläggning samt sexuella trakasserier, där respektive händelse någon gång drabbat mellan 11 och 12 procent av författarna.

Tabell 7. Andel svarande som utsatts för hot eller trakasserier, samtliga och per händelsetyp, Creo och Den norske Forfatterforening, procent

	Creo		Den norske Forfatterforening	
	Utsatt någon gång	Utsatt de senaste 12 månaderna	Utsatt någon gång	Utsatt de senaste 12 månaderna
Hot eller trakasserier	42	15	45	9
Hotfullt uttalande öga mot öga	17	3	12	1
Hotfullt telefonsamtal	9	1	9	0
Hotfullt sms/mms	7	1	8	1
Hotfullt brev/vykort	3	0	8	0
Hotfullt e-postbrev	7	1	8	1
Hot/påhopp via sociala medier	6	2	11	1
Sexuella trakasserier	16	3	12	2
Kapat internetkonto (eller skapat falskt i ditt namn)	3	1	4	1
Uthängd på internet	5	1	12	1
Oönskad vara beställd i ditt namn	1	0	1	0
Hotfull "gåva"	0	0	1	0
Blivit olovligen fotograferad/inspelad	12	4	4	0
Obehagligt besök, förföljelse eller kartläggning	5	1	11	1
Annan form av hot eller trakasserier	8	3	6	0

Utsatt för våld, skadegörelse eller stöld

Tabell 8 visar andelen som har utsatts för våld, skadegörelse och stöld. I denna kategori ingår 7 olika typer av händelser.

Våld, skadegörelse och stöld är inte lika vanligt som hot och trakasserier, vare sig bland scenkonstnärerna eller författarna. En femtedel av de svarande scenkonstnärerna i Creo har någon gång utsatts för våld, skadegörelse eller stöld. Stöld är den vanligaste händelsen och har drabbat 13 procent någon gång, och 2 procent som har blivit utsatta för stöld under de senaste 12 månaderna.

Bland de svarande författarna i DnF uppger 12 procent att de någon gång har utsatts för våld, skadegörelse eller stöld, och 1 procent har drabbats under de senaste 12 månaderna.

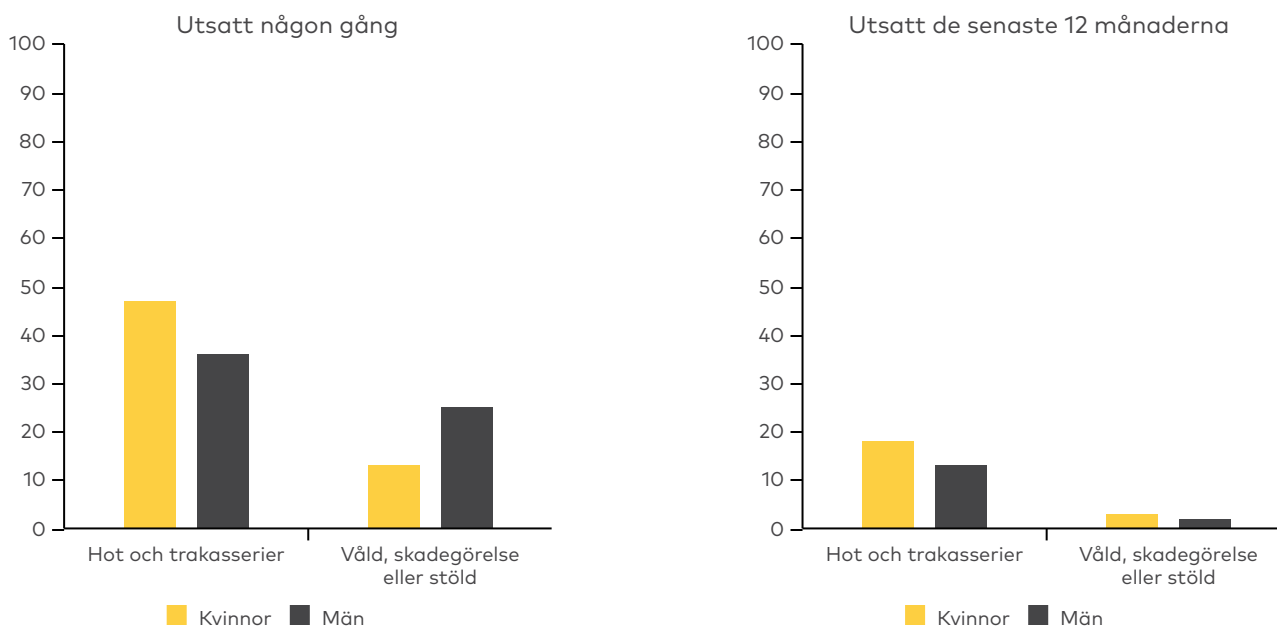
Tabell 8. Andel svarande som utsatts för våld, skadegörelse eller stöld, samtliga och per händelsetyp, Creo och Den norske Forfatterforening, procent

	Creo		Den norske Forfatterforening	
	Utsatt någon gång	Utsatt de senaste 12 månaderna	Utsatt någon gång	Utsatt de senaste 12 månaderna
Våld, skadegörelse eller stöld	20	2	12	1
Slag, spark eller liknande	3	0	2	0
Knuff eller liknande	6	0	3	0
Våld med vapen	1	0	1	0
Anlagd brand/sprängning	0	0	1	0
Klotter	0	0	1	0
Stöld	13	1	5	1
Annan form av våld, skadegörelse eller stöld	4	1	4	0

Utsatthet bland kvinnor och män

I detta avsnitt redogörs för skillnader i utsatthet mellan kvinnor och män. Svaren från scenkonstnärerna redovisas även för åldersgrupper, utländsk bakgrund och yrke.

Figur 19 visar utsatthet bland kvinnor och män bland svarande medlemmar i Creo. Här framgår att kvinnor är något mer utsatta för hot och trakasserier jämfört med män. Av de kvinnor som svarat har 47 procent någon gång blivit utsatta, jämfört med 36 procent av männen. Den händelsetyp som särskilt utmärker sig är sexuella trakasserier, vilket 23 procent av kvinnorna har utsatts för någon gång, jämfört med 10 procent av männen. Män har däremot i något större utsträckning varit med om hotfulla uttalanden öga mot öga, 20 procent, jämfört med kvinnorna, 15 procent. Män är också mer utsatta för våld, skadegörelse eller stöld jämfört med kvinnorna. En fjärdedel av de män som svarat har någon gång blivit utsatta för våld, skadegörelse eller stöld, jämfört med 13 procent av kvinnorna.

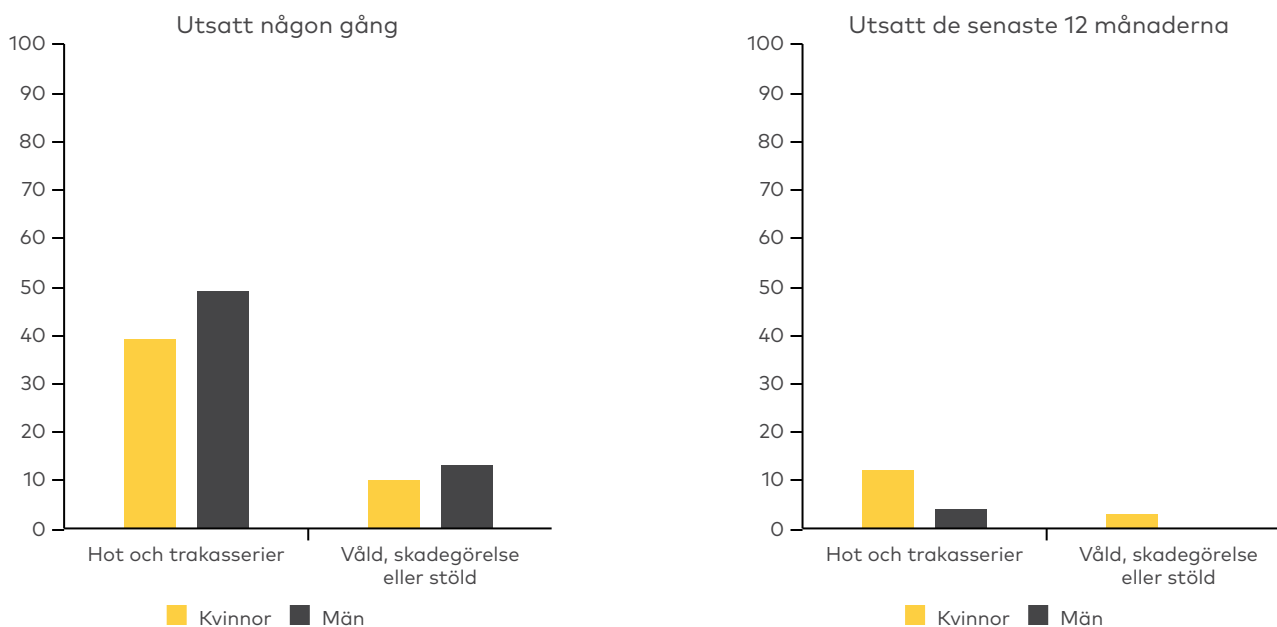

Figur 19. Andel svarande som utsatts för hot och trakasserier och våld, skadegörelse eller stöld, efter kön, Creo, procent

Kommentar: Antal svar = 403.

Av de svarande författarna i DnF finns något mindre skillnader i utsatthet mellan kvinnor och män (figur 20). Här bör påpekas att resultaten baseras på relativt små svarsgrupper (67 kvinnor, 71 män) och därför bör tolkas med försiktighet.

Närmare hälften av männen, 49 procent, har någon gång utsatts för hot och trakasserier, jämfört med 39 procent av kvinnorna. Av de svarande i DnF har män, jämfört med kvinnor, i större utsträckning utsatts för olika typer av hot såsom hotfulla uttalanden öga mot öga, telefonsamtal, brev eller vykort, uthängning på internet samt obehagliga besök, förföljelse eller kartläggning. Det finns inga större skillnader mellan kvinnor och män sett till utsatthet under de senaste 12 månaderna.

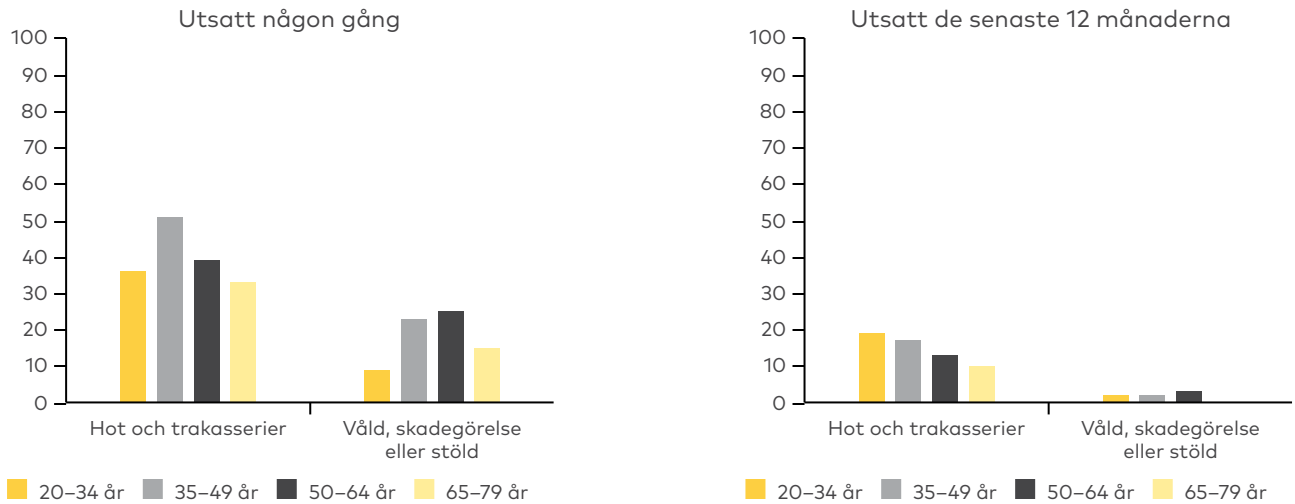
Figur 20. Andel svarande som utsatts för hot och trakasserier och våld, skadegörelse eller stöld, efter kön, Den norske Forfatterforening, procent

Kommentar: Antal svar = 140.

Scenkonstnärernas utsatthet efter ålder, utländsk bakgrund och yrke

Figur 21 visar andelen scenkonstnärer i Creo som har varit utsatta, uppdelat på ålder. Resultaten skiljer sig beroende på om det är utsatthet någon gång eller under de senaste 12 månaderna som analyseras. Vad gäller hot och trakasserier som har skett någon gång är fördelningen relativt jämn över åldersgrupperna, men åldersgruppen 35–49 år sticker ut något: där har 51 procent någon gång utsatts.

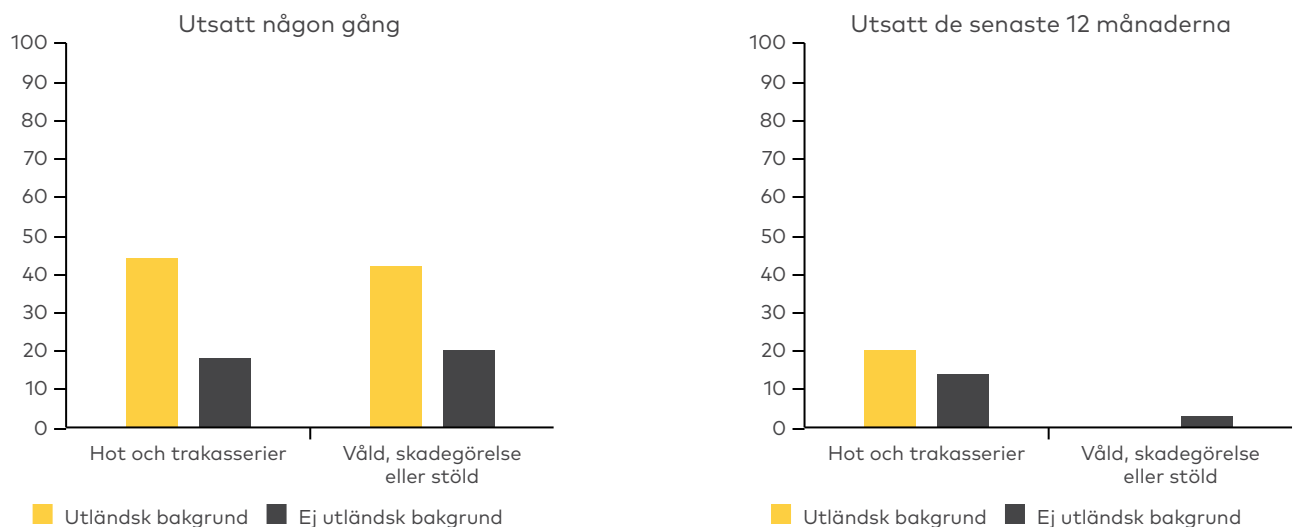
Däremot har den yngsta åldersgruppen, jämfört med den äldsta, i större utsträckning varit utsatt under de senaste 12 månaderna. Det är särskilt utsatthet på internet som sticker ut, där en större andel av de yngre rapporterar att de har utsatts för olika typer av hot via internet.

Figur 21. Andel svarande som utsatts för hot och trakasserier och våld, skadegörelse eller stöld, efter ålder Creo, procent

Kommentar: Svarsgruppen 80+ år redovisas ej på grund för litet antal svarande (<30).

Figur 22 visar utsatthet uppdelat på om de svarande har utländsk bakgrund^[3] eller inte. Resultaten visar att det inte finns några större skillnader mellan de som har utländsk bakgrund och de som inte har det. Det gäller utsatthet för både hot och trakasserier och våld, skadegörelse eller stöld. På grund av ett litet antal svarande i kategorin utländsk bakgrund bör resultaten tolkas med försiktighet.

Figur 22. Andel svarande som utsatts för hot och trakasserier och våld, skadegörelse eller stöld, Creo, efter utländsk bakgrund, procent

3. Med utländsk bakgrund avses en individ som är född i ett annat land än det land där den bor (Norge), eller som har två föräldrar som är födda i ett annat land än där individen bor. Variabeln differentierar inte mellan vilket land individen eller individens föräldrar är födda i. Personer som inte bor i Norge ingår ej i analysen, men är få till antalet. Antal med utländsk bakgrund = 62, ej utländsk bakgrund = 342.

En annan bakgrundsfråga som undersökts är anställningsform. Respondenterna fick ange vilken kategori som bäst beskriver deras arbetsförhållanden.

Resultaten visar på tydliga skillnader i utsatthet beroende på anställningsform. Bland de som är tillsvidareanställda har 35 procent någon gång blivit utsatta för hot och trakasserier, och 15 procent för våld, skadegörelse eller stöld. Av egenföretagarna har 44 procent någon gång utsatts för hot och trakasserier, och 22 procent för våld, skadegörelse eller stöld. Motsvarande andel för kombinatörerna är 51 respektive 26 procent. Bland de svarande som är egenföretagare eller kombinatörer finns alltså en större andel utsatta jämfört med bland de som är tillsvidareanställda. På grund av små svarsgrupper har det inte varit möjligt att kolla närmare på olika kategorier av yrken.

Polisanmälan och inställda arrangemang

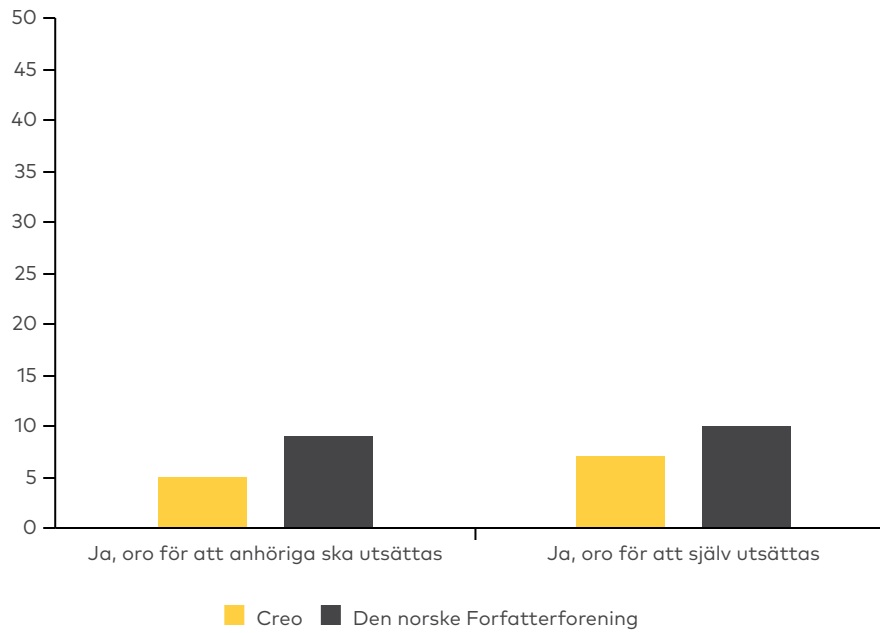
Av medlemmarna i Creo som har utsatts för hot, våld eller trakasserier under de senaste 12 månaderna har 8 procent polisanmält händelserna. Frågan om huruvida man har polisanmält redovisas inte för DnF. Frågans ställs till de som varit utsatta under de senaste 12 månaderna och antalet i DnF understiger 30 personer.

Inställda arrangemang på grund av risk eller oro för hot, våld eller trakasserier var ovanligt. Endast 2 procent av de svarande i både Creo och DnF har rapporterat att de varit med om inställda uppdrag eller evenemang under de senaste 12 månaderna.

Oro för sig själv eller anhörig de senaste 12 månaderna

Figur 23 visar andelen som under de senaste 12 månaderna har känt oro för att själv bli utsatt för hot, våld eller trakasserier eller att anhöriga ska utsättas.

Bland scenkonstnärerna i Creo har 7 procent känt oro för att själva bli utsatta och 5 procent har oroat sig för att anhöriga ska bli utsatta. Av de svarande författarna i DnF har 10 procent varit oroliga för att själva utsättas, och 9 procent för att anhöriga ska utsättas.

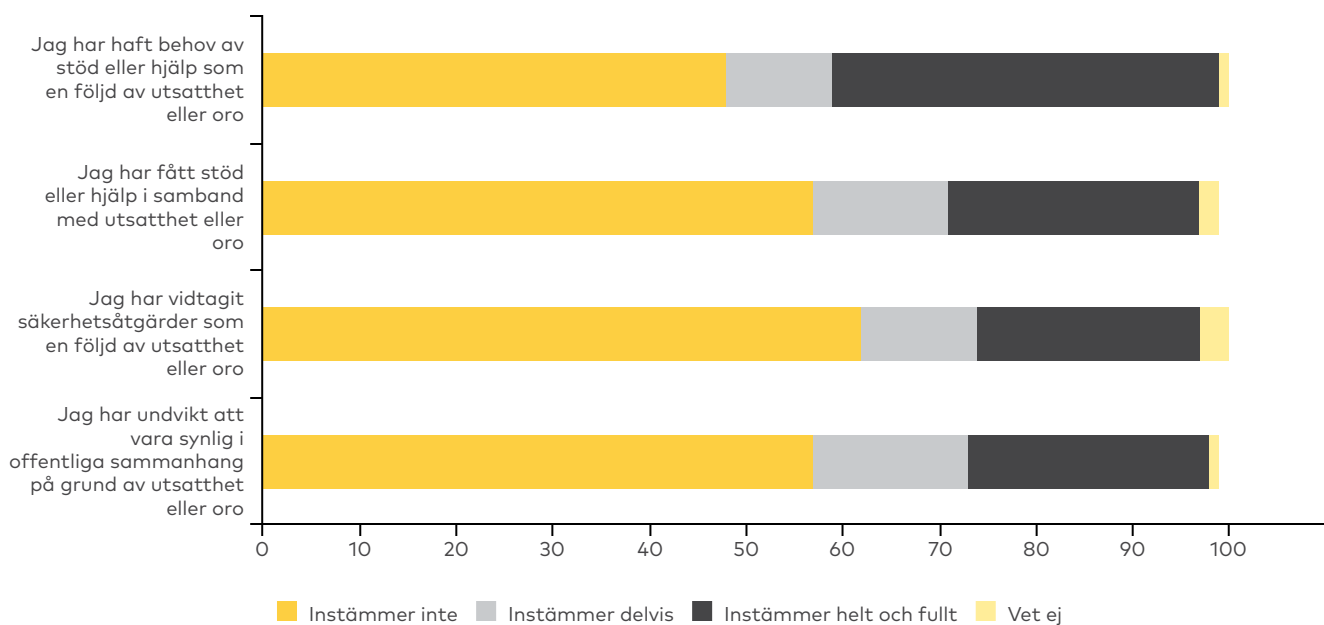
Figur 23. Svar på frågan "Har du under de senaste 12 månaderna varit orolig för att du själv eller en anhörig ska bli utsatt för hot, våld eller trakasserier som en konsekvens av ditt författarskap eller konstnärskap i det land du bor i?", Creo och Den norske Forfatterforening, procent

Kommentar: Frågan lyder: "Har du under de senaste 12 månaderna varit orolig för att du själv eller en anhörig ska bli utsatt för hot, våld eller trakasserier som en konsekvens av ditt författarskap eller konstnärskap i det land du bor i?" Flera svar var möjliga. Figuren redovisar andelen som svarat att de varit oroliga. Antal svar Creo = 403, DnF = 140.

Konsekvenser av utsatthet och/eller oro

De som har uppgett att de blivit utsatta någon gång under de senaste 12 månaderna eller varit oroliga under samma period fick svara på sju påståenden om konsekvenser.

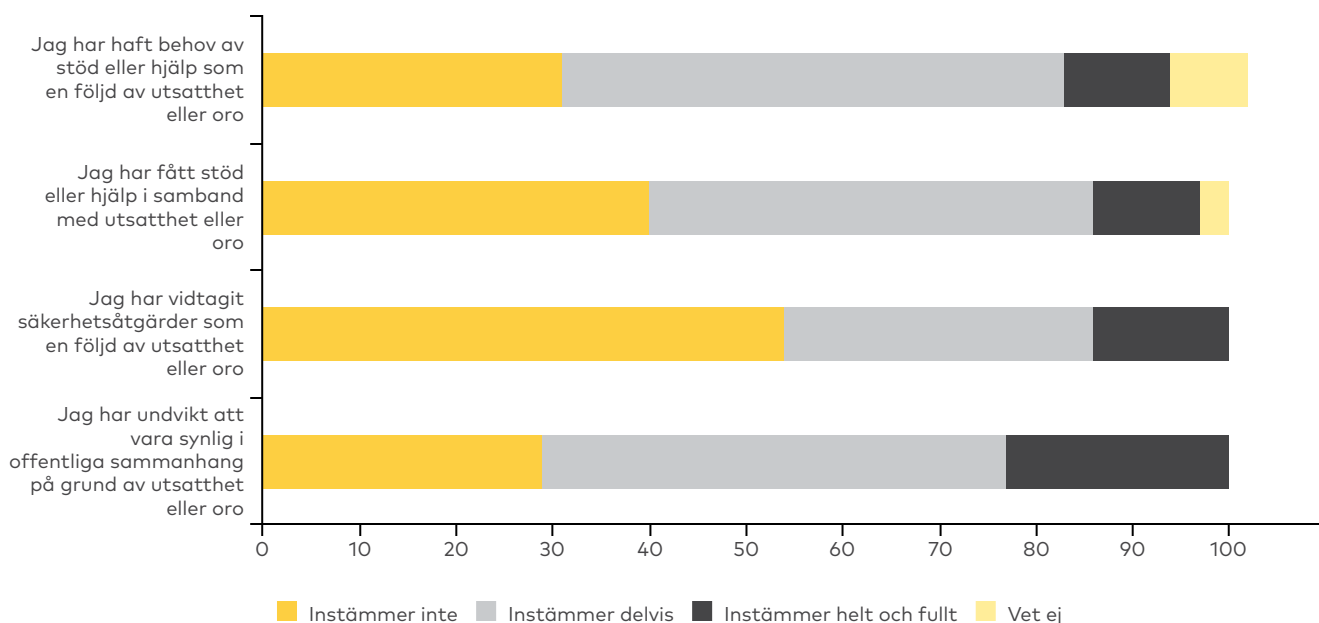
Figur 24 visar utfallet bland de svarande i Creo som utsatts för hot, våld eller trakasserier de senaste 12 månaderna, eller varit oroliga för att utsättas under samma tidperiod. Av dessa instämmer 51 procent helt eller delvis i påståendet att de har haft behov av stöd eller hjälp som en följd av utsatthet eller oro. Närmare hälften instämmer inte i påståendet. Vidare instämmer 40 procent helt eller delvis i påståendet att de har fått stöd eller hjälp. 23 procent instämmer helt och 12 procent instämmer delvis i påståendet att de har vidtagit säkerhetsåtgärder. En fjärdedel av de som svarat instämmer helt i påståendet att de undvikit att vara synliga i offentliga sammanhang som en följd av utsatthet eller oro.

Figur 24. Inställning till påståenden om konsekvenser av utsatthet och/eller oro, Creo, procent

Kommentar: Frågan lyder: "Hur ställer du dig till följande påståenden?". Skalan går från 1 (Instämmer inte alls) till 5 (Instämmer helt och fullt). Kategorin "Instämmer delvis" är en sammanslagning av värdena 2, 3 och 4. Antal svar = 91.

För DnF baseras bedömningen av påståendena på svar från 35 medlemmar och resultaten bör därför tolkas med försiktighet. Av svaren framgår att 11 procent instämmer helt och 52 procent instämmer delvis i påståendet att de haft behov av stöd eller hjälp som en följd av utsatthet eller oro (figur 25). 40 procent av de svarande instämmer inte i påståendet att de har fått stöd. Närmare hälften instämmer helt eller delvis i påståendet att de vidtagit säkerhetsåtgärder, och 71 procent instämmer helt eller delvis i påståendet att de undvikit att synas i offentliga sammanhang som en följd av utsatthet eller oro.

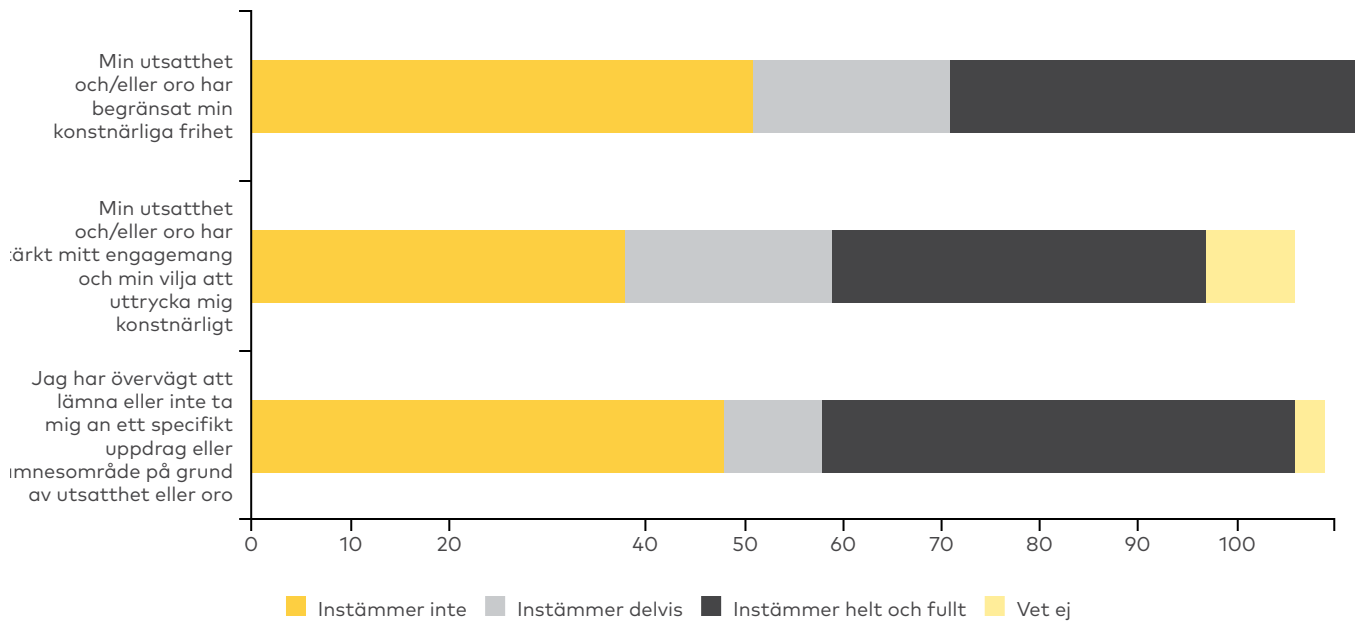

Figur 25. Inställning till påståenden om konsekvenser av utsatthet och/eller oro, Den norske Forfatterforening, procent

Kommentar För frågans lydelse och alternativ, se kommentar i figur 24. Antal svar = 35.

Figur 26 och 27 presenterar resultaten för tre påståenden om konsekvenserna av utsatthet och oro kopplat till yrkesutövandet.

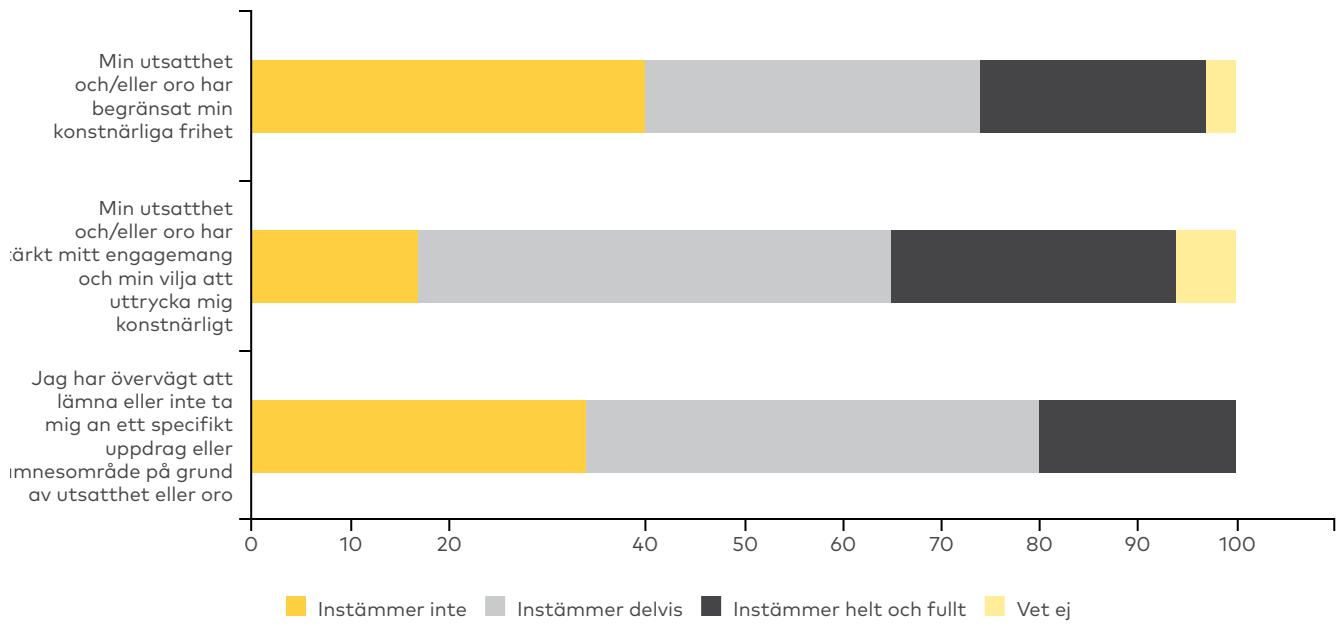
Drygt hälften av de svarande i Creo instämmer inte i påståendet att utsatthet eller oro har begränsat deras konstnärliga frihet. En nästan lika stor andel instämmer helt eller delvis. Närmare en tiondel kan inte bedöma huruvida utsatthet eller oro stärkt det egna engagemanget eller viljan att uttrycka sig konstnärligt, men över hälften instämmer helt eller delvis i påståendet. I det tredje påståendet, att man har övervägt att lämna eller inte ta sig an ett uppdrag eller ämnesområde på grund av utsatthet eller oro, instämmer 38 procent helt och fullt medan 48 procent inte instämmer alls.

Figur 26. Inställning till påståenden om konsekvenser av utsatthet och/eller oro kopplat till yrkesutövande, Creo, procent

Kommentar: För frågans lydelse och alternativ, se kommentar i figur 24. Antal svar = 91.

I figur 27 framgår resultaten bland de svarande författarna i DnF. Här instämmer 40 procent inte i påståendet att utsatthet eller oro har begränsat den konstnärliga friheten, medan 57 procent instämmer helt eller delvis. En stor andel av de utsatta instämmer helt i påståendet att deras engagemang eller vilja att uttrycka sig konstnärligt har stärkts (77 procent). 17 procent instämmer inte. En femtedel instämmer helt i påståendet att de övervägt att lämna eller inte ta sig an ett specifikt uppdrag eller ämnesområde som en konsekvens av utsatthet eller oro.

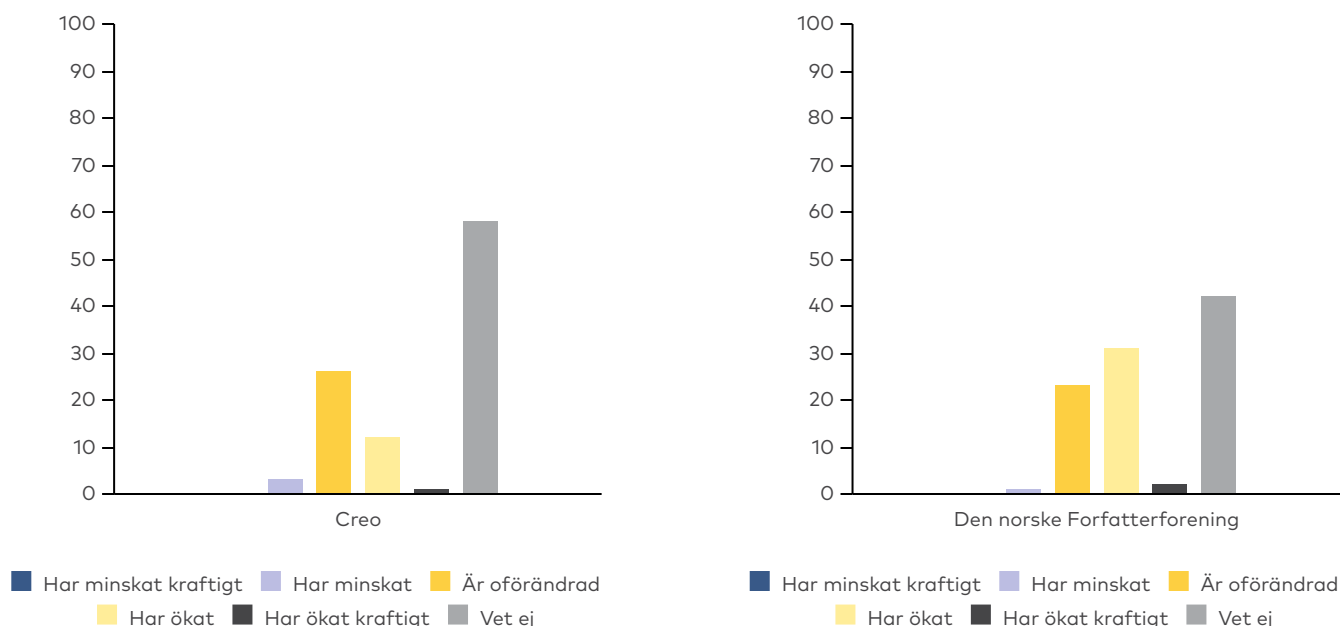

Figur 27. Inställning till påståenden om konsekvenser av utsatthet och/eller oro kopplat till utövande av yrke som konstnär eller författare, Den norske Forfatterforening, procent

Kommentar: För frågans lydelse och alternativ, se kommentar i figur 24. Antal svar = 35.

Bedömning av utvecklingen i Norge under de senaste tre åren

Den sista frågan i detta avsnitt redovisar svaren på frågan om utveckling i Norge vad gäller hot, våld och trakasserier mot konstnärer och författare. En betydande andel av de svarande i båda organisationerna har angivit att de inte vet och gör därmed inte någon bedömning (figur 28). 26 procent av de svarande bland Creos medlemmar och 23 procent av de svarande medlemmarna i Den norske Forfatterforening anser att läget är oförändrat. En mycket liten del av de svarande anser att hot, våld och trakasserier har minskat under de senaste tre åren. Bland författarna bedömer en tredjedel att hot, våld eller trakasserier har ökat under denna tidsperiod, medan motsvarande andel bland scenkonstnärerna är lägre, 13 procent.

Figur 28. Uppfattning om utvecklingen av hot, våld och trakasserier riktat mot konstnärer och/eller författare i Norge under de senaste tre åren, Creo och Den norske Forfatterforening, procent

Kommentar: Frågan lyder: "Hur ställer du dig till följande påstående? Jag upplever att hot, våld och trakasserier riktat mot konstnärer och/eller författare i det land där jag bor under de senaste tre åren:". Antal svar Creo = 403, DnF = 140.

Sverige: Konstnärernas Riksorganisation och Sveriges Författarförbund

Detta avsnitt redovisar resultaten från två organisationer i Sverige. **Sveriges Författarförbund (SFF)** är en intresseorganisation för verksamma författare och litterära översättare. Författarförbundet organiserar författare som skriver skön- och facklitteratur för både barn och vuxna, samt litterära översättare inom motsvarande områden. **Konstnärernas Riksorganisation (KRO)** är en facklig organisation som företräder yrkesverksamma bildkonstnärer, konsthantverkare och formgivare i Sverige.

I detta avsnitt används begreppet "författare" för att beskriva medlemmar i Sveriges Författarförbund, och "bildkonstnär" för att beskriva medlemmar i Konstnärernas Riksorganisation. Resultaten baseras på svar från 1 152 medlemmar i Sveriges Författarförbund och 701 medlemmar i Konstnärernas Riksorganisation. Se bilaga A för diskussion om svarsfrekvens och bortfall.

Utsatthet någon gång och de senaste 12 månaderna

Figur 29 visar andelen som någon gång har utsatts för hot, våld eller trakasserier i samband med sitt yrke som bildkonstnär eller författare, samt andelen som har utsatts under de senaste 12 månaderna.

Närmare hälften, 46 procent, av konstnärerna i KRO har någon gång utsatts för hot, våld eller trakasserier, och 12 procent har blivit utsatta under de senaste 12 månaderna. Bland författarna i SFF uppger 36 procent att de någon gång har blivit utsatta, och 12 procent har utsatts under det senaste året.

Figur 29. Andel svarande som utsatts för hot, våld eller trakasserier, Konstnärernas Riksorganisation och Sveriges Författarförbund, procent

Kommentar: Antal svar KRO = 701, SFF = 1 152.

Hot och trakasserier bland konstnärer och författare

I kategorin *hot och trakasserier* ingår 14 typer av händelser. Nära en tredjedel av de svarande konstnärerna i KRO har någon gång utsatts för hot eller trakasserier, och 9 procent har utsatts under de senaste 12 månaderna (tabell 9). De vanligaste typerna av händelser inkluderar hotfulla uttalanden öga mot öga och sexuella trakasserier (9 procent vardera), samt hot och påhopp via sociala medier (7 procent). Under de senaste 12 månaderna varierar utsattheten mellan 0 och 2 procent för de olika händelserna.

Av de svarande författarna i SFF har 35 procent någon gång utsatts för hot eller trakasserier, och 12 procent har utsatts under de senaste 12 månaderna. Den vanligaste typen av hot och trakasserier är hot och påhopp via sociala medier (16 procent), följt av hotfulla telefonsamtal och hotfulla e-postmeddelanden (9 procent vardera), samt uthängd på internet och hotfulla brev eller vykort (8 procent vardera). Utsattheten under de senaste 12 månaderna är betydligt lägre, med andelen som utsatts för hot eller trakasserier som varierar mellan 0 och 3 procent för de olika händelsetyperna.

Tabell 9. Andel svarande som utsatts för hot eller trakasserier, samtliga och per händelsetyp, Konstnärernas Riksorganisation och Sveriges Författarförbund, procent

	Konstnärernas Riksorganisation		Sveriges Författarförbund	
	Utsatt någon gång	Utsatt de senaste 12 månaderna	Utsatt någon gång	Utsatt de senaste 12 månaderna
Hot eller trakasserier	30	9	35	12
Hotfullt uttalande öga mot öga	9	2	7	1
Hotfullt telefonsamtal	5	1	9	1
Hotfullt sms/mms	3	1	5	1
Hotfullt brev/vykort	2	0	8	2
Hotfullt e-postbrev	5	1	9	2
Hot/påhopp via sociala medier	7	2	16	6
Sexuella trakasserier	9	1	5	1
Kapat internetkonto (eller skapat falskt i ditt namn)	5	2	5	2
Uthängd på internet	3	1	8	3
Oönskad vara beställd i ditt namn	1	0	2	0
Hotfull "gåva"	1	0	1	0
Blivit olovligen fotograferad/inspelad	4	1	5	1
Obehagligt besök, förföljelse eller kartläggning	6	2	6	1
Annan form av hot eller trakasserier	4	2	6	2

Utsatt för våld, skadegörelse eller stöld

Tabell 10 visar andelen av de svarande konstnärerna och författarna som har utsatts för våld, skadegörelse eller stöld. I kategorin ingår 7 typer av händelser.

Bland medlemmarna i Sveriges Författarförbund uppger 8 procent att de någon gång har blivit utsatta, medan 1 procent har utsatts under de senaste 12 månaderna. Våld, skadegörelse och stöld förekommer därmed i betydligt mindre utsträckning än hot och trakasserier bland författarna.

För konstnärerna ser situationen annorlunda ut. Här anger 34 procent av de svarande att de någon gång blivit utsatta för våld, skadegörelse eller stöld, och 5 procent har drabbats under de senaste 12 månaderna. Detta beror främst på det är betydligt vanligare bland konstnärer att utsättas för stöld och klotter. Var femte konstnär har någon gång utsatts för stöld. I kategorin annan form av våld, skadegörelse eller stöld, som 10 procent någon gång har utsatts för och 3 procent har utsatts för under de senaste 12 månaderna, har de flesta rapporterat olika typer av incidenter kopplade till skador eller åverkan på konstverk. Våld riktat mot person är mycket ovanligt.

Tabell 10. Andel svarande som utsatts för våld, skadegörelse eller stöld, samtliga och per händelsetyp, Konstnärernas Riksorganisation och Sveriges Författarförbund, procent

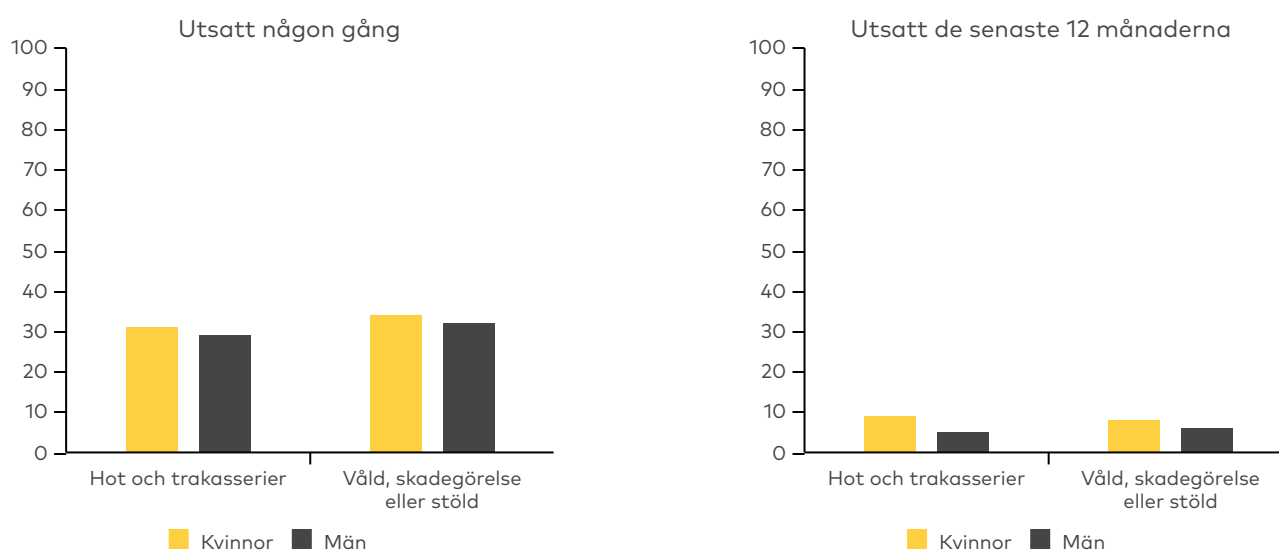
	Konstnärernas Riksorganisation		Sveriges Författarförbund	
	Utsatt någon gång	Utsatt de senaste 12 månaderna	Utsatt någon gång	Utsatt de senaste 12 månaderna
Våld, skadegörelse eller stöld	34	5	8	1
Slag, spark eller liknande	1	0	1	0
Knuff eller liknande	2	1	2	0
Våld med vapen	1	0	1	0
Anlagd brand/sprängning	0	0	0	0
Klotter	8	1	1	0
Stöld	21	2	2	0
Annan form av våld, skadegörelse eller stöld	10	3	4	1

Utsatthet efter kön, ålder, utländsk bakgrund och yrke

I detta avsnitt redogörs för hur utsattheten ser ut inom olika grupper. De bakgrundsfrågor som ingår är kön, ålder, utländsk bakgrund och yrkesområde.

Utsatthet bland kvinnor och män

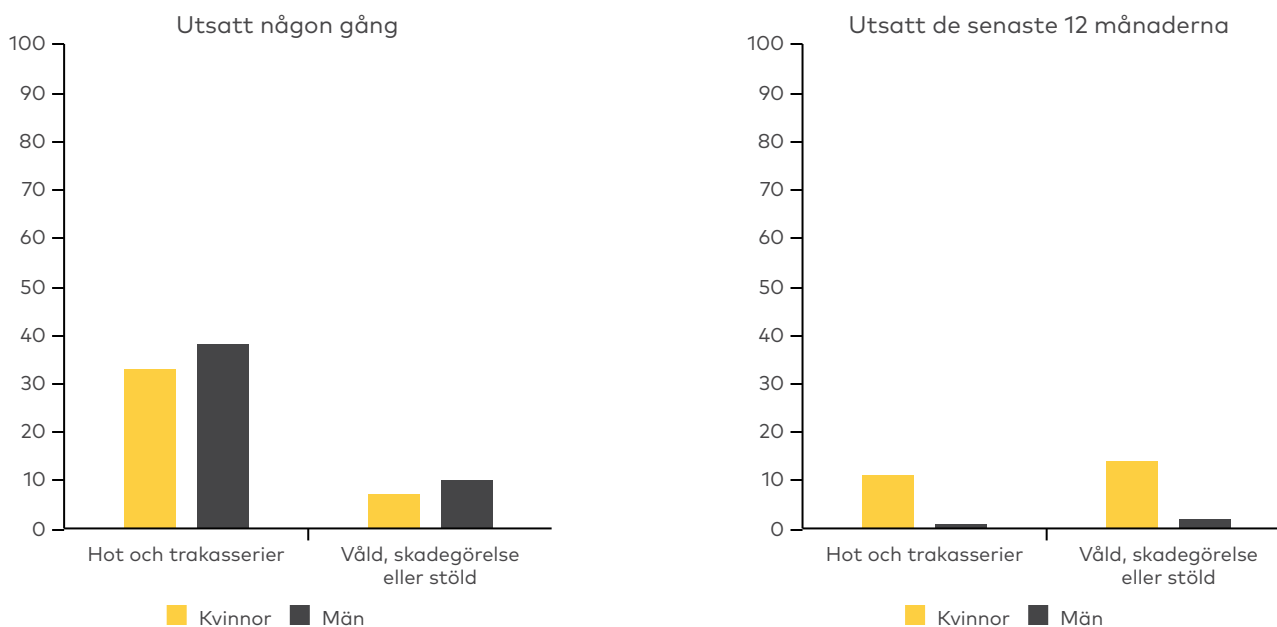
Bland de svarande i KRO finns det mycket små skillnader mellan kvinnor och män när det gäller andelen som utsatts, både någon gång och under de senaste 12 månaderna (se figur 30). Kvinnor utsätts dock för sexuella trakasserier i större utsträckning: 11 procent av kvinnorna rapporterar att de har blivit utsatta, jämfört med 1 procent av männen. Samtidigt rapporterar 13 procent av männen att de utsatts för hot öga mot öga, jämfört med 8 procent av kvinnorna.

Figur 30. Andel utsatta för hot och trakasserier eller våld, skadegörelse eller stöld, efter kön, Konstnärernas Riksorganisation, procent

Kommentar: Antal svar = 701.

Bland de svarande författarna i SFF finns det också små skillnader mellan kvinnor och män (figur 31). En något större andel av männen har drabbats av hot och trakasserier, både någon gång och under de senaste 12 månaderna: 38 procent av männen har någon gång utsatts, jämfört med 33 procent av kvinnorna. Denna skillnad beror främst på att män i något större utsträckning än kvinnor har blivit utsatta för hot på sociala medier, har blivit uthängda på internet samt har tagit emot hot via telefon och öga mot öga. När det gäller våld, stöld och trakasserier finns det inga större skillnader mellan könen.

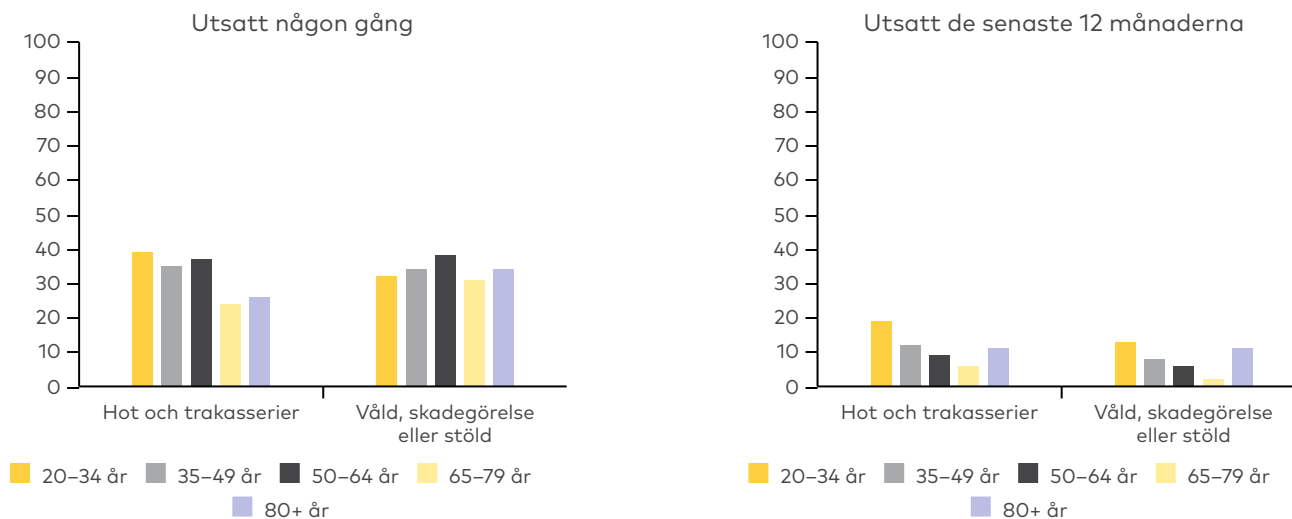

Figur 31. Andel svarande som utsatts för hot och trakasserier och våld, skadegörelse eller stöld, efter kön, Sveriges Författarförbund, procent

Kommentar: Antal svar = 1 152.

Utsatthet bland åldersgrupper

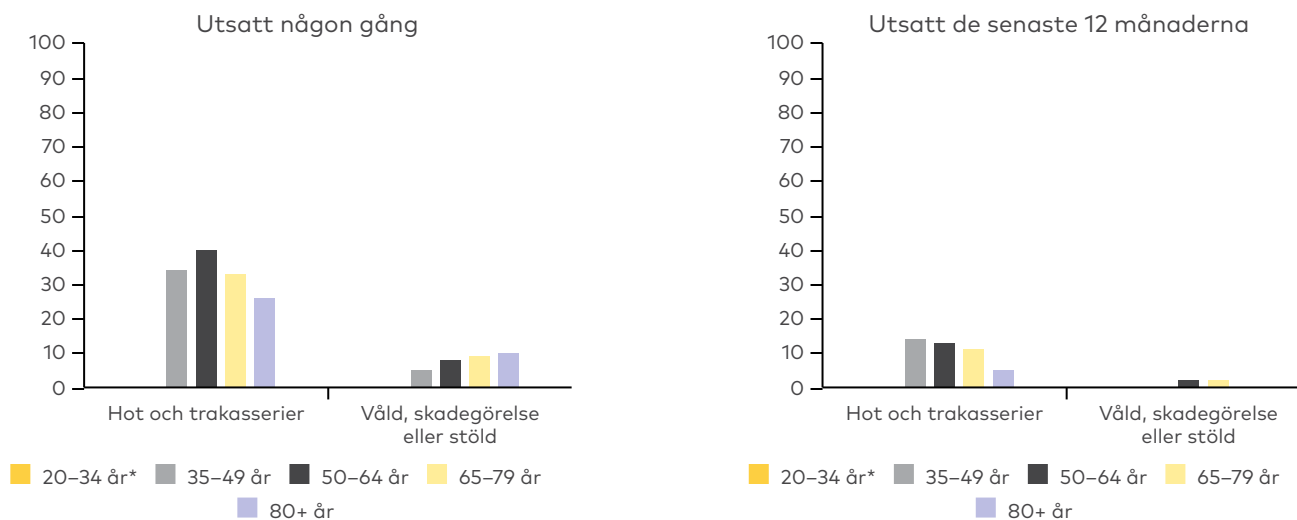
Figur 32 visar utsattheten fördelad på olika åldersgrupper bland de svarande i KRO. Personer som är äldre har varit yrkesverksamma som konstnärer längre, vilket kan påverka fördelningen mellan åldersgrupper när man ser till de som någon gång varit utsatta. Skillnaderna mellan åldersgrupper är relativt små. Däremot finns det en tendens att de som är yngre i större utsträckning har utsatts för hot eller trakasserier. Detta gäller även för utsatthet under de senaste 12 månaderna, där närmare var femte person mellan 20 och 34 år har drabbats av hot eller trakasserier. Dessa skillnader kan främst kopplas till yngre personers närvaro och synlighet på internet, där hot och uthängning på sociala medier är vanligare bland de yngre. Det bör påpekas att både den äldsta och yngsta åldersgruppen har få svarande (under 50).

Figur 32. Andel svarande som utsatts för hot och trakasserier eller våld, skadegörelse och stöld, efter ålder, Konstnärernas Riksorganisation, procent

Kommentar: Antal svar = 701.

Figur 33 redovisar motsvarande fördelning mellan åldersgrupper bland de svarande författarna. På grund av ett för litet antal svarande ingår inte den yngsta åldersgruppen i analysen. Personer över 80 år är i mindre utsträckning utsatta för hot och trakasserier, vilket framför allt beror på att olika typer av hot på internet hör till de vanligare händelserna som i sin tur oftare drabbar de som är yngre.

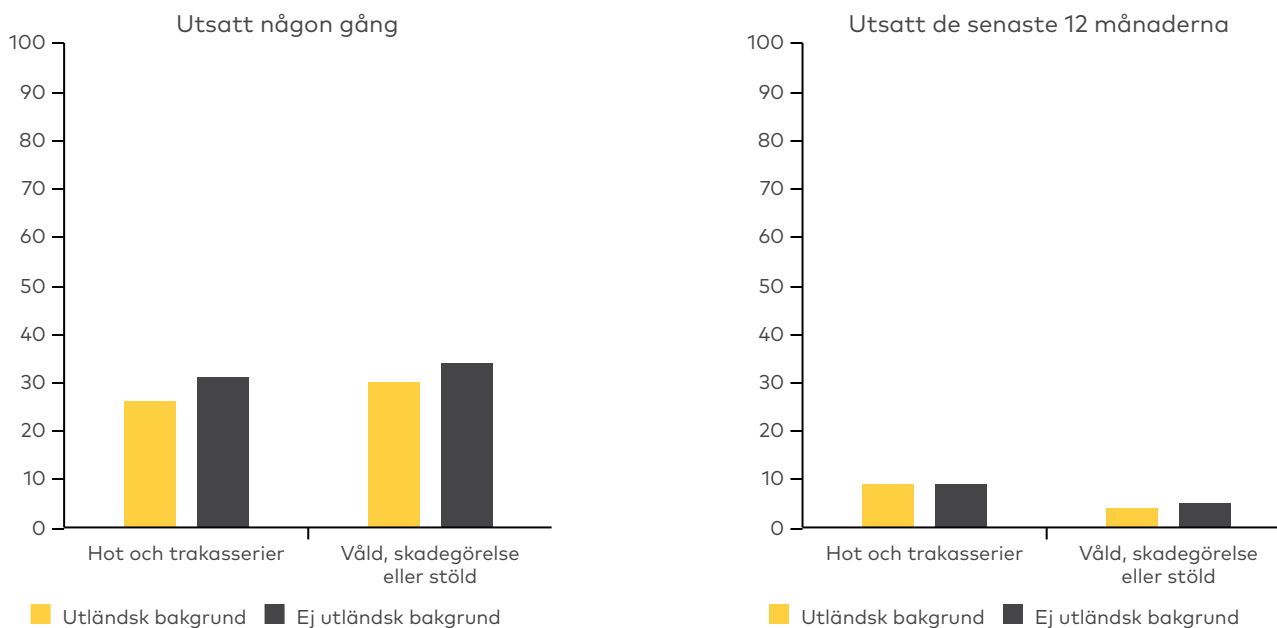
Figur 33. Andel svarande som utsatts för hot och trakasserier eller våld, skadegörelse eller stöld, efter ålder, Sveriges Författarförbund, procent

Kommentar: Antal svar = 1 152.

*Åldersgruppen 20-34 år redovisas ej på grund av litet antal svar (under 30).

Utsatthet efter bakgrund

Figurerna 34 och 35 redovisar andelen som någon gång utsatts och andelen som utsatts de senaste 12 månaderna, uppdelat efter bakgrund.^[4] Det finns inga stora skillnader mellan de svarande i KRO som har utländsk bakgrund och de som inte har det (figur 34). Det bör noteras att antal svarande i kategorin med utländsk bakgrund är relativt litet, och resultaten bör därför tolkas med försiktighet.

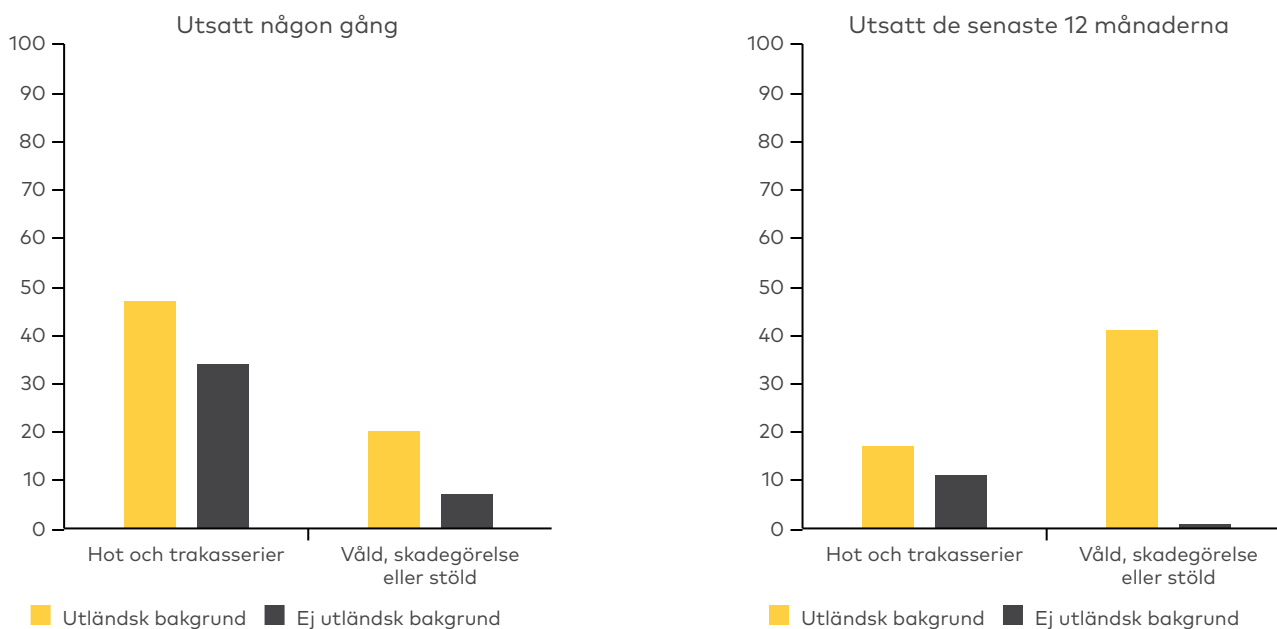

Figur 34. Andel svarande som utsatts för hot och trakasserier eller våld, skadegörelse eller stöld, efter utländsk bakgrund, Konstnärernas Riksorganisation, procent

Antal svar = 701.

Bland de svarande i SFF finns det något större skillnader (figur 35). 47 procent av de svarande med utländsk bakgrund har utsatts för hot och trakasserier, jämfört med 34 procent av de svarande som är födda i Sverige eller har minst en förälder som är det. Av personer med utländsk bakgrund har 17 procent utsatts för hot och trakasserier de senaste 12 månaderna, jämfört med 11 procent av de som är födda i Sverige eller har minst en förälder som är det.

4. Med utländsk bakgrund avses en individ som är född i ett annat land än det land där den bor (Sverige), eller som har två föräldrar som är födda i ett annat land än där individen bor. Variabeln differentierar inte mellan vilket land individen eller individens föräldrar är födda i. Personer som inte bor i Sverige ingår ej i analysen, men är få till antalet. Sveriges Författarförbund, antal svarande med utländsk bakgrund = 118, ej utländsk bakgrund = 1034. Konstnärernas Riksorganisation, antal svarande med utländsk bakgrund = 69, ej utländsk bakgrund = 632.

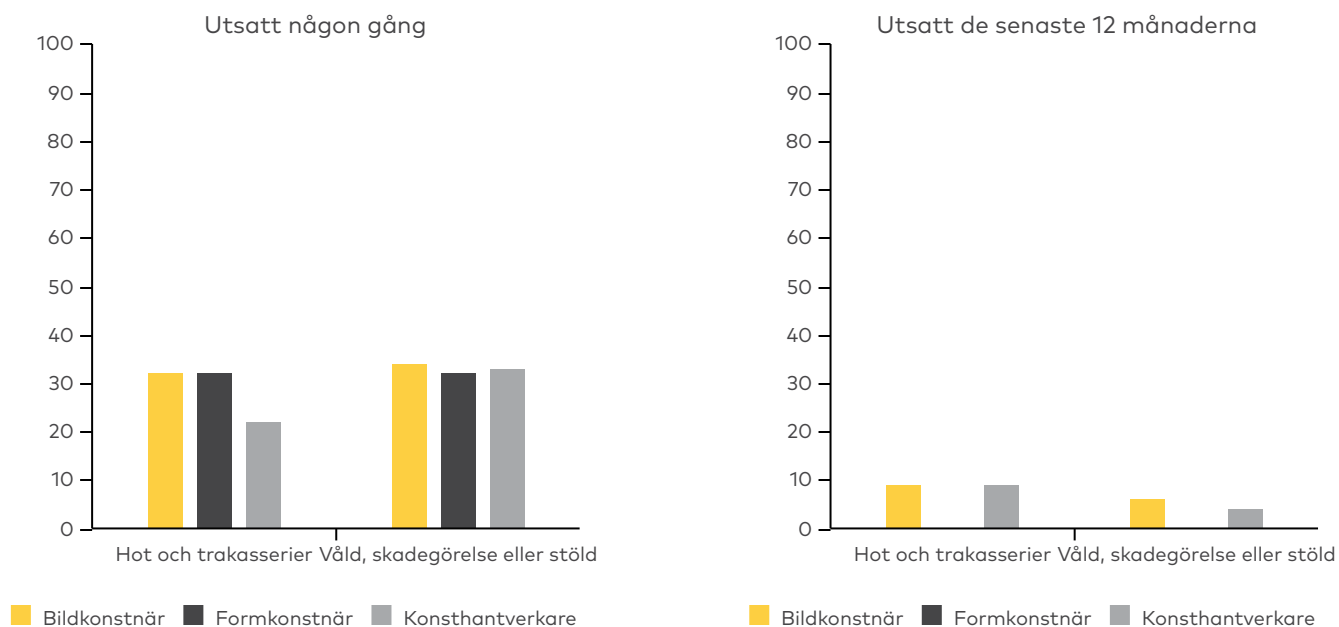
Figur 35. Andel svarande som utsatts för hot och trakasserier eller våld, skadegörelse eller stöld, efter utländsk bakgrund, Sveriges Författarförbund, procent

Kommentar: Antal svar = 1 152.

Utsatthet bland yrken

Den sista bakgrundsfrågan som behandlas i detta avsnitt är yrkesområde. Med yrkesområde avses den svarandes egen beskrivning av sin huvudsakliga sysselsättning inom konstområdet. Alternativen om fattar de yrken som finns representerade inom respektive organisation.

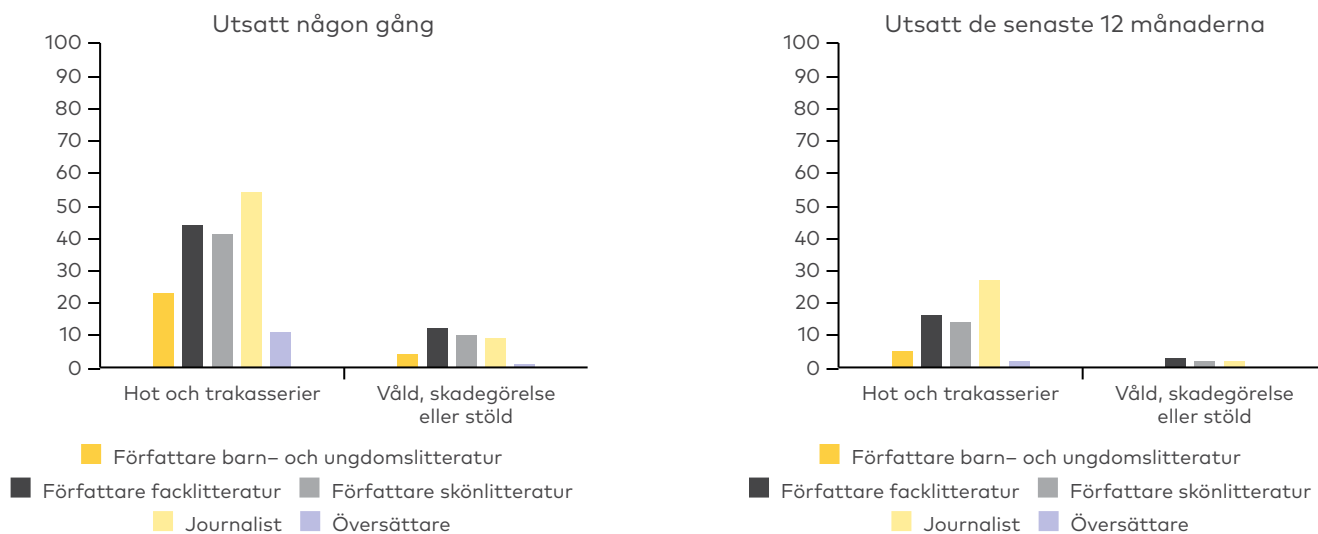
Figur 36 visar andelen som utsatts bland bildkonstnärer, formkonstnärer och konsthantverkare. En något mindre andel, 22 procent, av konsthantverkarna har utsatts för hot och trakasserier, jämfört med 32 av både bildkonstnärerna och formkonstnärerna. Antalet svarande formkonstnärer är litet (63 svarande) och resultaten bör därför tolkas med försiktighet.

Figur 36. Andel svarande som utsatts för hot och trakasserier eller våld, skadegörelse eller stöld, efter huvudsaklig sysselsättning, Konstnärernas Riksorganisation, procent

Kommentar: Antal svar=701. Kategorierna "studentmedlem" och "annat inom konstområdet" redovisas ej på grund av för litet antal svarande (färre än 30).

Andelen som har utsatts varierar mellan olika yrken inom SFF. Detta gäller framför allt kategorin hot och trakasserier, medan det inte finns några stora skillnader i kategorin våld, hot eller skadegörelse (figur 37). Journalister är det yrke där störst andel har utsatts: 54 procent har utsatts någon gång, och 27 procent har drabbats under de senaste 12 månaderna. Författare inom skönlitteratur och facklitteratur har ungefär lika stora andelar utsatta: 41 respektive 44 procent har någon gång utsatts, och 14 respektive 16 procent har drabbats de senaste 12 månaderna. Författare inom barn- och ungdomslitteratur har drabbats av hot och trakasserier i mindre utsträckning än övriga kategorier. Detsamma gäller översättare, där 11 procent har utsatts någon gång, och 2 procent har drabbats de senaste 12 månaderna.

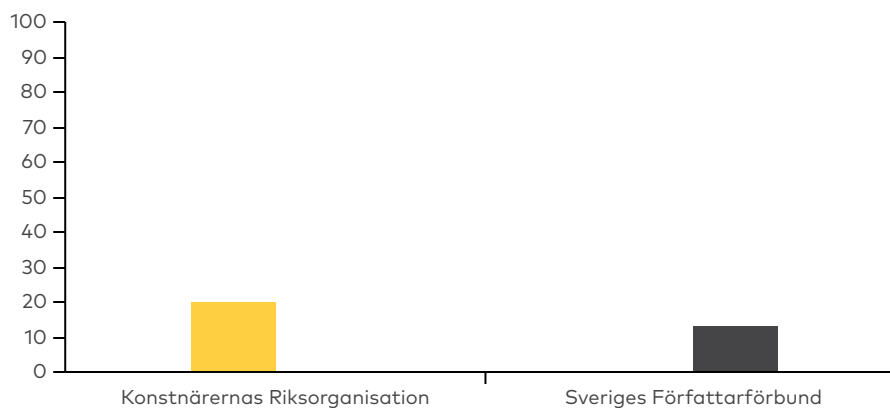

Figur 37. Andel svarande som utsatts för hot och trakasserier eller våld, skadegörelse eller stöld, Sveriges Författarförbund, efter huvudsaklig sysselsättning, procent

Kommentar: Antal svar = 1 152. Kategorierna "manusförfattare", "dramatiker" och "annat inom författarområdet" redovisas ej på grund av för litet antal svarande (färre än 30).

Polisanmälan och inställda arrangemang

Av figur 38 framgår att en femtedel av de svarande i KRO som utsatts under de senaste 12 månaderna har polisanmält någon eller några av de händelser de utsatts för. Motsvarande siffra bland de svarande författarna i Sveriges Författarförbund är 13 procent.

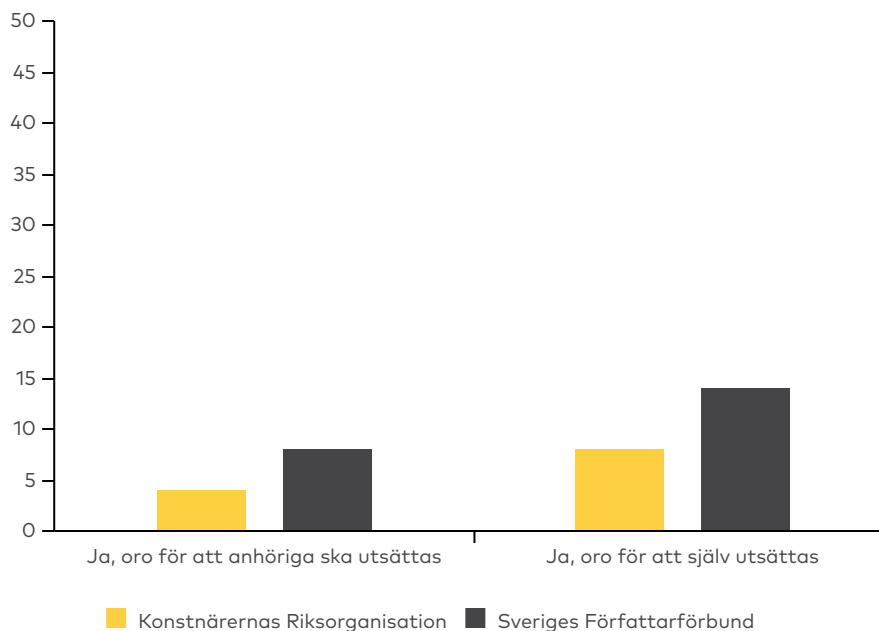
Figur 38. Andel av personer som utsatts de senaste 12 månaderna som polisanmält händelsen eller händelserna, Konstnärernas Riksorganisation och Sveriges Författarförbund, procent

Kommentar: Baseras på de som svarat att de blivit utsatta för någon händelse under de senaste 12 månaderna. Antal svar KRO = 82, SFF = 143.

En möjlig konsekvens av hot, våld och trakasserier är att uppdragsgivare eller arrangörer ställer in uppdrag. Av de svarande författarna anger 3 procent att de har upplevt att uppdrag ställts in på grund av oro eller risk för hot, våld eller trakasserier under de senaste 12 månaderna. Av de svarande konstnärerna uppger 2 procent att de har fått uppdrag eller arrangemang inställda av samma anledning.

Oro för sig själv eller anhörig de senaste 12 månaderna

Figur 39 visar andelen som under de senaste 12 månaderna varit oroliga för att utsättas för hot, våld eller trakasserier eller för att anhöriga ska utsättas. Bland de svarande bildkonstnärerna har 8 procent varit oroliga för att själva utsättas och 4 procent för att anhöriga ska utsättas. Motsvarande andel bland de svarande författarna är 14 procent för att själv bli utsatt, och 8 procent för att anhöriga ska bli utsatta.

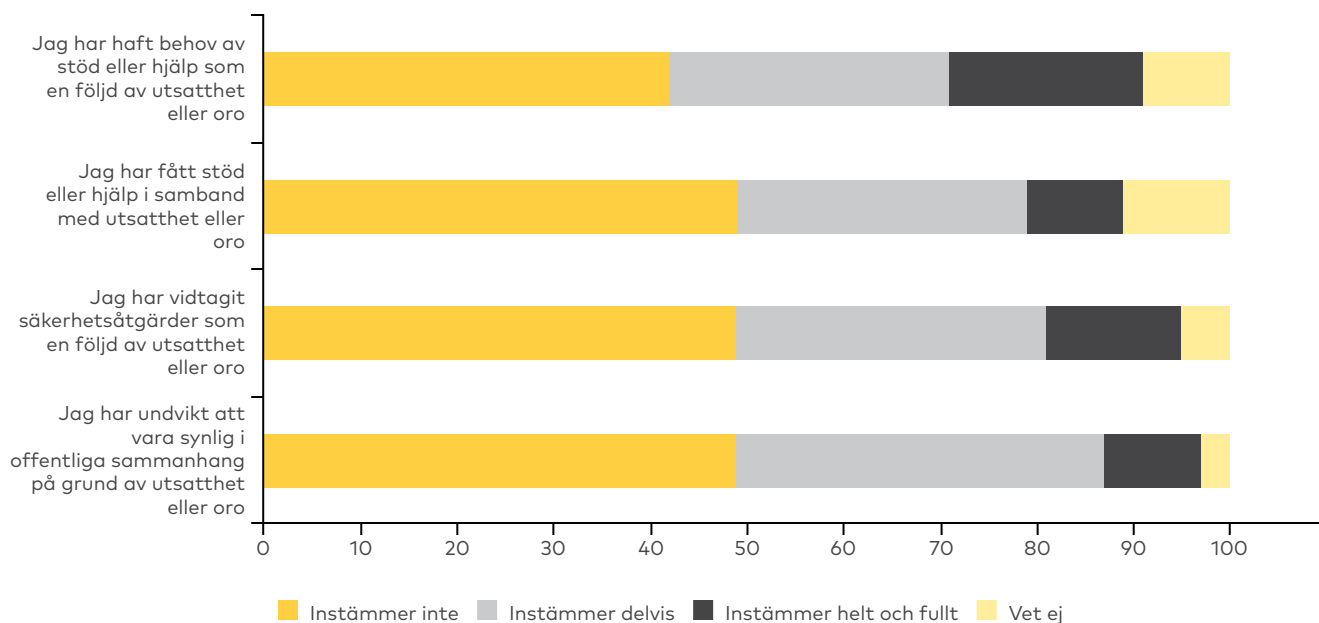
Figur 39. Svar på frågan "Har du under de senaste 12 månaderna varit orolig för att du själv eller en anhörig ska bli utsatt för hot, våld eller trakasserier som en konsekvens av ditt författarskap eller konstnärskap i det land du bor i?", Konstnärernas Riksorganisation och Sveriges Författarförbund, procent

Kommentar: Frågan lyder: "Har du under de senaste 12 månaderna varit orolig för att du själv eller en anhörig ska bli utsatt för hot, våld eller trakasserier som en konsekvens av ditt författarskap eller konstnärskap i det land du bor i?" Flera svar var möjliga. Figuren redovisar andelen som svarat att de varit oroliga. Antal svar KRO = 701, SFF = 1 152.

Konsekvenser av utsatthet och/eller oro

De svarande som angett att de själva blivit utsatta under de senaste 12 månaderna, eller varit oroliga för att utsättas under samma period, får ta ställning till sju påståenden som handlar om konsekvenser av våld, hot och trakasserier.

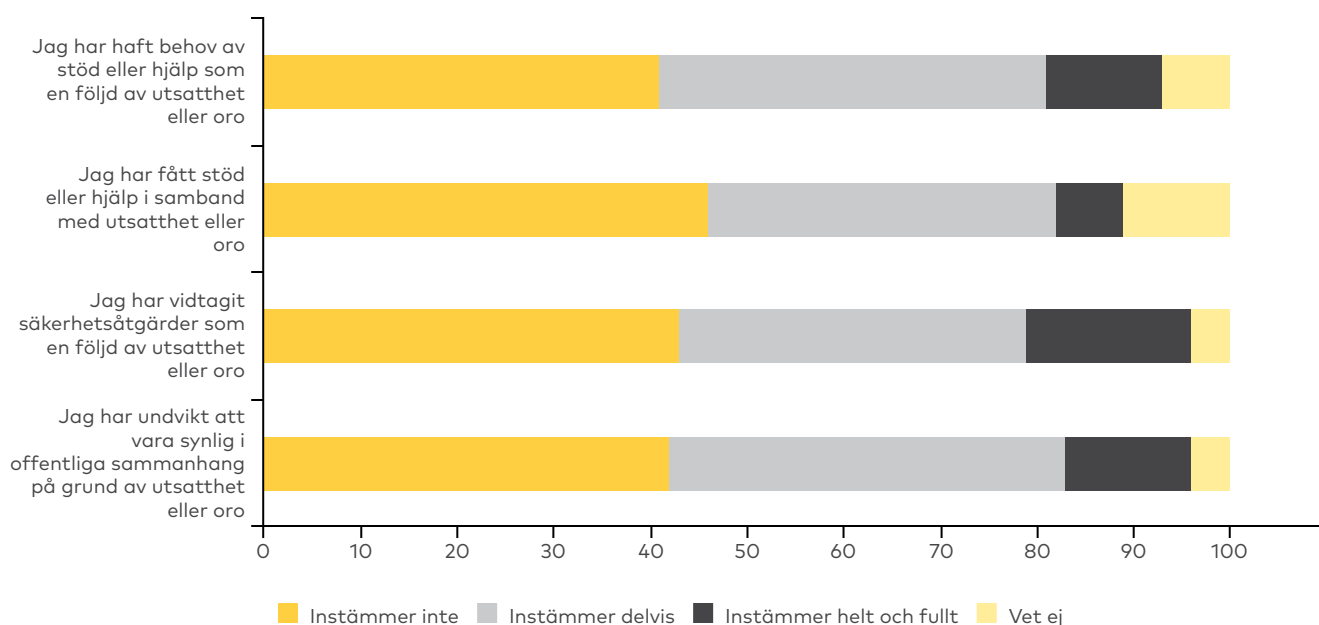
Figur 40 visar utfallet för konstnärerna i KRO som under de senaste 12 månaderna har blivit utsatta eller varit oroliga för att bli det. En femtedel av de svarande instämmer helt i påståendet att de haft behov av stöd eller hjälp, en tredjedel instämmer delvis och 42 procent instämmer inte alls. Vidare instämmer en tiondel helt och fullt i påståendet att de har fått stöd eller hjälp, och en tredjedel instämmer delvis. Var tionde svarande har ingen uppfattning. 32 procent instämmer delvis, och 14 procent instämmer helt i påståendet att de vidtagit säkerhetsåtgärder. En annan konsekvens för de som utsatts är att 48 procent instämmer helt eller delvis i påståendet att de undvikit att vara synliga i offentliga sammanhang eller medier som en följd av utsatthet eller oro. Omkring hälften instämmer inte alls i detta påstående.

Figur 40. Inställning till påståenden om konsekvenser av utsatthet och/eller oro, Konstnärernas Riksorganisation, procent

Kommentar: Frågan lyder: "Hur ställer du dig till följande påståenden?". Skalan går från 1 (Instämmer inte alls) till 5 (Instämmer helt och fullt). Kategorin "Instämmer delvis" är en sammanslagning av värdena 2, 3 och 4. Antal svar = 136.

Figur 41 visar fördelningen bland de svarande författarna i Sveriges Författarförbund. Av författarna instämmer 12 procent helt i påståendet att de haft behov av stöd eller hjälp som en följd av utsatthet eller oro. 40 procent instämmer delvis. Vidare svarar 7 procent att de instämmer helt i påståendet att de har fått stöd eller hjälp i samband med utsatthet eller oro. En något större andel, 17 procent, instämmer helt i påståendet att de vidtagit säkerhetsåtgärder. 36 procent instämmer delvis, och 43 procent instämmer inte alls. En majoritet av de som utsatts under de senaste 12 månaderna, 54 procent, instämmer helt eller delvis i påståendet att de som en följd av utsatthet eller oro undvikit att synas i offentliga sammanhang. Samtidigt är det, likt för övriga påståenden, en relativt stor andel (42 procent) som inte instämmer i påståendet alls.

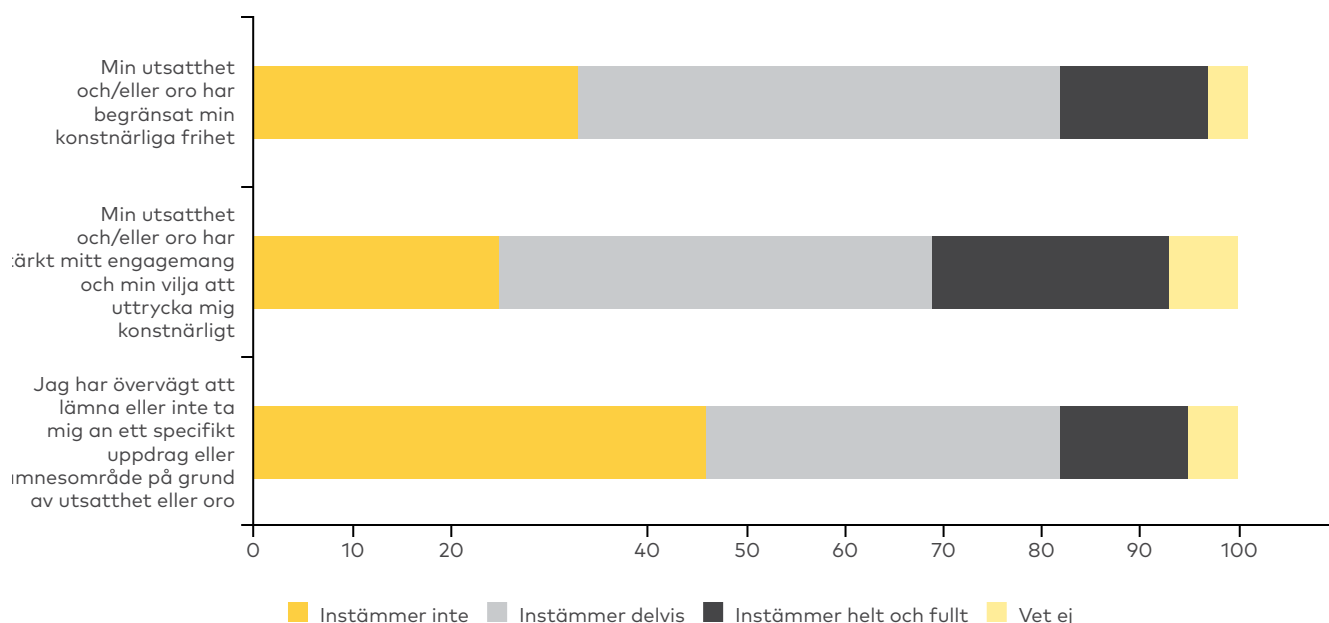
Figur 41. Inställning till påståenden om konsekvenser av utsatthet och/eller oro, Sveriges Författarförbund, procent

Kommentar: För frågans lydelse och alternativ, se kommentar i figur 24. Antal svar=288.

Figur 42 och 43 visar resultaten för tre påståenden om konsekvenserna av utsatthet och oro kopplat till yrkesutövandet.

En tredjedel av de svarande konstnärerna i KRO instämmer inte i påståendet att utsatthet eller oro har begränsat deras konstnärliga frihet (figur 42). Samtidigt instämmer närmare hälften delvis, och 15 procent instämmer helt. En ännu större andel, 24 procent, instämmer helt i påståendet att upplevelser

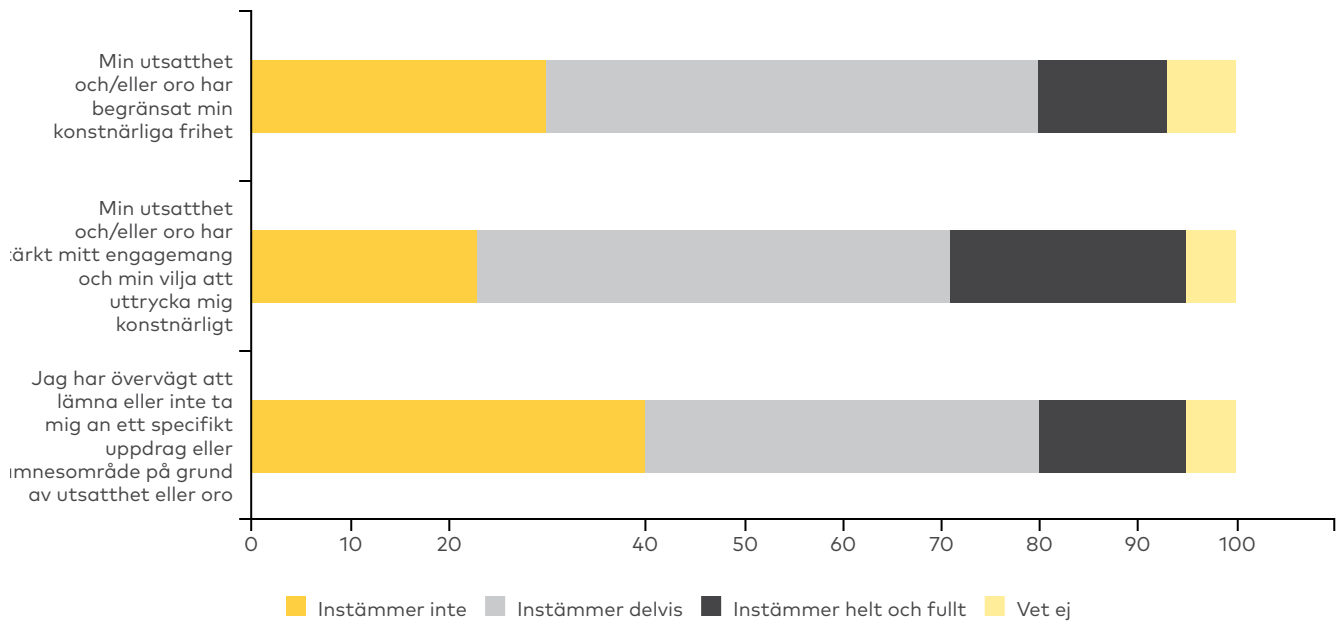
av hot, våld eller trakasserier har stärkt deras engagemang och vilja att uttrycka sig konstnärligt. Bland de utsatta konstnärerna finns således både uppfattningen att utsatthet eller oro lett till en begränsning av den konstnärliga friheten, och att det har inneburit ett ökat engagemang eller vilja att uttrycka sig konstnärligt. I det tredje påståendet, att man har övervägt att lämna eller inte ta sig an ett uppdrag eller ämnesområde på grund av utsatthet eller oro, instämmer 13 procent helt och fullt medan 36 procent instämmer delvis.

Figur 42. Inställning till påståenden om konsekvenser av utsatthet och/eller oro kopplat till utövande av yrke som konstnär eller författare, Konstnärernas Riksorganisation, procent

Kommentar: För frågans lydelse och alternativ, se kommentar i figur 24. Antal svar = 136.

Av de svarande författarna som utsatts för hot, våld eller trakasserier under de senaste 12 månaderna, svarar 63 procent att de instämmer helt eller delvis i påståendet att utsatthet eller oro har begränsat den konstnärliga friheten. Närmare en tredjedel instämmer inte. En något större andel, 72 procent, instämmer helt eller delvis i att utsatthet eller oro har stärkt engagemanget och viljan att uttrycka sig konstnärligt; av dessa instämmer närmare en fjärdedel helt. Slutligen instämmer 15 procent av författarna helt i påståendet att de har övervägt att inte ta sig an ett specifikt uppdrag som en konsekvens av utsatthet eller oro. 40 procent instämmer delvis, och en lika stor andel instämmer inte.

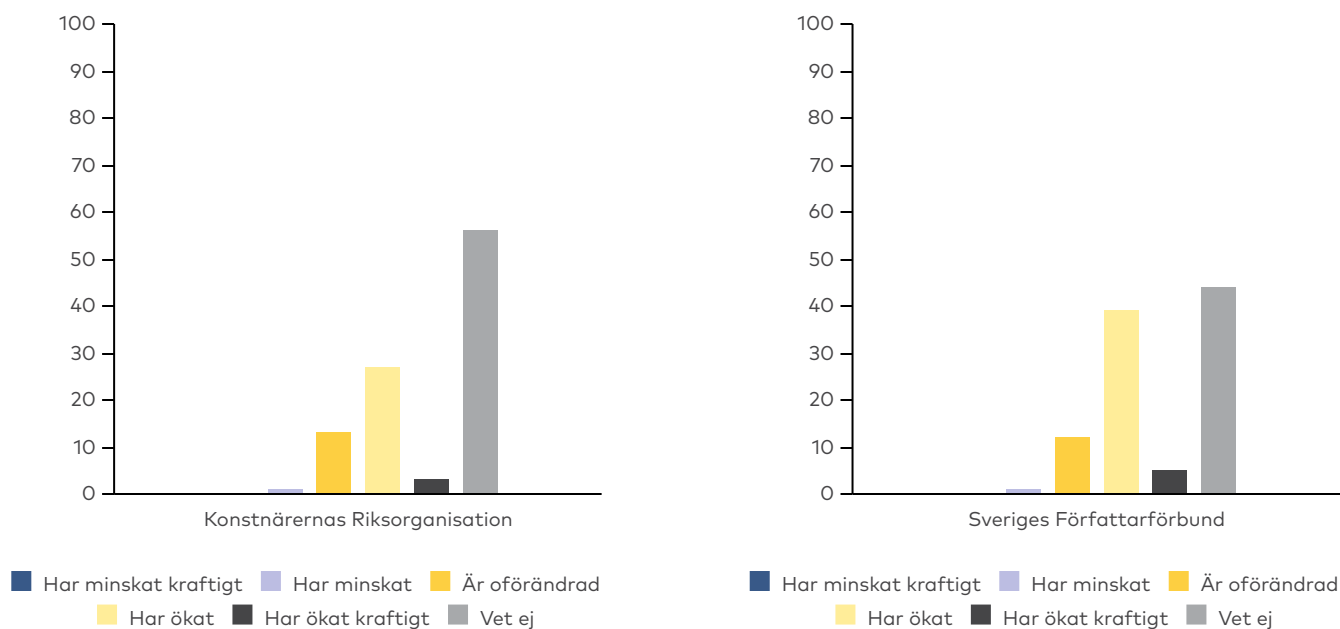
Figur 43. Inställning till påståenden om konsekvenser av utsatthet och/eller oro kopplat till utövande av yrke som konstnär eller författare, Sveriges Författarförbund, procent

Kommentar: För frågans lydelse och alternativ, se kommentar i figur 24. Antal svar = 288.

Bedömning av utvecklingen i Sverige under de senaste tre åren

Figur 44 visar bedömningen av utvecklingen av hot, våld och trakasserier i Sverige under de senaste tre åren. Bland de svarande författarna i SFF är det 44 procent som inte har någon uppfattning. En relativt stor andel, närmare 40 procent, bedömer att hot, våld och trakasserier har ökat under de senaste tre åren, och 5 procent att det har ökat kraftigt. 12 procent bedömer att utvecklingen är oförändrad, medan 1 procent ser en minskning.

Över hälften, 56 procent, av de svarande konstnärerna i KRO har ingen uppfattning i frågan. 30 procent bedömer att våld, hot och trakasserier har ökat eller ökat kraftigt, medan 13 procent menar att det varit oförändrat. Endast 1 procent uppfattar att hot, våld och trakasserier riktat mot konstnärer eller författare har minskat under de senaste tre åren.

Figur 44. Uppfattning om utvecklingen av hot, våld och trakasserier riktat mot konstnärer och/eller författare i Sverige under de senaste tre åren, Konstnärernas Riksorganisation och Sveriges Författarförbund, procent

Kommentar: Frågan lyder: "Hur ställer du dig till följande påstående? Jag upplever att hot, våld och trakasserier riktat mot konstnärer och/eller författare i det land där jag bor under de senaste tre åren:". Antal svar KRO = 701, SFF = 1 152.

Sammanfattning av resultat om utsatthet

I detta avsnitt sammanfattas resultaten och övergripande mönster beskrivs, med fokus på skillnader och likheter mellan organisationer och yrkesgrupper.

Resultaten visar att en betydande andel av de konstnärer och författare som deltog i enkätundersökningarna någon gång har blivit utsatta för hot, våld eller trakasserier. Rapporterad utsatthet *någon gång* varierar mellan 36 och 61 procent beroende på organisation. Andelen som uppger att de blivit utsatta under de senaste 12 månaderna varierar mellan 10 och 25 procent. Medlemmar i DAF framträder särskilt i detta avseende, då 25 procent rapporterar att de utsatts under det senaste året, medan motsvarande andel för övriga organisationer ligger mellan 10 och 16 procent.

Tabell 11. Andel svarande som utsatts, någon gång och de senaste 12 månaderna, procent

Organisation	Land	Område	Utsatt någon gång	Utsatt senaste 12 månaderna
Creo	Norge	Scenkonst	47	10
Dansk Artist Forbund	Danmark	Scenkonst	61	25
Billedkunstneres Forbund	Danmark	Bildkonst	50	15
Konstnärernas Riksorganisation	Sverige	Bildkonst	46	12
Samband Íslenskra Myndlistarmanna	Island	Bildkonst	43	10
Den norske Forfatterforening	Norge	Författare	45	16
Sveriges Författarförbund	Sverige	Författare	36	12
Rithöfundasamband Íslands	Island	Författare	41	12

De skillnader som finns vad gäller andelen som utsatts kan sannolikt delvis förklaras av att organisationerna representerar olika yrkesgrupper och inriktningar. Även bland dem som organiserar samma yrkeskategori, som scenkonstnärer, kan yrkesrepresentationen variera. Den danska organisationen DAF representerar exempelvis många frilansande artister och egenföretagare, medan den norska organisationen Creo till stor del representerar anställda musiker verksamma på musikinstitutioner. I vissa fall finns det dock fler likheter, vilket ger bättre förutsättningar för jämförelser mellan organisationer inom samma område. De tre organisationer som delar i enkätundersökningen och som samlar bildkonstnärer har en liknande sammansättning av bildkonstnärer, konsthantverkare och formkonstnärer.

Skillnader mellan olika typer av händelser

I tabell 12 sammanfattas andelen som uppgett att de utsatts för hot eller trakasserier samt våld, stöld eller skadegörelse under de senaste 12 månaderna, uppdelat per organisation. Hot och trakasserier var vanligare än våld, stöld och skadegörelse i alla organisationer. Särskilt framträdande är utsattheten bland medlemmarna i DAF, där 24 procent rapporterade att de utsatts för hot eller trakasserier under den senaste tolv månadersperioden. Bland bildkonstnärorganisationerna noteras att våld, skadegörelse eller stöld är något vanligare bland medlemmarna, med cirka 4–5 procent som rapporterat sådana händelser.

Tabell 12. Andel svarande som utsatts de senaste 12 månaderna, per organisation och typer av händelser, procent

	Creo	DAF	BKF	KRO	SÍM	DnF	SFF	RSÍ
	Scen- konst	Scen- konst	Bild- konst	Bild- konst	Bild- konst	För- fattare	För- fattare	För- fattare
Hot eller trakasserier	15	24	13	9	7	9	12	12
Våld, skadegörelse eller stöld	2	4	4	5	5	1	1	1

Tabell 13 visar andelen som *någon gång* har utsatts i relation till sitt yrke som konstnär eller författare. Tabellen visar andelen som utsatts för händelser inom de två kategorierna hot eller trakasserier samt våld, stöld eller skadegörelse. Dessutom lyfts specifika händelsetyper fram för att ge en tydligare bild av de händelser som kan bidra till att förklara skillnaderna mellan grupperna.

Tabell 13. Andel svarande som utsatts någon gång, per organisation och typer av händelser, procent

	Creo	DAF	BKF	KRO	SÍM	DnF	SFF	RSÍ
	Scen- konst	Scen- konst	Bild- konst	Bild- konst	Bild- konst	För- fattare	För- fattare	För- fattare
Hot eller trakasserier	42	51	36	30	33	45	35	40
Hotfullt uttalande öga mot öga	17	17	11	9	11	12	7	11
Hot/påhopp via sociala medier	6	13	5	7	5	11	16	16
Sexuella trakasserier	16	20	13	9	14	12	5	12
Våld, skadegörelse eller stöld	20	32	34	34	28	12	8	9
Stöld	13	21	20	21	20	5	2	1
Annan form av våld, skadegörelse eller stöld	4	13	6	10	9	4	4	4

För författarna var hot och trakasserier de vanligaste typerna av händelser, där hot och påhopp via sociala medier och internet dominerar. Författare från samtliga tre författarorganisationer som deltog i undersökningen tillhör de grupper som i störst utsträckning har utsatts för hot och påhopp på sociala medier, liksom andra typer av hot på internet, såsom hotfulla e-postmeddelanden och att ha blivit uthängda på internet.

Bland de scenkonstorganisationer som deltog framgår det att sexuella trakasserier, hotfulla uttalanden öga mot öga och stöld var de vanligaste typerna av händelser. Jämfört med svaren från övriga organisationer är sexuella trakasserier särskilt framträdande: 16 procent av medlemmarna i Creo och 20 procent av medlemmarna i Dansk Artist Forbund har någon gång blivit utsatta.

Stöld och skadegörelse var mest förekommande bland bildkonstnärerna. Ungefär en femtedel av medlemmarna i danska BKF, svenska KRO och isländska SÍM rapporterade att de någon gång råkat ut för stöld. Skadegörelse, som delvis faller under kategorin "annan form av våld, stöld eller skadegörelse," var också en vanligt förekommande händelse bland bildkonstnärerna.

Skillnader mellan olika grupper

I enkäten ingick ett antal bakgrundsfrågor. Nedan sammanfattas resultaten baserat på dessa. För flera organisationer gjorde antalet svarande det omöjligt att analysera resultaten i underkategorier, såsom olika åldersgrupper.

Utsatthet varierar mellan yrkesgrupper

Utsattheten varierar mellan olika yrkesgrupper. Som vi tidigare har konstaterat finns det skillnader mellan de deltagande organisationerna, vilket sannolikt kan härledas till de olika yrkena och kulturområdenas karaktär. Ju mer offentlig synlighet och kontakt med allmänheten eller publiken, desto större är risken för att bli utsatt. Detta gäller även när vi undersöker utsatthet fördelat på olika yrken som finns representerade i respektive organisationerna. I vissa fall kan dock analyser inte genomföras på grund av för små grupper av svarande. Bland de tendenser som har observerats är att översättare och barnboksförfattare inom SFF är mindre utsatta än journalister och författare av skön- och facklitteratur. Inom scenkonstorganisationen DAF finns det också skillnader mellan yrken, där sångarna i större utsträckning är utsatta jämfört med musikerna.

Kvinnors och mäns utsatthet skiljer sig åt

Sammanfattningsvis finns det vissa skillnader mellan kvinnor och män när det gäller andelen som utsatts, men dessa skillnader är generellt sett små. Kvinnor och män utsattes alltså för hot, våld eller trakasserier i ungefär lika stor utsträckning, vilket också stämmer överens med tidigare kunskap. Däremot, som även tidigare studier har bekräftat, finns det större underliggande skillnader när man ser till olika

typer av händelser. Även om det finns undantag mellan organisationerna, visar en samlad bild att kvinnor inom scenkonstorganisationerna är bland de mest utsatta för hot och trakasserier. För övriga organisationer var andelen som utsatts för hot eller trakasserier relativt likartad. Sexuella trakasserier utgör den vanligast förekommande händelsen för kvinnor i samtliga organisationer, med undantag för en. Mellan 8 och 29 procent av kvinnorna i de svarande organisationerna har någon gång utsatts för sexuella trakasserier. Männens utsatthet för hot och trakasserier kännetecknas istället av direkta hot ansikte mot ansikte, att bli uthängda på internet och hot via sociala medier.

Yngre drabbas mer av hot och trakasserier än äldre

För fyra organisationer har vi delat upp andelen utsatta i olika ålderskategorier. Äldre personer, som sannolikt har varit yrkesverksamma längre, rapporterar oftare en större utsatthet jämfört med yngre. Resultaten gällande utsatthet under de senaste 12 månaderna indikerar att yngre individer i större utsträckning har blivit utsatta för hot och trakasserier. Dessa skillnader kan främst kopplas till yngre personers närvaro och synlighet på internet, där en stor del av hoten och trakasserierna äger rum.

Små svarsgrupper med utländsk bakgrund

Det är svårare att sammanfatta hur situationen ser ut beroende på bakgrund, och resultaten från de tre organisationer som tillåtit analyser bör tolkas med försiktighet på grund av små svarsgrupper. Dessutom är kategorin utländsk bakgrund bred och specificerar inte vilket land eller område personen har sin bakgrund ifrån. För två av organisationerna, Creo och KRO, finns det inga större skillnader mellan de som har utländsk bakgrund och de som inte har det. Detta gäller både utsatthet någon gång och under de senaste 12 månaderna. I SFF, å sin sida, har författare med utländsk bakgrund i högre grad blivit utsatta för hot och trakasserier, såväl någon gång som under de senaste 12 månaderna.

Slutsatser

I denna rapport har Kulturanalys Norden presenterat en undersökning av utsattheten för hot, våld och trakasserier bland konstnärer och författare i de nordiska länderna. Syftet har varit att undersöka förekomsten, men också konsekvenserna av hot, våld och trakasserier för de konstnärer och författare som drabbas. Dessutom beskrivs huruvida det finns skillnader i utsatthet utifrån kön, ålder samt inom olika konst- och kulturområden.

Undersökningen baserades på enkätundersökningar som skickades till medlemmar i åtta organisationer i Norden som samlar bildkonstnärer, scenkonstnärer eller författare. På grund av ett stort bortfall är resultaten behäftade med osäkerhet. Det är inte möjligt att generalisera resultaten till konstnärer och författare i Norden. De slutsatser som presenteras är därför en samlad bild av de resultat som presenterats i rapporten. De nya empiriska resultaten sätts i sin tur i relation till tidigare studier om hot, våld och trakasserier riktade mot konstnärer och författare eller andra yrkesgrupper som verkar i det offentliga, som presenterats i denna rapport.

Av resultaten som baseras på de svarande medlemmarna i åtta organisationer i Danmark, Island, Norge och Sverige är den övergripande slutsatsen att hot, våld och trakasserier riktade mot konstnärer och författare är ett konkret problem som många konstnärer och författare utsätts för, vilket i sin tur riskerar att leda till att konstnärer och författare drar sig undan från offentligheten, anpassar sitt innehåll eller tar till andra strategier som påverkar den enskilda konstnären eller författarens konstnärliga frihet. Den övergripande slutsatsen kan delas upp i två delar: en första i relation till omfattningen av hot, våld och trakasserier, och en andra i relation till vilka konsekvenser hot, våld eller trakasserier kan få och har fått, vilka beskrivs nedan.

Hot, våld och trakasserier är ett konkret problem

Hot, våld och trakasserier är ett konkret problem som drabbat många konstnärer och författare. Av resultaten från enkätundersökningarna framgår att många konstnärer och författare någon gång utsätts för hot, våld eller trakasserier i relation till sitt yrkesutövande. Andelen som utsätts någon gång varierade mellan de svarande i de olika konstnärsorganisationerna som ingick i undersökningen. Som minst hade 36 procent utsätts någon gång, och som mest 61 procent. Färre hade utsatts de senaste 12 månaderna: som minst 7 procent och som mest närmare en fjärdedel.

Hot och trakasserier var den typ av händelser som flest hade blivit utsatta för. I kategorin ingick bland annat direkt hot, hot och påhopp på sociala medier, uthängning på internet och hotfulla meddelande på e-post eller brev. För de svarande medlemmarna i de två deltagande författarorganisationerna var hot och trakasserier särskilt vanligt. Det bekräftar vad som framkommit i tidigare studier som kunnat visa att de digitala hoten bidragit till att yrkesgrupper som verkar i det offentliga demokratiska samtalet blir alltmer utsatta (Svensson et al., 2021). Som redan nämnts varierar utsattheten mellan de svarande i de olika organisationerna. Hur utsatt den enskilde är, och vilka händelser som är vanligast, hänger samman med organisation och yrkesgrupp. Författare var i större utsträckning utsatta för olika slags hot och trakasserier på internet. Bildkonstnärer var i större utsträckning utsatta för skadegörelse eller stöld. Scenkonstnärer, som står på scen och möter publik, utsattes oftare för sexuella trakasserier eller olovlig fotografering. En annan aspekt är att undersökningen inte gjort skillnad mellan vem som låg bakom händelsen eller händelserna. Det kan innebära att de händelser som personen blivit utsatt för kommer utifrån, men också komma inifrån, exempelvis från en kollega eller chef.

Det saknas jämförande undersökningar för att kunna dra slutsatser om utvecklingen över tid. Baserat på tidigare studier bör särskilt konstnärers och författares närvaro på internet, samt deras deltagande i det offentliga samtalet där, sättas i relation till den generella ökningen av hot och trakasserier på internet. När konstnärerna och författarna själva får svara på frågan om hur de uppfattar utvecklingen i sitt eget land, är det mycket få som menar att hot, våld och trakasserier har *minskat* under de senaste tre åren. Bland dem som kunde bedöma utvecklingen över tid svarade en majoritet att hot, våld och trakasserier hade ökat i landet där de bor under de senaste tre åren.

Kvinnor och mäns utsatthet ser olika ut

Upplevelser av hot, våld och trakasserier skiljer sig åt mellan kvinnor och män. Andelen som utsatts skiljer sig inte nämnvärt mellan kvinnor och män, vilket bekräftar resultat från tidigare studier (Nadim & Fladmoe, 2021). Det finns undantag, men en samlad bild av resultaten visar att utsattheten skiljer sig åt vad gäller vilka typer av händelser som kvinnor och män utsattes för. Det är vanligare att kvinnor utsätts för sexuella trakasserier, medan män i större utsträckning än kvinnor drabbas av direkta hot. Resultaten indikerar att yngre, jämfört med äldre, i större utsträckning drabbas av hot eller trakasserier. Även detta ligger i linje med tidigare studier om hot och hat på internet, både studier som genomförts om andra yrkesgrupper och studier på befolkningsnivå (Brottsförebyggande rådet, 2019; Svensson et al., 2021).

Hot, våld och trakasserier får konsekvenser

Svaren från de konstnärer och författare som utsatts visar att hot, våld och trakasserier hänger ihop med flera olika konsekvenser. Bland de som utsatts har många haft behov av stöd eller hjälp, och många har också fått stöd eller hjälp. Det har inte varit möjligt att analysera inställningen till påståendena efter vilken typ av händelse personen utsatts för, på grund av för små svarsgrupper. Tidigare studier har dock visat att allvarlighetsgraden i stor utsträckning påverkar behovet av stöd eller hjälp (ibid).

Få polisanmäler de händelser de utsatts för. Hur många som polisanmält varierar mellan de olika organisationerna, men en betydande majoritet har inte polisanmält. Även här går det att hitta information från Myndigheten för kulturanalys tidigare rapport *Hotad kultur*, som visade att benägenheten att polisanmäla händelser var betydligt större när det gällde händelser som våld, skadegörelse och stöld, jämfört med händelser som hot och trakasserier (Myndigheten för kulturanalys, 2016). Eftersom de händelser som ingick i enkäten inte strikt utgick från brottsrubriceringar i de nordiska länderna är det möjligt att vissa händelser inte heller skulle ha varit föremål för polisanmälan.

Hot, våld och trakasserier riskerar att begränsa konstnärer – men stärker också engagemang hos många

Upplevelser av hot, våld och trakasserier kan få, och har fått, konstnärer och författare att dra sig undan från offentligheten, undvika vissa uppdrag eller ämnesområden, vidta säkerhetsåtgärder och betrakta sin konstnärliga frihet som mer begränsad. Upplevelser av hot och trakasserier kan få allvarliga konsekvenser för den enskilda konstnären och författaren, och i förlängningen även för den fria konsten. Samtidigt uppger många av de drabbade att upplevelserna av hot, våld eller trakasserier har stärkt deras engagemang och vilja att uttrycka sig konstnärligt. Det visar sig genom att mellan en femtedel och en tredjedel av de utsatta instämmer helt i påståendet att upplevelser av utsatthet har lett till ett ökat engagemang och vilja att uttrycka sig konstnärligt.

Det är tydligt att de som blivit utsatta upplever händelserna på olika sätt. Upplevelser av hot, våld eller trakasserier kan innebära att den konstnärliga friheten upplevs begränsad, men de kan också innebära ett stärkt engagemang att uttrycka sig konstnärligt. Tidigare studier som framför allt undersökt grupper journalister har kunnat visa att det finns ett tydligt samband mellan hot, våld och trakasserier och självzensur. Dessa visar att det finns många faktorer som påverkar sambandet. Det kan handla om vilka typer av händelser personen utsatts för, hur många gånger personen blivit utsatt, känslor av oro och rädsla, sociala skyddsnet,

samt upplevelser av rättssystemets och arbetsgivares förmåga att ge stöd. Det finns ett behov av kunskap som bygger vidare på resultaten i denna rapport. Det kan handla om vilka omständigheter som påverkar den enskilda konstnärens upplevelser, exempelvis kopplat till typer av händelser, position på arbetsmarknaden och tillgång till stöd och skyddsnet.

Behov av fortsatt kartläggning och fördjupad kunskap

Resultaten i denna rapport understryker vikten av att kartlägga och ingående studera konsekvenserna av hot, våld och trakasserier. Den låga svarsfrekvensen i flera av deltagande organisationerna visar på begränsningarna med att använda enkätundersökningar i en tid av dalande svarsfrekvenser och enkättrötthet. För att fördjupa kunskapen om utsatthet kan mer kvalitativa intervjustudier komplettera den kartläggning som presenteras i rapporten.

Baserat på studiens resultat och slutsatser konstaterar Kulturanalys Norden att:

- Det är angeläget att följa utvecklingen över tid när det gäller utsattheten för hot, våld och trakasserier bland yrkesverksamma konstnärer och författare.
- Det finns svårigheter att studera populationen konstnärer och författare i Norden som helhet, eftersom det i dagsläget saknas jämförbarhet och systematisk kunskap kring hur många som är verksamma som konstnärer och författare i Norden.
- Det behövs mer kunskap om de skyddsnet som omger, eller inte omger, de konstnärer som drabbas, och det är särskilt viktigt att beakta hur synlighet i offentliga sammanhang och hot och trakasserier på digitala plattformar påverkar möjligheterna för konstnärer och författare att fritt kunna uttrycka sig konstnärligt
- Den kunskap som byggs upp bör på sikt kunna leda till insatser som syftar till att förebygga att konstnärer och författare utsätts för hot, våld eller trakasserier.

Referenser

- Analyse & Tal och KVINFO. (2022). *Hvorfor er der så få kvinder i musikken? En undersøgelse af køns betydning for udøvende og skabende musikere*. Köpenhamn: Analyse & Tal och KVINFO.
- Anttila, A. (2019). *Tyttöhän soittaa kuin mies! Kuinka vahvistaa taide- ja kulttuurialan tasa-arvoa ja työhyvinvointia?*. Cupore webpublications 55. Helsingfors: Cupore.
- Bjørge, T., Thomassen, G., Strype, J. (2021). *Trakassering og trusler mot politikere: en spørreundersøkelse blant medlemmer av Stortinget, regjeringen og sentralstyrene i partiene og ungdomspartiene*. PHS Forskning; 2021:1. Politihøgskolen.
- Björkenfeldt, O. (2024). *Online harassment against journalists: A socio-legal and working-life study of the challenges and impacts in Swedish journalism* [Doctoral thesis (compilation), Department of Sociology of Law]. Lund University (Media-Tryck).
- Bladini, M. (2017). *Hot och hat på nätet. En kartläggning av den rättsliga regleringen i Norden från ett jämställdhetsperspektiv*. Göteborg: Nordisk information för kunskap om kön, NIKK.
- Brax, D. (2022). *Delrapport: Hot och hat mot forskare och lärare i svensk högskolesektor*. Göteborg: Nationella sekretariatet för genusforskning.
- Brottsförebyggande rådet, Brå. (2019). *Hot och kränkningar på internet*. Kortanalys 6/2019. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå. (2023). *Politikernas trygghetsundersökning 2023*. Rapport 2023:14. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Bråten, M., Svalund, J. (2018). *Seksuell trakassering innen film-, TV-, scene-, musikk- og spillfeltet*. Fafo-rapport 2018:39. Oslo: Fafo.
- Dansk Artist Forbund. (2022). *Artister står bag #stophadbeskeder*. Hämtad 2024-06-12, från <https://www.artisten.dk/nyheder-artikler/>.
- Den Norske Forleggerforening. (2021). *Undersøkelse om seksuell trakassering i bokbransjen*. <https://forleggerforeningen.no/wp-content/uploads/2021/01/Rapport-Seksuell-trakassering-bokbransjen-19-januar-2021-korrekturlest.pdf>
- Eriksson Almgren, T., Ekblad, M., & Sjören, T. (2017). *Hot mot kvinnliga opinionsbildare*. Kantar Sifo. Beställd av: Tidningsutgivarna.

- Florén, T. (2022). *Hot och hat mot svensk scenkonst*. Interkulturellt utvecklingscentrum Dalarna: Rapport nummer 15. Falun: Högskolan Dalarna, Institutionen för kultur och samhälle, Ljud- och musikproduktion.
- Grimsmo, A., & Heen, H. (2013). *Journalistundersøgelsen 2012*. Oslo: Arbeidsforskningsinstituttet.
- Helavuori, H. & Karvinen, M. (2019). *Valta, vastuu, vinoumat: Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus esittävässä taiteissa*. Teatterin tiedotuskeskus TINFO.
- Hirvi-Ijäs, M., Renko, V., Leppänen, A., Lahtinen, Sokka, S. (2023). *As an Artist in Finland*. Helsingfors: Center for Cultural Policy Research Cupore.
- Idås, T. (2021). *Trakassering, trusler og vold mot journalister og redaktører*. Norsk Journalistlag. <https://www.nj.no/wp-content/uploads/2021/08/Trusselrapport-2012-2021.pdf>.
- Inklusiiv Oy. (2022). *Raportti: Kysely yhdenvertaisuudesta musiikkialalla*. Helsinki: Muusikkojen liitto, Suomen Musiikintekijät, Music Finland, Musiikin edistämisseätiö, Gramex, Musiikkituottajat, Suomen Jazzliitto, Suomen Musiikkikustantajat, Suomen Sinfoniaorkesterit, Suomen Säveltäjät, Teosto.
- Ipsos. (2019). *Hat og trusler mot folkevalgte*. Oslo: Kommunesektorens organisasjon.
- Ipsos. (2023). *Hat og trusler mot folkevalgte*. Oslo: Kommunesektorens organisasjon.
- Jaakola, M. (2022). *My work opportunities depend on how much I can take. Inappropriate behavior and harassment in the cultural domain in Finland*. Helsinki: University of the Arts.
- Justitsministeriet. (2020a). *Ytringsfrihedens rammer og vilkår i Danmark Betænkning afgivet af Ytringsfrihedskommissionen Del 2. Betænkning nr. 1573*. Köpenhamn: Justitsministeriet.
- Justitsministeriet. (2020b). *Ytringsfrihed i Danmark: En undersøgelse af danskernes holdninger til og oplevelser med ytringsfrihed*. Köpenhamn: Justitsministeriet.
- Kleppe, B., Røyseng, S. (2016). *Sexual harassment in the Norwegian theatre world. The Journal of Arts Management, Law, and Society, 46:5, 282-296*.
- Konstnärsnämnden. (2017). *Konstnärers arbetsmiljö: Resultat av en enkätundersökning från 2016 ställd till konstnärer inom områdena bild och form, dans, film, musik, ord och teater*.
- Konstnärsnämnden och Myndigheten för kulturanalys. (2022). *Yrkesverksamma konstnärer i SCB:s register. En metodstudie utifrån yrkes- och näringskoder*.

Konstnärsnämnden och Myndigheten för kulturanalys. (2024). *Hur ser inkomsterna ut för konstnärligt yrkesverksamma? En pilotstudie om inkomster utifrån yrkes- och näringskoder*.

Knuutila, A., Kosonen, H., Saresma, T., Haara, P., Pöyhtäri, P. (2019). Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet, 2019:57.

Landsrådet för Sveriges ungdomsorganisationer. (2020). *Vi sluter oss inåt – En kartläggning av hat och hot mot Sveriges ungdomsrörelse*. Stockholm: LSU - Sveriges ungdomsorganisationer.

Löfgren Nilsson, M. (2017). *Journalisternas trygghetsundersökning: Journalisters utsatthet under 2016*. Arbetsrapport nr 75. Göteborg: Institutionen för journalistik, medier och kommunikation (JMG), Göteborgs universitet.

Löfgren Nilsson, M. & Örnebring, H. (2016). Journalism under threat: Intimidation and harassment of Swedish journalists. *Journalism Practice*, 10(7), 880–890. <https://doi.org/10.1080/17512786.2016.1164614>

Meld. St. 22. (2023). Kunstnarkår. Melding til Stortinget (2022–2023). Det Kongelige Kultur- og Ligestillingsdepartementet.

Ministry of Education and Culture. (2017). Strategy for Cultural Policy 2025.

Ministry of Education, Science and Culture. (2013). National Cultural Policy Iceland.

Myndigheten för kulturanalys. (2016). *Hotad kultur? En undersökning om hot, trakasserier och våld mot konstnärer och författare i Sverige*. Rapport 2016:3.

Myndigheten för kulturanalys. (2017). *Utsatta museer? En kartläggning av skadegörelse, våld och hot mot museer i Sverige*. Kort om kultur 2017:1.

MUCF. (2022). *Kartläggning av hot och hat mot det civila samhället*. Växjö: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Mølster, R. (2015). Hat og trusler mot journalister i Skandinaia. I I. Wadbring & R. Mølster (Red.), *Hets och hat online – hur journalistiken och yttrandefriheten utmanas i Norden*, 37(3-4), 57–62. Göteborg: Nordicom.

Nadim, M. & Fladmoe, A. (2021). Silencing Women? Gender and Online Harassment. *Social Science Computer Review*, 39(2), 245–258.

Nordiska ministerrådet. (2020). Konst och kultur – drivkraften för hållbar utveckling i Norden. Kulturpolitiska samarbetsprogram 2021–2024.

Operate. (2018). *Chikane, Trusler, Hærværk Og Vold Mod Kommunalbestyrelses- Og Regionrådsmedlemmer*. Köpenhamn: Operate.

Paanetoja, J. (2018). *Häirintä ja muu epäasiallinen kohtelu elokuva- ja teatterialalla: Selvitysraportti*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 31/2018.

Proposition 2009/10:3. Tid för kultur.

Pulkkinen, M. & Salonen A. (2017). Taiteilija-lehden kysely paljastaa seksuaalisen häirinnän kuvataiteessa. Hämtad 2024-10-06 från <https://taiteilijalehti.fi/taiteilija-lehden-kysely-paljastaa-seksuaalisen-hairinnan-kuvataiteessa>.

Pöyhtäri, R., Haara, P. & Raittila, P. (2013). *Vihapuhe sananvapautta kaventamassa*. Tampere University Press.

Reestorff, C. M. (2020). *Grænseoverskridende adfærd. Diskrimination, chikane, uønsket seksuel opmærksomhed, vold og magtmisbrug i film-, tv- og scenekunstbranchen*. Aarhus Universitet.

Ruusuvirta, M., Lahtinen, E., Rensujeff, K. & Leppänen, A. (2023). *Taiteen ja kulttuurin barometri 2022*. Taiteilijoiden työhyvinvointi. Cuporen verkkojulkaisuja 72. Helsingfors: Center for Cultural Policy Research Cupore.

Scaramuzzino, G. (2020). Workplace violence: A threat to autonomy and professional discretion. *Sociologisk Forskning*, 57(3–4), 249–270.

Seye, E. (2018). Tutkimus seksuaalisesta häirinnästä musiikkialalla. Suomen Muusikkojen Liitto ry.

Slaatta, T. & Okstad, H. M. (2021). *Konstnärer vurderer ytringsfrihet – 2020*. Stiftelsen fritt ord.

SOU 2022:56. Det demokratiska samtalet i en digital tid - Så stärker vi motståndskraften mot desinformation, propaganda och näthat.

Statistik Danmark. (2023). *Knap 28.000 kunstnere i Danmark*. Nyt fra Danmarks Statistik, nr. 411.

Statistikmyndigheten SCB. (2016). *Frågor och svar: om frågekonstruktion i enkät- och intervjuundersökningar*. Stockholm: Statistikmyndigheten SCB.

Statistisk sentralbyrå. (2022). *Kulturstatistikk 2021*. Statistiske analysar 171. Statistisk Sentralbyrå.

Svensson, M., Björkenfeldt, O., Åström, F. & Dahlstrand, K. (2021). *Näthat och demokratiskt deltagande – en kunskapsöversikt*. Brottsoffermyndigheten.

Bilaga A. Undersökningens utformning och genomförande

Denna bilaga beskriver de enkätundersökningar som uppgifterna i rapporten bygger på. I rutan nedan presenteras en sammanfattning av enkätundersökningarna.

Tabell A1. Sammanfattning av undersökningen

Målpopulation	Yrkesverksamma författare, bildkonstnärer eller scenkonstnärer i de nordiska länderna
Undersökningspopulation	Sverige: Konstnärer och författare Danmark: Scenkonstnärer och bildkonstnärer Island: Författare och bildkonstnärer Norge: Författare och scenkonstnärer
Datainsamlingsmetod	Webbenkäter
Fältperiod	Den 6 februari till den 29 mars 2024
Antal svar	Billedkunstnernes Forbund: 263 Dansk Artist Forbund: 183 Rithöfundasamband Íslands: 138 Samband Íslenskra Myndlistarmanna: 204 Creo: 403 Den norske Forfatterforening: 140 Konstnärernas Riksorganisation: 701 Sveriges Författarförbund: 1 152

Målpopulation

Målpopulationen i undersökningen var yrkesverksamma bildkonstnärer, scenkonstnärer och författare i de nordiska länderna. Scenkonstnärer och bildkonstnärer beskrivs nedan som en grupp, med termen konstnärer.

För att nå konstnärer och författare i de nordiska länderna kontaktades organisationer som samlar yrkesverksamma konstnärer och författare, såväl fackliga organisationer som intresseorganisationer. Undersökningen skickades ut till personer som är medlemmar i någon av de åtta organisationer som ingick i undersökningen.

Urval av organisationer som samlar konstnärer och författare

Valet av organisationer som ingick var avgörande för vilka konstnärer som kom med. Organisationsstrukturen ser olika ut i de nordiska länderna. Ett exempel är att Sveriges Författarförbund vars medlemmar är både skön- och facklitterära författare, översättare med mera, medan det i Norge finns flera mindre organisationer för var och en av dessa grupper. Valet av antalet deltagande organisationer begränsades till två organisationer per nordiskt land. En princip vid valet av organisationer var att hitta den största och bredaste organisationen, sett till antalet medlemmar och kriterier för medlemskap, som fanns inom respektive kulturområde (litteratur, bildkonst, scenkonst) och land.

Valet av organisationer baserades på en förstudie som Kulturanalys Norden genomförde under hösten 2022. Då tillfrågades samtliga organisationer i de nordiska länderna som Kulturanalys Norden hade kännedom om och fick kontakt med, om de kunde tänka sig att delta i studien. Baserat på informationen och svaren i förstudien kunde konstateras att det inte var möjligt att få med några organisationer som var verksamma i Finland. Detsamma gällde Färöarna, Grönland och Åland, som antingen saknar organisationer med tillräckligt många medlemmar eller inte hade möjlighet att delta.

Beskrivning av deltagande organisationer och målpopulation

Deltagande organisationer från Sverige

För Sverige deltog Sveriges Författarförbund och Konstnärernas Riksorganisation.

Konstnärernas Riksorganisation är en facklig organisation som företräder cirka 3 000 yrkesverksamma bildkonstnärer, konsthantverkare och formgivare. För att bli medlem måste man vara svensk medborgare, eller utländsk medborgare verksam i Sverige. Man ska även vara yrkesverksam konstnär som antingen erlagt konstnärlig högskoleexamen, har dokumenterat sig inom bild- och formkonstens område, är studerande vid svensk eller godkänd utländsk konsthögskola, eller innehar medlemskap i likvärdig utländsk konstnärsorganisation.^[5]

Sveriges Författarförbund är en intresseorganisation för verksamma författare och litterära översättare med cirka 3 500 medlemmar. Författarförbundet organiserar författare som skriver skön- och facklitteratur för barn och vuxna, samt litterära översättare inom motsvarande områden. Det finns flera kriterier för att bli medlem. En medlem ska ha utgivit minst två verk som finns tillgängliga på svenska bibliotek. Vidare ska författarskapet präglas av kontinuitet och en kvalitetsbedömning görs.^[6]

5. Hämtat 2024-09-18, från Konstnärernas Riksorganisations webbplats, <https://www.kro.se/bli-medlem/kriterier-for-medlemskap/>.
6. Hämtat 2024-09-18, från Sveriges Författarförbunds hemsida, <https://forfattarforbundet.se/medlem/ansokans-innehall/>.

Inom ramen för undersökningen har ingen enkätundersökning skickats ut till svenska scenkonstnärer. Vår bedömning är att de två organisationer som ingick i undersökningen är de största inom sina områden. Det finns sannolikt en god täckning av bildkonstnärer och författare i Sverige, men scenkonstnärer är inte med.

Myndigheten för kulturanalys och Konstnärsnämnden har i två promemorior arbetat med att kartlägga konstnärspopulationen genom att utgå från register och yrkeskoder. Med de avgränsningar som görs i registren baserade på konstnärliga yrkeskoder och inkomst från konstnärlig bransch landar den ena i cirka 52 000 konstnärligt yrkesverksamma (Konstnärsnämnden och Myndigheten för kulturanalys, 2022) och den andra i drygt 55 000 konstnärligt yrkesverksamma (Konstnärsnämnden och Myndigheten för kulturanalys, 2024).^[7] Av de 55 000 konstnärligt yrkesverksamma hörde 1 814 till kategorin "Ord". Kategorin "Konsthantverk" och "Bild och form" bestod av 3 789 personer (Konstnärsnämnden och Myndigheten för kulturanalys, 2024, s. 16).

Deltagande organisationer från Danmark

För Danmark deltog Billedkunstnernes Forbund och Dansk Artist Forbund.

Billedkunstnernes Forbund är en professionell medlemsorganisation som samlar bildkonstnärer i Danmark och har cirka 2 100 medlemmar. Det är den största organisationen för professionella bildkonstnärer i Danmark. Det finns flera kriterier för att bli medlem. För att ansöka om medlemskap direkt krävs en avslutad utbildning i bildkonst i Danmark eller från en utländsk utbildningsinstitution på motsvarande nivå. Man kan också bli medlem genom medlemskap i Kunstnersamfundets Billedkunstnersektion, genom medlemskap i utländsk systemorganisation, stöd från Statens Kunstfonds Billedkunststudvalg eller liknande fond, genom att ha haft en solutställning på erkänt konstmuseum, galleri eller liknande utställningslokal, eller genom att ha haft en betydande försäljning eller dekorationsuppdrag för en offentlig eller privat institution.^[8]

Dansk Artist Forbund är en facklig organisation som representerar musiker och scenkonstnärer. De runt 1400 medlemmarna är artister inom musik, scenkonst och underhållningsbranschen. För att bli medlem måste man vara scenkonstnär och arbeta professionellt, ha en relevant konstnärlig utbildning eller genomgå en. Dansk Artist Forbund riktar in sig mot artister på scen. Dansk Artist Forbund riktar sig brett inom scenkonstområdet men är inte den största organisationen för skådespelare i Danmark. Därför är täckningen inom scenkonstområdet begränsad.

Danmarks Statistik har publicerat statistik om antalet konstnärer i Danmark. Statistiken baseras bland annat på uppgifter från register och från

7. Yrkesområden som ingår är industridesign, publikation och media, digitala spel- och mediedesign, modedesign, ord, bild och form, musik, regi och produktion, scenkonst, foto och film, scenografi och dekor samt konsthantverk.
8. Hämtat 2024-09-18, från Billedkunstnernes Forbund, <https://bkf.dk/en/medlemskab/bliv-medlem/almindeligt-medlemskab/direkte-optag/>.

medlemsorganisationer som samlar kulturskapare (Danmarks Statistik, 2023).^[9] Totalt identifieras cirka 28 000 konstnärligt yrkesverksamma i Danmark. Statistiken visar att det under 2022 fanns runt 14 000 yrkesverksamma inom området musik, 3 300 inom skådespel och scenkonst, cirka 3 000 inom bild- och formkonst samt 3 000 inom området författare och ord.

Deltagande organisationer från Norge

För Norge deltog Creo och Den norske Forfatterforening.

Creo är en facklig organisation som samlar personer som arbetar inom kulturområdet i Norge. De över 11 000 medlemmarna tillhör många olika yrkesgrupper inom musik, scenkonst och pedagogik, exempelvis musiker, artister, musikproducenter, pedagoger, musiklärare, ljus- och ljudtekniker, kyrkomusiker och administrativa chefer inom kulturområdet. Många av medlemmarna är anställda på musik-, teater- eller dansinstitutioner. Kriteriet för medlemskap är att personen ska ha sin inkomst från konstnärliga eller konstpedagogiska yrken, eller verksamheter med anknytning till kulturlivet.^[10] Creo har medlemmar som inte faller inom ramen för undersökningen, exempelvis personer som är anställda som administratörer eller chefer på kulturverksamheter. När enkäten skickades ut kommunicerades det tydligt att den var riktad mot de som arbetar på scen inom scenkonstområdet. Bland de som svarande hörde de flesta också till grupper som står på scen.

Den norske Forfatterforening samlar skönlitterära författare som skriver för vuxna. Organisationen har cirka 780 medlemmar. Kriterier för medlemskap är att bo i Norge eller att vara norsk medborgare som bor i utlandet. Personen ska ha författat och offentliggjort minst en bok skriven för vuxna som har litterär kvalitet. Eftersom DnF är avgränsade till skönlitteratur riktad mot vuxna, är exempelvis författare inom facklitteratur och övriga litterära inriktningar inte representerade.

I Norge publicerar Statistisk sentralbyrå (Statistics Norway) statistik om antalet sysselsatta inom kulturella och kreativa näringar.^[11] Statistiken baseras på register. Av statistiken framgår att det 2022 fanns runt 7 300 sysselsatta inom området musik, 7 200 inom litteratur, 4 600 inom scenkonst, 3 300 inom visuell konst och 5 300 inom underhållning och övrig konstnärlig verksamhet.^[12]

9. Uppgifter från register kompletteras med uppgifter om ersättning för upphovsrätt, medlemskap i konstnärsorganisationer, statliga bidrag och stipendier samt konstnärliga utbildningar.

10. Hämtat 2024-09-18, från Creos webbplats <https://Creokultur.no/medlemskapiCreo/>.

11. Se Statistisk Sentralbyrå (2022), s. 42–44 för en beskrivning av statistiken och hur kulturella och kreativa näringar definieras.

12. Uppgifter om antal sysselsatta hämtat 2024-10-27, från <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/kultur/kulturstatistikk/frivillig-og-betalt-innsats-i-kulturen>.

Deltagande organisationer från Island

För Island deltog Samband Íslenskra Myndlistarmanna (SÍM) och Rithöfundasamband Íslands (RSÍ).

Samband Íslenskra Myndlistarmanna är en intresseorganisation som samlar cirka 950 bildkonstnärer på Island. Förbundet fungerar som en paraplyorganisation för sju professionella konstnärsorganisationer som representerar bildkonstnärer, grafiker, fotografer, textilkonstnärer, skulptörer och bildhuggare. För att en person ska kunna bli medlem krävs att personen antingen har en utbildning inom bildkonst, har haft en eller flera privata utställningar i offentliga utställningslokaler, har deltagit i en internationell utställning, har arbetat med konstdekoration i ett offentligt rum eller har minst ett verk i offentlig ägo.^[13]

Rithöfundasamband Íslands är ett fackförbund som samlar runt 650 författare. Bland medlemmarna ingår skön- och facklitterära författare som skriver för barn och vuxna, samt poeter, dramatiker, manusförfattare, författare av facklitteratur och litterära översättare. För att bli medlem i RSÍ krävs att man bor permanent i Island och ha författat eller översatt minst två publicerade verk av hög kvalitet.

RSÍ och SÍM är de största organisationerna i Island inom sina respektive områden. Båda organisationerna är relativt breda och samlar flera inriktningar och yrken inom sina respektive områden.

Hagstofa Íslands (Statistics Iceland) publicerar statistik om antalet personer som är anställda inom kulturella branscher eller som har ett yrke inom en näringsgren som hör till kultur. Uppgifterna baseras på arbetskraftsundersökningar i kombination med register. Det är inte möjligt att med hjälp av statistiken närmre undersöka hur många konstnärer och författare det finns i Island. År 2022 var antalet anställda eller antalet som haft inkomst från en kulturell bransch eller ett kulturellt yrke 6 400.^[14]

Finland, Färöarna, Grönland och Åland

Enkätundersökningarna genomfördes inte av någon organisation i Finland. För att kompensera för detta sammanställde Cupore svaren på frågor som ingått i deras årliga Arts and Culture Barometer. Svaren ingår i rapporten i avsnittet om tidigare kunskap. Sammanställningen används inte som en del av resultatredovisningen därför att Arts and Culture Barometer och enkäten i Kulturanalys Nordens rapport inte var jämförbara.

13. Hämtat 2024-09-18, från Samband Íslenskra Myndlistarmannas webbplats, <https://www.sim.is/member-associations> samt <https://www.sim.is/f%C3%A9lagsga%C3%B0ild>.

14. Hämtat 2024-10-25, från Statistics Icelands statistikdatabas Statistik om antalet anställda inom kulturella branscher och med kulturellt yrke finns på Statistics Icelands webbplats, https://px.hagstofa.is/pxen/pxweb/en/Samfelag/Samfelag_mening_6_hagraenirmaelikvardar_1_vmr/MEN10103.px.

Cupore har publicerat en rapport med syfte att kartlägga konstnärspopulationen (Hirvi-Ijäs et al., 2023). Rapporten använder register och inkluderar uppgifter om konstutbildningar, beviljade bidrag, medlemskap i fackförening eller organisation samt mottagen ersättning för upphovsrätt. Antalet yrkesverksamma finska konstnärer uppskattas i rapporten till 17 290.

Det finns ett fåtal organisationer som samlar konstnärer eller författare på Färöarna, Grönland och Åland. Efter kontakter med de organisationer Kulturanalys Norden kunnat identifiera konstaterades att dessa var för små sett till antalet medlemmar och med hänsyn till risk för röjande av enskild.

Begränsningar i populationen

Resultaten som presenteras i rapporten är inte möjliga att generalisera till gruppen konstnärer och författare i Norden som helhet.

En begränsande faktor i undersökningspopulationen som redan nämnts är att undersökningen begränsades till två organisationer per land, men till tre olika områden (författare, scenkonstnärer och bildkonstnärer). I kombination med mångfalden av organisationer i flera länder innebar det att alla områden inte är representerade för alla länder. Att de tillfrågade organisationerna skiljer sig åt, inte bara mellan länder men också mellan organisationer inom samma yrkesgrupp, försvårar jämförelser. Därför bör resultaten i första hand analyseras för sig, och jämförelser bör göras mellan resultat av enskilda organisationer och inte ses som skillnader mellan länder. Vad den omfattande undersökningen gör, med enkäter riktade till åtta organisationer i fyra olika länder, är att för första gången kartlägga situationen för en stor grupp yrkesverksamma konstnärer i fyra nordiska länder.

Eftersom undersökningen riktar in sig på organisationer kommer de som av en eller annan anledning valt att stå utanför dessa organisationer inte med. Det finns således ett okänt antal yrkesverksamma konstnärer och författare som inte ingår i undersökningen då de inte är medlemmar i någon av organisationerna. Det kan också handla om yrkesverksamma författare eller konstnärer som inte motsvarar de kriterier för medlemskap som organisationen stipulerar.

Enkätfrågor

Arbetet med att ta fram enkäten initierades under hösten 2023. Enkäten är i stor utsträckning baserad på den enkät som användes i Myndigheten för kulturanalys rapport *Hotad kultur* (2016). *Hotad kultur* bygger i sin tur på de enkätundersökningar om hot, våld och trakasserier mot politiskt förtroendevalda som Brottsförebyggande rådet genomför årligen och som är officiell statistik i Sverige (se Brottsförebyggande rådet, Brå, 2023).

Enkäten togs fram i samråd med de organisationer som skickade ut enkätundersökningarna och med referenspersoner på relevanta myndigheter samt forskare i de nordiska länderna.

Webbenkäten bestod av totalt 18 frågor. Enkäten översattes till danska, isländska, norska, svenska och engelska. Översättningen lästes igenom och godkändes av representanter från de organisationer som deltog i enkätundersökningarna.

Bakgrundsfrågor

Webbenkäten inleddes med fyra bakgrundsfrågor. Dessa rörde kön, födelseår, vilket land personen bor i (Danmark, Finland, Färöarna, Grönland, Island, Norge, Sverige, Åland, annat land i Europa samt annat land utanför Europa) samt vilket land personen och dess mor och far var uppvuxna i.

Därefter följde frågor om personens yrke. Här ingick frågor om huvudsaklig sysselsättning inom personens område, där kategorierna som ingick styrdes av vilken organisation personen tillhörde. Vidare ingick en fråga om anställningsform och en fråga om antal år i yrket.

Frågor om utsatthet för hot, våld eller trakasserier

För att fånga upp om en person blivit utsatt för hot, våld eller trakasserier ingick frågor om 21 typer av händelser:

- hotfullt uttalande öga mot öga
- hotfullt telefonsamtal
- hotfullt sms/mms
- hotfullt brev/vykort
- hotfullt e-postbrev
- hot/påhopp via sociala medier
- sexuella trakasserier
- kapat internetkonto (eller skapat falskt i ditt namn)
- uthängd på internet
- oönskad vara beställd i ditt namn
- hotfull "gåva"
- blivit olovligen fotograferad/inspelad
- obehagligt besök, förföljelse eller kartläggning
- annan form av hot eller trakasserier
- slag, spark eller liknande
- knuff eller liknande
- våld med vapen
- anlagd brand/sprängning
- klotter
- stöld
- annan form av våld, skadegörelse eller stöld.

Frågorna var konstruerade med hårda kontroller, vilket innebär att respondenten var tvungen att besvara en fråga för att gå vidare till nästa fråga i enkäten. De som svarat ja på att de någon gång varit utsatta för något fick sedan även frågan om de blivit utsatta för detta under de senaste 12 månaderna.

Övriga frågor

Samtliga respondenter fick svara på en fråga om huruvida de känt sig oroliga för att själva utsättas, att anhöriga ska utsättas eller att förlora uppdrag. Samtliga respondenter fick även besvara en fråga om hur de bedömer utvecklingen i landet där de bor under de senaste tre åren, och en fråga om huruvida de varit med om att en uppdragsgivare eller arrangör ställt in uppdrag på grund av en oro eller risk för hot, våld eller trakasserier kopplat till personens deltagande. Personer som utsatts under de senaste 12 månaderna fick svara på om de polisanmält någon eller några av händelserna. De som blivit utsatta de senaste 12 månaderna, eller svarat att de under det senaste året känt sig oroliga för att bli utsatta, fick svara på två frågebatterier med totalt sju påståenden om konsekvenserna av utsatthet och oro.

Datainsamling

Datainsamlingen genomfördes av Research Automators på uppdrag av Kulturanalys Norden under perioden den 6 februari till den 30 mars 2024 genom en webbenkät.

I februari skickade organisationerna ett e-postmeddelande till varje medlem. Utskicket innehöll ett missiv med information om undersökningen samt en länk till enkäten. Två organisationer valde att skicka en unik länk till en enkät till varje medlemsadress. Övriga sex organisationer skickade en öppen länk till varje medlemsadress, som alltså gick att besvara flera gånger. Organisationernas tillvägagångssätt styrdes av de resurser och IT-system som fanns tillgängliga hos respektive organisation. I missivet fanns information om att de data som Kulturanalys Norden och Research Automators hanterar är konfidentiella samt en hänvisning till webbplatserna för Kulturanalys Norden och Research Automators. Vidare innehöll missivet kontaktuppgifter till Kulturanalys Norden och till en kontaktperson på den organisation respondenten tillhörde.

På webbenkätens första sida fanns information om undersökningen och instruktioner om hur enkäten skulle besvaras. På samma sida fick respondenten välja språk att besvara enkäten på. Det gick att besvara enkäten via dator, surfplatta eller mobiltelefon, liksom i olika webbläsare. De respondenter som mottog en unik länk kunde när som helst pausa och återuppta ifyllandet av enkäten.

Insatser

En första påminnelse skickades ut ungefär tio dagar in i datainsamlingen. Eftersom Kulturanalys Norden och Research Automators inte hade någon koppling mellan e-postadress och länkar var det upp till organisationerna att sköta påminnelserna. De organisationer som hade teknisk möjlighet och kompetens administrerade en påminnelse till de som ännu inte hade svarat. De organisationer som inte hade möjlighet att göra unika påminnelser skickade e-post med en påminnelse till samtliga medlemmar.

Ytterligare tio dagar efter att den första påminnelsen gick ut skickades ännu en påminnelse enligt samma upplägg som den första. Vissa organisationer valde även att göra en tredje påminnelseinsats.

Deltagande och bortfall

Andelen svar varierade mellan de olika organisationerna. Som högst svarade 34 procent i Sveriges Författarförbund, som lägst 4 procent av medlemmarna i Creo. Creo sticker ut i sammanhanget då de har ett mycket stort antal medlemmar, varav många inte ingick i målpopulationen. Enkäten gick alltså ut till fler personer än de som skulle svara på den (se tidigare diskussion i avsnittet *Beskrivning av deltagande organisationer*).

För att räknas som svarande ska respondenten ha avslutat enkäten, det vill säga svarat på samtliga frågor. Påbörjade enkäter, oavsett om respondenten använde en öppen länk eller unik länk, inkluderas inte som svarande även om de svarat på delar av enkäten.

En bidragande orsak till att svarsfrekvensen inte är högre kan vara att enkäten administrerades via organisationerna. Organisationerna skickar ofta ut information, nyhetsbrev, arbetsmiljöundersökningar och andra undersökningar till medlemmarna med jämna mellanrum. Flera organisationer uttryckte redan innan undersökningen skickades ut en oro över att det fanns en enkättrötthet bland medlemmarna.

Tabell A2. Antal medlemmar, skickade e-post, svar och svarsfrekvens i procent

Organisation	Land	Antal medlemmar*	Antal e-post	Antal svar	Svarsfrekvens (%)
Billedkunstnernes Forbund	Danmark	2 100	1 895	263	14
Dansk Artist Forbund	Danmark	1 401	1 289	183	14
Rithöfundasamband Íslands	Island	687	647	138	21
Samband Íslenskra Myndlistarmanna	Island	960	926	204	22
Creo*	Norge	10 930**	10 340	403	4
Den norske Forfatterforening	Norge	760	730	140	19
Konstnärernas Riksorganisation	Sverige	3 191	3 175	701	22
Sveriges Författarförbund	Sverige	3 552	3 421	1 152	34

Kommentar: *Antal medlemmar i februari 2024.

**I denna grupp ingår yrkesgrupper som inte är författare eller konstnärer, exempelvis administratörer, chefer eller pedagoger inom kultur.

Bortfall

Bortfall uppstår när en enkät inte besvaras av alla personerna i urvalet. Ett stort bortfall innebär att skattningarna är behäftade med osäkerhet. Bortfallsfel behöver inte innebära att det är omöjligt att generalisera resultaten. Däremot är det ett problem om bortfallet är *systematiskt* och relaterat till det som ska mätas, vilket i denna undersökning var utsatthet för hot, våld eller trakasserier. I denna undersökning handlar det särskilt om att de som har blivit utsatta är mer benägna att svara då de anser att det är en viktig fråga. Det innebär att andelen utsatta i sådana fall *överskattas*. Förhållandet kan också vara det motsatta, det vill säga att utsatta konstnärer och författare deltar i mindre utsträckning. Det skulle innebära att utsattheten bland konstnärer och författare *underskattas*.

Av de bakgrundsvariabler som ingick i undersökningen är det endast möjligt att analysera bortfallet bland kvinnor och män. Tidigare forskning om hot, våld och trakasserier riktat mot konstnärer, journalister och på befolkningsnivå visar att andelen som utsatts bland kvinnor och män är relativt lika. Däremot drabbas

kvinnor och män av olika typer av händelser. Tabell 3 redovisar andelen kvinnor och män bland medlemmarna i respektive organisation, samt andelen kvinnor och män bland de svarande i respektive organisation. Kvinnor är något underrepresenterade bland de svarande hos Dansk Artist Forbund och Den norske Forfatterforening. Som helhet finns det dock ingenting som tyder på att det finns ett systematiskt bortfall bland kvinnor eller män bland de svarande i respektive undersökning.

Tabell A3. Andel kvinnor och män bland medlemmar och svarande, procent

Organisation	Andel bland medlemmar		Andel bland svarande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Billedkunstnernes Forbund	64	34	68	30
Dansk Artist Forbund	44	56	35	62
Rithöfundasamband Íslands	48	52	53	46
Samband Íslenskra Myndlistarmanna	75	25	80	20
Creo*	47	53	49	51
Den norske Forfatterforening	54	46	49	51
Konstnärernas Riksorganisation	73	27	75	25
Sveriges Författarförbund	57	43	62	38

Kommentar: Personer som svarat "Annat" eller "Vill inte ange" redovisas inte som kategori men ingår i basen vilket gör att andelarna inte alltid summerar till 100.

Det har inte varit möjligt att göra ytterligare analyser av bortfallet då organisationerna saknar uppgifter om andra bakgrundsfaktorer. Det har inte heller varit möjligt att konstruera vikter för att kompensera för bortfall. Anledningen är att sådana vikter kräver mer information om populationen som helhet, någonting som saknas.

Mätfel och redovisning av resultat

En annan osäkerhetskälla är mätfel. Ett mätfel innebär att det finns en skillnad mellan svaret och det verkliga förhållandet (Statistikmyndigheten SCB, 2016). Mätfel orsakas framför allt av hur enkäten är utformad och hur respondenter kan tolka frågor olika. I den enkät som användes i rapporten har vi försökt att minimera mätfel genom ett antal strategier.

En viktig åtgärd var att översätta enkäten. Enkäten konstruerades på svenska, men översattes sedan till norska, danska, isländska och engelska. Stor vikt vid översättningen lades på de centrala begrepp som var genomgående i enkäten.

För att minimera risken att frågorna om utsatthet uppfattas olika frågade vi om så konkreta typer av händelser som möjligt. Den utsatthet som efterfrågas är sådant personen varit med om kopplat till sitt yrke som konstnär eller författare. Varje frågeavsnitt inleddes därför med en text där det påtalas att det är händelser i relation till den svarandes yrkesutövande som efterfrågas.

I enkäten utgick frågorna om utsatthet från två referensperioder: utsatthet någon gång och utsatthet under de senaste 12 månaderna. Det finns en risk att respondenten har svårt att komma ihåg när händelsen inträffade, särskilt om man varit med om flera olika saker. Det finns alltså en risk att händelser som utspelade sig före referensperioden 12 månader inkluderas, men också att händelser som ägt rum inom de senaste 12 månaderna inte inkluderas.

Redovisning av resultat

Som tidigare nämnts är resultaten från enkätundersökningarna behäftade med osäkerhet. Enskilda resultat och skattningar bör därför tolkas med försiktighet, och bör inte ses som exakta nivåer av utsatthet.

De skillnader som lyfts fram i rapporten är inte nödvändigtvis statistiskt säkerställda. Avrundning av procenttal och andelar innebär i vissa fall att svarsandelarna inte summerar till exakt 100 procent. Resultat i grupper under 30 svars personer redovisas ej i rapporten.

Om den här publikationen

Hot, våld och trakasserier mot konstnärer och författare i Norden

Nord 2024:043

ISBN 978-92-893-8119-2 (PDF)

ISBN 978-92-893-8120-8 (ONLINE)

<http://dx.doi.org/10.6027/nord2024-043>

© Nordiska ministerrådet 2024

Foto på framsidan i ONLINE / sidan 2 i PDF: Greyson Joralemon/Unsplash
Publicerad: 28.11.2024

Den här publikationen är utgiven av Kulturanalys Norden på uppdrag av Nordiska ministerrådet. Kulturanalys Norden utgör ett nordiskt kunskapscentrum för kulturpolitik till nytta för det nordiska kulturpolitiska samarbetet, nationella myndigheter, kulturlivet i de nordiska länderna och nordisk kulturforskning.

Ansvarsfriskrivning

Denna publikation har finansierats av Nordiska ministerrådet. Men innehållet återspeglar inte nödvändigtvis Nordiska ministerrådets synpunkter, åsikter eller rekommendationer.

Rättigheter och tillstånd

Detta verk är tillgängligt under licensen Creative Commons Erkännande 4.0 Internationell (CC BY 4.0) <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>

Översättningar: Om du översätter detta verk, vänligen inkludera följande ansvarsfriskrivning: Denna översättning är inte producerad av Nordiska ministerrådet och ska inte betraktas som officiell. Nordiska ministerrådet kan inte hållas ansvarigt för översättningen eller eventuella fel i den.

Bearbetningar: Om du bearbetar detta verk, vänligen lägg till följande ansvarsfriskrivning tillsammans med tillskrivningen: Detta är en bearbetning av ett originalverk av Nordiska ministerrådet. De synpunkter och åsikter som uttrycks i bearbetningen är författarens/författarnas egna. Synpunkterna och åsikterna i denna bearbetning har inte godkänts av Nordiska ministerrådet.

Innehåll från tredje part: Nordiska ministerrådet äger nödvändigtvis inte varje enskild del av detta verk. Nordiska ministerrådet kan därför inte garantera att återanvändningen av innehåll från tredje part inte gör intrång i tredje parts upphovsrätt. Om du vill återanvända innehåll från tredje part står du för de risker sådana upphovsrättsintrång innebär. Du är ansvarig för att avgöra om det finns ett behov av att erhålla tillstånd för användning av innehåll från tredje part. Om ett tillstånd krävs är du också ansvarig för att erhålla ett relevant sådant från upphovsrättsinnehavaren. Exempel på innehåll från tredje part är tabeller, figurer och bilder, men det kan också röra sig av annan typ av innehåll.

Bildrättigheter (ytterligare tillstånd krävs för återanvändning):

Frågor om rättigheter och licenser bör riktas till:

Nordiska ministerrådet/Publikationsenheten

Ved Stranden 18

DK-1061 Köpenhamn

Danmark

pub@norden.org

Det nordiska samarbetet

Det nordiska samarbetet är ett av världens mest omfattande regionala samarbeten. Det omfattar Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige samt Färöarna, Grönland och Åland.

Det nordiska samarbetet är politiskt, ekonomiskt och kulturellt förankrat och en viktig del av europeiskt och internationellt samarbete. Den nordiska gemenskapen arbetar för ett starkt Norden i ett starkt Europa.

Det nordiska samarbetet vill stärka nordiska och regionala intressen och värderingar i en global omvärld. Gemensamma värderingar länderna emellan bidrar till att stärka Nordens ställning som en av världens mest innovativa och konkurrenskraftiga regioner.

Nordiska ministerrådet

Nordens Hus

Ved Stranden 18

DK-1061 Köpenhamn

pub@norden.org

Läs flera nordiska publikationer: <https://www.norden.org/sv/publikationer>